

<i>Համարը</i> N 1929-Ն	<i>Տեսակը</i> Հիմնական
<i>Տիպը</i> Որոշում	<i>Կարգավիճակը</i> Գործում է
<i>Սկզբնաղբյուրը</i> ՀՀՊՏ 2005.02.02/9(381) Հոդ.175	<i>Ընդունման վայրը</i> Երևան
<i>Ընդունող մարմինը</i> ՀՀ կառավարություն	<i>Ընդունման ամսաթիվը</i> 30.12.2004
<i>Ստորագրող մարմինը</i> ՀՀ վարչապետ	<i>Ստորագրման ամսաթիվը</i> 20.01.2005
<i>Վավերացնող մարմինը</i> ՀՀ Նախագահ	<i>Վավերացման ամսաթիվը</i> 22.01.2005
<i>Ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը</i> 03.02.2005	<i>Ուժը կորցնելու ամսաթիվը</i>

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ ՀՀ ՏԱՎՈՒՇԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

«Վավերացնում եմ»
Հայաստանի Հանրապետության
Նախագահ Ռ. Քոչարյան
22 հունվարի 2005 թ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

30 դեկտեմբերի 2004 թվականի N 1929-Ն

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՎՈՒՇԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

«Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 13-րդ հոդվածին համապատասխան Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը *որոշում է*.

- Հաստատել Հայաստանի Հանրապետության Տավուշի մարզի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակը՝ համաձայն հավելվածի:
- Ուժը կորցրած ճանաչել Հայկական ՄՍՀ Մինիստրների խորհրդի 1983 թվականի հուլիսի 4-ի «Հայկական ՄՍՀ տարածքում պետական պահպանության տակ վերցված պատմության և կուլտուրայի հուշարձանների և նրանց պահպանական գոտիների ցուցակների հաստատման մասին» N 377 որոշման 1-ին կետը՝ նախկին Նոյեմբերյանի, Շամշադինի, Իջևանի և Դիլիջանի քաղաքային տվետի պատմության և կուլտուրայի հուշարձանների ցուցակի մասով:
- Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակմանը հաջորդող օրվանից:

Հայաստանի Հանրապետության
վարչապետ

Ա. Մարգարյան

2005 թ. հունվարի 20
Երևան

Հավելված
ՀՀ կառավարության 2004 թվականի
դեկտեմբերի 30-ի N 1929-Ն որոշման

Պ Ե Տ Ա Կ Ա Ն Ց ՈՒ Ց Ա Կ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ

10. ՏԱՎՈՒՇԻ ՄԱՐԶ *

10.1 ԻՋԵՎԱՆ քաղաք

Հուշարձանի համարը	Հուշարձանի ենթահամարը (ենթահամարները)			Հուշարձանախումբը, հուշարձանը	Ժամանակը	Տեղը բնակավայրի նկատմամբ, հասցեն	Նշանակությունը. հանրապետական/ տեղական	Ծանոթագրություն
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ	Ք.ա. 2-1 հազ., 10-13 դդ.	քաղաքից 14-15 կմ հվ-ամ, «Աղջկա բերդ» ամրոցից 2 կմ աե, ձորի պոնկին	Հ	
2				ԱՄՐՈՑ	13-17 դդ.	քաղաքից 10 կմ ամ, Իջևան-Դիլիջան խճուղու ձախակողմյան անմատչելի ժայռերի վրա, «Մուլլա Ղայա» վայրում	Տ	փոքր, ավերված
3				ԱՄՐՈՑ «ԱՂԶԿԱ ԲԵՐԴ»	13-17 դդ.	քաղաքից 16 կմ հվ-ամ, անտառապատ սարի գագաթին	Հ	այլ անվանում՝ «Կըզ-Կալա»
4				ԱՄՐՈՑ «ՄԱՆԹԱՇ» («ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹԻ ԲԵՐԴ»)	10-13 դդ.	քաղաքից 10 կմ հվ-ամ, Աղստե գետի աջափնյա լեռնագագաթին	Հ	այլ անվանում՝ «Կարա-Կալա»

* Հուշարձանների պետական ցուցակը կազմելիս հիմք է ընդունվել «Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կառուցվածքը՝ մարզի և բնակավայրերի նույն համարակալմամբ:

5.				ԱՐՁԱՆ՝ ՀՐ. ՆԵՐՍԻՍՅԱՆԻ	1985 թ.	քաղաքի մեջ, մշակույթի տան դիմաց	Հ	քանդ.՝ Գր. Բաղամյան, միջազգային սիմպոզիումի գործերից է
----	--	--	--	-----------------------	---------	---------------------------------	---	--

6.				ԱՐՁԱՆ «ՎԱՀԱԳՆ ՎԻՇԱՊԱՔԱՂ»	1986 թ.	Անկախության փողոցի սկզբնամասում	Հ	քանդ.՝ Ա. Դավթյան, միջազգային սիմպոզիումի գործերից է
7.				ԲԱՅՕԹՅԱ ՅՈՒՅԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ՝ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՔԱՆԴԱԿԻ	1985-1991 թթ.	մանկական զբոսայգում	Հ	Քանդակները կերտվել և տեղադրվել են միջազգային սիմպոզիումների ընթացքում, կազմակերպիչ՝ Սարո Սարուխանյան
7.1.				Խաչքար	1995 թ.		Հ	քանդ.՝ Ա. Դավթյան (Իջևան), միջազգային սիմպոզիումի գործերից է
7.2.				Քանդակ «Թող լինի խաղաղություն»	1987 թ.		Հ	քանդ.՝ Մ. Հակոբյան (Երևան)
7.3.				Քանդակ «Մոտիվ»	1987 թ.		Տ	քանդ.՝ Ս. Նուրսապա (Ալմա-Աթա)
7.4.				Քանդակ «Պատանի փառավուն»	1987 թ.		Հ	քանդ.՝ Կ.-Բ. Սուլվեյզ (ԳԴՀ)
7.5.				Քանդակ «Ռեզեդյուր»	1988 թ.		Հ	քանդ.՝ Վ. Ֆրիշ (Լեհաստան)
8.				ԲԱՅՕԹՅԱ ՅՈՒՅԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ՝ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՔԱՆԴԱԿԻ («ՔԱՆԴԱԿՆԵՐԻ ԶԲՈՍԱՅԳԻ»)	1985-1991 թթ.	քաղաքային զբոսայգում	Հ	Քանդակները կերտվել և տեղադրվել են միջազգային սիմպոզիումների ընթացքում: Դրանցից երկուսը մնացել են Ադրբեջանի տարածքում՝ Այգեհովտից ոչ հեռու՝ «Հայոց օջախ» շենքի մոտ: Չորս քանդակի ճակատագիրն անհայտ է
8.1.				Քանդակ «Ակոս»	1990 թ.		Հ	քանդ.՝ Հ. Գալստյան (Երևան)
8.2.				Քանդակ «Այծամարդ»	1986 թ.		Հ	քանդ.՝ Բ. Պետրոսյան (Երևան)
8.3.				Քանդակ «Անի»	1987 թ.		Հ	քանդ.՝ Յա. Կուրիշ (Հունգարիա)
8.4.				Քանդակ «Անուշ»	1987 թ.		Հ	քանդ.՝ Յու. Սամվելյան
8.5.				Քանդակ «Առյուծ կենաց ծառով»	1990 թ.		Տ	կոտրված, քանդ.՝ Գ. Բաղդասարյան

8.6.			Քանդակ «Աստղաբաշխ»	1989 թ.		Տ	քանդ.՝ Ա. Որբսոն (Լիպեցկ)
8.7.			Քանդակ «Բարեկամություն»	1986 թ.		Հ	քանդ.՝ Մ. Շլակտավիչուս (Վիլնյուս)
8.8.			Քանդակ «Բողոք»	1991 թ.		Հ	քանդ.՝ Գր. Բաղումյան (Երևան)
8.9.			Քանդակ «Բողոքի երգ»	1987 թ.		Հ	քանդ.՝ Գ. Բուլարկին (Գրոդնո)
8.10.			Քանդակ «Գյումրեցի ընկերների հիշատակին»	1989 թ.		Հ	քանդ.՝ Ռ. Սաֆարով (Մոսկվա)
8.11.			Քանդակ «Գուգարք»	1986 թ.		Հ	քանդ.՝ Ա. Գևորգյան (Երևան)
8.12.			Քանդակ «Եվա»	1989 թ.		Հ	քանդ.՝ Ա. Բալաշով (Մոսկվա)
8.13.			Քանդակ «Եվրոպայի առնանգումը»	1986 թ.		Հ	վնասված, քանդ.՝ Հ. Մխիթարյան (Երևան)
8.14.			Քանդակ «Զարթոնք»	1987 թ.		Հ	քանդ.՝ Բ. Նովիկով (Մոսկվա)
8.15.			Քանդակ «Ընդդիմություն»	1990 թ.		Հ	քանդ.՝ Ռ. Սարգսյան
8.16.			Քանդակ «Ընտանիք»	1989 թ.		Հ	քանդ.՝ Ի Բրաուն (Բսրայել)
8.17.			Քանդակ «Թոռ և պապ»	1987 թ.		Հ	երկատված է, քանդ.՝ Բ. Պետրոսյան
8.18.			Քանդակ «Թռիչք»	1989 թ.		Հ	քանդ.՝ Ս. Պողոսյան (Երևան)
8.19.			Քանդակ «Թռչող խաչ»	1991 թ.		Հ	քանդ.՝ Ա. Պողոսյան (Երևան)
8.20.			Քանդակ «Իկարոս»	1989 թ.		Հ	քանդ.՝ Վ. Զակիա (Վրաստան)
8.21.			Քանդակ «Իջևան- Վալանս քույր քաղաքներ»	1989 թ.		Հ	քանդ.՝ Ն. Կարգանյան
8.22.			Քանդակ «Իջևանյան հուշապատկերներ»	1986 թ.		Հ	քանդ.՝ Գ. Ղազարյան

8.23.			Քանդակ «Լեղա»	1989 թ.		Հ	քանդ.՝ Ա. Բուլունսկի (Լենինգրադ)
8.24.			Քանդակ «Լոգոսի ծնունդը»	1989 թ.		Հ	քանդ.՝ Կ. Գյանջյան (Երևան)
8.25.			Քանդակ «Խնջույք»	1987 թ.		Հ	քանդ.՝ Ա. Սամվելյան
8.26.			Քանդակ «Խոկանք»	1991 թ.		Տ	
8.27.			Քանդակ «Խորան»	1990 թ.		Տ	քանդ.՝ Ա. Գևորգյան (Երևան)
8.28.			Քանդակ «Խորհուրդ խորին»			Հ	Երկու քանդակներից մեկը կոտրված է, քանդ.՝ Բ. Պետրոսյան
8.29.			Քանդակ «Ծեր հեծյալը»	1987 թ.		Հ	քանդ.՝ Ն. Կառլիխանով (Տաշքենդ)
8.30.			Քանդակ «Ծովինար»	1987 թ.		Հ	քանդ.՝ Ս. Ղազարյան (Երևան)
8.31.			Քանդակ «Կարմիր պատ»	1990 թ.		Տ	քանդ.՝ Ա. Վասիլիխ (Բ. Վլասիչ) (Հարավսլավիա)
8.32.			Քանդակ «Հազարան բլբուլ»	1986 թ.		Հ	քանդ.՝ Գ. Բաղդասարյան
8.33.			Քանդակ «Հայ շինարար»	1988 թ.		Տ	քանդ.՝ Վ. Տարախանով
8.34.			Քանդակ «Հայաստան»	1989 թ.		Հ	քանդ.՝ Ա. Ապոլոնով
8.35.			Քանդակ «Հայաստան»	1991 թ.		Տ	քանդ.՝ Ա. Պողոսյան
8.36.			Քանդակ «Հայոց հրեշտակ»	1987 թ.		Տ	քանդ.՝ Ս. Պետրոսյան
8.37.			Քանդակ «Հեքիաթ»	1985 թ.		Հ	քանդ.՝ Գ. Ղարիբյան
8.38.			Քանդակ «Հիացմունք»	1987 թ.		Հ	վնասված է, քանդ.՝ Բ. Պետրոսյան
8.39.			Քանդակ «Հիշողություն»	1988 թ.		Հ	քանդ.՝ Պ. Լևանդովսկի (ԳԴՀ)

8.40.		Քանդակ «Հորովել»	1986 թ.		Հ	քանդ.՝ Ջ. Գոգոբերաշվիլի (Թբիլիսի)
8.41.		Քանդակ «Հրեշտակ»	1988 թ.		Հ	քանդ.՝ Բ. Պետրոսյան
8.42.		Քանդակ «Հուզում»	1989 թ.		Հ	քանդ.՝ Բ. Պետրոսյան
8.43.		Քանդակ «Ճեղքում»	1989 թ.		Հ	քանդ.՝ Վ. Տարականով
8.44.		Քանդակ «Մայրություն»	1985 թ.		Հ	քանդ.՝ Յա. Կառլովս (Ռիգա)
8.45.		Քանդակ «Մայրություն»	1986 թ.		Հ	քանդ.՝ Ա. Հովակիմյան (Իջևան)
8.46.		Քանդակ «Մայրություն»	1986 թ.		Հ	քանդ.՝ Ջ. Զումադորդի (Աշխաբադ)
8.47.		Քանդակ «Մայրություն»	1988 թ.		Տ	քանդ.՝ Ն. Մանջապարաշվիլի (Թբիլիսի)
8.48.		Քանդակ «Մանկություն»	1986 թ.		Տ	քանդ.՝ Ա. Դավթյան (Իջևան)
8.49.		Քանդակ «Մարգարե»	1990 թ.		Տ	քանդ.՝ Մ. Ռապոպորտ (Ալմա-Աթա)
8.50.		Քանդակ «Մաքառում»	1990 թ.		Հ	քանդ.՝ Յու. Մակուշին (Ուկրաինա)
8.51.		Քանդակ «Մենոդ ձի»	1989 թ.		Տ	քանդ.՝ Դ. Տուգարինով
8.52.		Քանդակ «Մենոդ մինոտավրոս»	1989 թ.		Տ	քանդ.՝ Գ. Զավրուշյան
8.53.		Քանդակ «Մոմիկ»	1987 թ.		Հ	քանդ.՝ Յու. Մամվելյան (Երևան)
8.54.		Քանդակ «Նկարիչ»	1987 թ.		Տ	քանդ.՝ Բ. Սխուրիսիա (Թբիլիսի)
8.55.		Քանդակ «Նվագող աղջիկը»	1985 թ.		Հ	քանդ.՝ Մ. Նազարյան, ՊԱԿ-ի Իջևանյան բաժանմունքի շենքի մոտ

8.56.		Քանդակ «Շղթայված հրեշտակ»	1990 թ.		Հ	քանդ.՝ Ա. Հակոբյան
8.57.		Քանդակ «Պատմություն»	1985 թ.	այգու մոտ, «Իջևան» հյուրանոցում	Հ	
8.58.		Քանդակ «Պիզմալիոն»	1988 թ.		Տ	քանդ.՝ Դ. Սիրոտա (Լեհաստան)
8.59.		Քանդակ «Պրոմեթեոս»	1986 թ.		Հ	քանդ.՝ Գ. Դավթյան
8.60.		Քանդակ «Սգացող Տիրամայր»	1985 թ.		Տ	քանդ.՝ Ա. Քոփեյան (ԱՄՆ)
8.61.		Քանդակ «Սկյութների հիշատակին»	1990 թ.		Հ	քանդ.՝ Վ. Ֆեդերով (Ռուսաստան)
8.62.		Քանդակ «Սֆինքս»	1988 թ.	քաղաքապետարան տանող կամրջակի աջ կողմում	Հ	քանդ.՝ Բ. Պետրոսյան
8.63.		Քանդակ «Սֆինքս»	1988 թ.	քաղաքապետարան տանող կամրջակի ձախ կողմում	Հ	քանդ.՝ Բ. Պետրոսյան
8.64.		Քանդակ «Վանիկ Շարամբեյանի հիշատակին»	1989 թ.		Տ	երկատված է, քանդ.՝ Հ. Գալստյան
8.65.		Քանդակ «Վերածնունդ»	1990 թ.		Հ	քանդ.՝ Գ. Զավրուշյան (Երևան)
8.66.		Քանդակ «Տիեզերք»	1989 թ.		Հ	քանդ.՝ Ա. Դավթյան (Երևան)
8.67.		Քանդակ «Տիրամոր յոթ վերքերը»	1990 թ.		Հ	քանդ.՝ Վ. Աճեմյան (ԱՄՆ)
8.68.		Քանդակ «Տրդատ ճարտարապետ»	1991 թ.		Հ	քանդ.՝ Գ. Թորոսյան (Երևան)
8.69.		Քանդակ «Յանկության քար»	1989 թ.		Տ	քանդ.՝ Ս. Պողոսյան միջազգային սիմպոզիումի գործերից
8.70.		Քանդակ «Փյունիկ»	1986 թ.		Տ	քանդ.՝ Ի. Կոզլով (Մոսկվա)

8.71.			Քանդակ «Քամի»	1988 թ.		Հ	քանդ.՝ Ռ.Մայեր-Պետցոլդ (ԳԴՀ)
8.72.			Քանդակ «Ֆիդայի»	1989 թ.		Հ	քանդ.՝ Լ. Վարդանյան (Երևան)
8.73.			Քանդակ «Ֆլորա»	1986 թ.		Հ	քանդ.՝ Յ. Ամիրյան (Երևան)
9.			ԲԱՂՆԻՔ	10 դ.	քաղաքից 11 կմ հվ-ամ, «Համամի ճալա» վայրում	Հ	
10.			ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19 դ. վերջ	Իջևանյան փող. 5	Տ	
11.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-13 դդ.	քաղաքից 0.5 կմ ամ, Աղստևի աջափնյա սարալանջին, ռեստորանի մոտ	Տ	
12.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-13 դդ.	քաղաքից 13-14 կմ հվ-ամ, «Աղջկա բերդ» ամրոց տանող ճանապարհին, ամրոցից 2 կմ հվ, երկու ձորերի միջնամասի հարթ տեղանքում	Հ	ավերված է
13.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	14-17 դդ.	քաղաքից 3 կմ հվ-ամ, «Խաչի թալա» տանող ճանապարհին, «Սպիտակ ջուր» («Աղսու») ձորի ձախ փին	Հ	ավերված է
14.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԳՅՈՂԱԿՆԵՐ»	12-13 դդ.	քաղաքից 5-6 կմ հս-ամ	Հ	կիսավեր է
14.1.			Գերեզմանոց	12-13 դդ.		Հ	ավերված է
15.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԽԱՉԻ ԹԱԼԱ»	13-17 դդ.	քաղաքից 6 կմ հվ-ամ, անտառի բացատում	Հ	ավերված է
15.1.			Գերեզմանոց	13-17 դդ.		Հ	ավերված է, տեղի 3 խաչքարերը տեղափոխել են նորաշեն աղբյուրի մոտ և ագուցել են հուշապատին
16.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԽԱՉԻ ԹԱԼԱ»	12-14 դդ.	քաղաքից 6 կմ հս-աե	Հ	ավերված է

	16.1.			Եկեղեցի «Ղանիելի խաչ»	12-14 դդ.		Հ	միանավ, կիսավեր է
		16.1.1.		Գերեզմանոց	12-14 դդ.	Եկեղեցու շուրջը	Հ	
17				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԽՈԶՄԱՐԱԳ»	12-14 դդ.	քաղաքից 7 կմ աե, համանուն գետակի ափին, անտառի մեջ	Հ	
	17.1.			Գերեզմանոց	12-14 դդ.		Հ	
		17.1.1.		Խաչքար	13-14 դդ.		Հ	
	17.2.			Մատուռ	12-13 դդ.		Հ	
18.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՆԵՐՔԻՆ ԴԱՆԱՂՈԱՆ»	10-13 դդ.	«Աղջկա բերդ» ամրոցի և դիտակետ-աշտարակի միջև, սարի լանջերին և ստորոտին	Հ	
	18.1.			Գերեզմանոց	10-13 դդ.	գյուղատեղիի հվ մասում	Հ	ավերված է
19.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԶԱՐԴԱԽԼՈՒ»	10-14 դդ.	քաղաքից 4 կմ հս-աե, նույնանուն հանդամասում	Հ	
	19.1.			Գերեզմանոց	10-14 դդ.		Հ	
	19.2.			Եկեղեցի սբ Սարգիս («Չարդախլու խաչ»)	10 դ.		Հ	կիսավեր է
		19.2.1.		Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցու խորանում	Հ	ստորին հատված, տեղափոխել են գերեզմանոցից
		19.2.2.		Խաչքար	13-14 դդ.	հենած է եկեղեցու հվ պատին, ներքուստ	Հ	տեղափոխել են գերեզմանոցից
20.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՍՊԻՏԱԿ ԶՈՒՐ»	17-18 դդ.	քաղաքից 7 կմ հվ-ամ, «Սպիտակ ջուր» («Աղսու») վայրում	S	տարածքի մի մասը մեկիորացված է, աե մասում՝ ժայռի տակից, բխում է հանքային ջրի աղբյուր
	20.1.			Գերեզմանոց	17-18 դդ.		S	

20.2.			Հուշարձան Երկրորդ աշխարհամարտում զոհվածներին	1984 թ.	գյուղատեղիի աե մասում	S	կառուցել են Էդիլյաններն ու Բեկնազարյանները
21.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՍՊԻՏԱԿԱՆՎՅԻ» («ԱԳԵՂՅԻ»)	16-17 դդ.	քաղաքից 8 կմ հվ-ամ, Աղստե գետի ձախ ափին, անտառի բացատում	S	ավերված է
21.1.			Եկեղեցի	17 դ.		S	ուրվագծվում են հիմքերը
22.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՍՐԲԱՆԵՍ» (ՍԲ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ)	10-13 դդ.	քաղաքից 1.5-2 կմ ամ	Հ	ավերված է
22.1.			Եկեղեցի սբ Հովհաննես	13 դ.		Հ	կիսավեր է
	22.1.1.		Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցու ամ ճակատի մոտ	S	պարզունակ է
23.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՎԵՐԻՆ ԴԱՆԱՂՈԱՆ»	10-13 դդ.	քաղաքից 20 կմ հվ-ամ, «Աղջկա բերդ» ամրոցից մոտ 5 կմ ամ	Հ	ավերված է, տեղի թևավոր արձանագիր խաչքարը 1996 թ. տեղափոխել են Ակնաղբյուր գյուղ
23.1.			Աղբյուր	10-13 դդ.	գյուղատեղիի աե մասում	S	ավերված է
23.2.			Գերեզմանոց	10-13 դդ.	գյուղատեղիի հվ կողմում	S	
23.3.			Եկեղեցի	10-13 դդ.	գյուղատեղիի աե կողմում	S	ավերված է
23.4.			Խաչքար	13 դ.	գյուղատեղիի աե կողմում	S	ջարդված է
24.			ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	քաղաքի հվ մասում, «Սպիտակ լճի» մոտ, Աղստե գետի աջ ափին	Հ	հայտնաբերվել է 2003 թ.
25			ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	քաղաքից 9 կմ հվ-ամ, «Աշոտ Երկաթ» ռեստորանից ոչ հեռու	Հ	ավերվել է ռեստորանի կառուցման ժամանակ

26.				ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	քաղաքից 7 կմ հվ-ամ, «Աղսու» գյուղատեղիի հս մասում	Հ	
27.				ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	քաղաքից 11 կմ հվ-ամ, երկաթգծի կամրջի մոտ	Հ	ավերվել է Իջևան-Դիլիջան երկաթգծի կառուցելիս
28.				ԴԻՏԱԿԵՏ-ԱՇՏԱՐԱԿ	10-13 դդ.	«Աղջկա Բերդ» ամրոցից 2-2.5 կմ հվ, «Ներքին Դանադոան» գյուղատեղիի հվ եզրին, ձորի պոնկին	Հ	ավերված է
29.				ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	քաղաքից 4.5 կմ հվ-ամ, «Խաչի թալա» տանող ճանապարհի աջ կողմում, նորաշեն աղբյուրի հուշապատին ագուցված	Հ	փոքր է, տեղափոխել են «Խաչի թալա» գերեզմանոցից
30.				ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	քաղաքից 4.5 կմ հվ-ամ, «Խաչի թալա» տանող ճանապարհի աջ կողմում, նորաշեն աղբյուրի հուշապատին ագուցված	Հ	մեծ է, տեղափոխել են «Խաչի թալա» գերեզմանոցից
31.				ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	քաղաքից 4.5 կմ հվ-ամ, «Խաչի թալա» տանող ճանապարհի աջ կողմում, նորաշեն աղբյուրի հուշապատին ագուցված	Հ	փոքր է, տեղափոխել են «Խաչի թալա» գերեզմանոցից
32.				ՀՈՒՇԱՐՉԱՆ «ԱՉՔ» (ԻՋԵՎԱՆ ՔԱՂԱՔԻ ՄՈՒՏՔԸ)	1980-ական թթ.	Դիլիջան տանող մայրուղու եզրին՝ Իջևանի հվ-ամ կողմում	Հ	քանդ.՝ Բ. Պետրոսյան, միջազգային սիմպոզիումի գործերից
33.				ՀՈՒՇԱՐՉԱՆ «ՏԻԵՁԵՐՔԻ ԿԱԹԻԼ»	1980-ական թթ.	Դիլիջան տանող մայրուղու եզրին՝ Իջևանի մուտքի մոտ	Հ	քանդ.՝ Բ. Պետրոսյան, միջազգային սիմպոզիումի գործերից

34.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1985 թ.	քաղաքի առ մասում, Աղստն գետի աջափնյա բարձունքի վրա	Հ	ճարտ.՝ Յու. Բրեժնև
35.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ «ՄԱՅՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»	1971 թ.	քաղաքից հս, Գետահովիտ տանող ճանապարհին, «Ուտիք» ռեստորանի մոտ	Հ	հեղ.՝ Ս. Մեհրաբյան
36.				ՀՈՒՇԱՀԱՄԱԼԻՐ ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ԶՈՀԵՐԻՆ	1980- ական թթ.		Հ	քանդ. Բ. Պետրոսյան
36.1.				Քանդակ «Շնագայլերը հոշոտում են հրեշտակներին» (Սումգայիթի զոհերի հիշատակին)	1990 թ.		Հ	քանդ.՝ Վ. Հովակիմյան (Երևան), միջազգային սիմպոզիումի գործերից
36.2.				Քանդակ «Պատանի Դավիթ»	1987 թ.		Հ	քանդ.՝ Յու. Սամվելյան (Երևան), միջազգային սիմպոզիումի գործերից
37.				ՀՈՒՇԱՀԱՄԱԼԻՐ ՍՊԻՏԱԿԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ ԶՈՀԵՐԻՆ	1990 թ.	«Քանդակների զբոսայգու» սկզբնամասում՝ Սահմանադրության հրապարակում	Հ	
37.1.				Քանդակ «Ձեռք»	1990 թ.		Հ	միջազգային սիմպոզիումի գործերից
37.2.				Քանդակ «Մեր ավերված քաղաքներին ու գյուղերին»	1990 թ.		Հ	քանդ.՝ Մ. Լիշինսկի (Լեհաստան), միջազգային սիմպոզիումի գործերից
37.3.				Քանդակ «Սպիտակին»	1990 թ.		Հ	քանդ.՝ Մ. Լիշինսկի, միջազգային սիմպոզիումի գործերից
38.				ՃԱՆԱՊԱՐՀ	10-19 դդ.	Խոլարքեր- Ղազումյանների աղբյուր-Լիզցի ձոր- Ծառատի ձոր հատվածում	Հ	միջնադարյան քարավանային ճանապարհ է, նկատելի են հիմքերը

38.1.			Եկեղեցի	10-13 դդ.	«Տախտի քոլի» սարավանդի առեղծոքին	Հ	ավերված է
38.2.			Պահակակետ	10-13 դդ.	Լոռուի ձորի երկու աղբյուրների միջակայքում	Հ	ավերված է
38.3.			Քարավանատուն	10-13 դդ.	«Տախտի քոլի» սարավանդին, ճանապարհի եզրին	Հ	ավերված է
39.			ՇԵՆՔ՝ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆԻ	1986 թ.	քաղաքի հվ-ամ եզրին	Հ	ճարտ.՝ Տ. Սանդոյան, Հ. Թելումյան
40.			ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ	10-12 դդ.	քաղաքից 15 կմ հվ-ամ, Աղստե գետի աջ ափին, Հովք գյուղից հվ-առ	Հ	ավերված է
40.1.			Եկեղեցի	10-12 դդ.		Հ	
40.2.			Եկեղեցի	10-12 դդ.		Հ	
40.3.			Գավիթ	10-12 դդ.		Հ	
40.4.			Գյուղատեղի	միջնադար	վանքից 300-350 մ ամ	Հ	նշմարվում են բնակելի շինությունների հետքերը
41.			ՎԱՆՔ ՍԲ ԱՆԴԵ (ՎԱՐԴԱՆ ԱՐԵՎԵԼՅՈՒ ՄԵՆԱՐԱՆ)	12-13 դդ.	քաղաքից 18-19 կմ հվ-ամ, «Աղջկա բերդ» ամրոցից 1.5 կմ ամ	Հ	ավերված է
41.1.			Եկեղեցի	12-13 դդ.		Հ	մեծ եկեղեցին է՝ կիսավեր
41.2.			Եկեղեցի	12-13 դդ.		Հ	փոքր եկեղեցին է՝ կիսավեր
41.3.			Կառույցներ օժանդակ	12-13 դդ.		Հ	կացարաններ են՝ ավերված
41.4.			Պարիսպ	12-13 դդ.			կիսավեր է
42.			ՔԱՆԴԱԿ «ԱՌԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»	1986 թ.	Անկախության փող.	Հ	քանդ.՝ Ա. Զանդուղյան, միջազգային սիմպոզիումի գործերից

43.				ՔԱՆԴԱԿ «ԱՐՅԱՆՅԱՆ ՄՈՏԻՎ»	1989 թ.	քաղաքի հվ-ամ մասում, Իջևան- Դիլիջան մայրուղու վրա	Հ	քանդ.՝ Գ. Բաղդասարյան, միջազգային սիմպոզիումի գործերից
44.				ՔԱՆԴԱԿ «ԽՆՑԳԵՏԻՆ»	1991 թ.	«Սպիտակ լճի» ափին»	Տ	քանդ.՝ Ս. Պողոսյան (Երևան), միջազգային սիմպոզիումի գործերից
45.				ՔԱՆԴԱԿ «ԽՆՑԳԵՏԻՆ»	1991 թ.	«Սպիտակ լճի» ափին, հանգստյան տուն տանող ճանապարհին	Տ	քանդ.՝ Ռ. Արեշատյան (Երևան), միջազգային սիմպոզիումի գործերից
46.				ՔԱՆԴԱԿ «ԿԱՅՈՒՆՈՒԹՅՈՒՆ»	1990 թ.	«Սպիտակ լճի» ափին	Տ	քանդ.՝ Գր. Բաղումյան, միջազգային սիմպոզիումի գործերից
47.				ՔԱՆԴԱԿ «ԿԱՊԱՆՔ»	1991 թ.	«Սպիտակ լճի» ափին	Հ	քանդ.՝ Ռ. Արեշատյան (Երևան), միջազգային սիմպոզիումի գործերից
48.				ՔԱՆԴԱԿ «ՀԻՆ ԺԱՄՍՈՒՅՑ»	1990 թ.	Դիլիջան-Իջևան մայրուղու վրա, քաղաքի հվ-ամ կողմում, գինու գործարանի մոտ	Հ	քանդ.՝ Հ. Գալստյան (Երևան), միջազգային սիմպոզիումի գործերից
49.				ՔԱՆԴԱԿ «ՁՈՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻՆ»	1985 թ.	Երկրագիտական թանգարանի շենքի մուտքի մոտ, Եղեռնի հիշատակի լիքից 100 մ հեռու	Հ	քանդ.՝ Գ. Բաղդասարյան, միջազգային սիմպոզիումի գործերից
50.				ՔԱՆԴԱԿ «ՄԱՐԻԱ ՅԱԿՈԲՍՈՆ»	1980- ական թթ.	Երևանի պետական համալսարանի Իջևանի մասնաճյուղի շենքի դիմաց	Հ	քանդ.՝ Ա. Շիրազ

10.2 ԲԵՐԴ քաղաք

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8 .	9.
1.				ԱՄՐՈՅ «ԲԵՐԴ»	Ք.ա.1 հազ.	քաղաքի հվ-աե եզրին, զբոսայգու տարածքում	Հ	պահպանվել են մնացորդները

1.1.			Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 1 հազ. (Ք.ա. 5-4 դդ.)	ամրոցի մոտ	Հ	
1.2.			Խաչքար Արցախի ազատամարտին	1990-ական թթ.		S	
2.			ԱՄՐՈՑ «ՏԱՎՈՒՇ» («ԹՈՎՈՒԶ ՂԱԼԱ»)	10-14 դդ.	քաղաքի հվ-աե եզրին, Տավուշ գետի աջ ափին	Հ	
3.			ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19 դ.	քաղաքի կենտրոնում, քաղաքապետարանի շենքի մոտ	S	
4.			ԳԵՐԵՍՄԱՆՈՑ	10-19 դդ.	քաղաքի մեջ, Երկրորդ աշխարհամարտում զոհվածների հուշարձանի մոտ	S	կիսավեր է
4.1.			Խաչքար	10 դ.		S	ընկած է գետնին
4.2.			Խաչքար	1651 թ.		Հ	կանգնեցված է գետնի վրա
4.3.			Տապանաքար Անանիա վարդապետի	1891 թ.		S	ուղղանկյունաձև, քանդակազարդ
5.			ԳԵՐԵՍՄԱՆՈՑ	13-20 դդ.	քաղաքի հս-աե մասում, ճանապարհի ձախ կողմում	S	միջնադարյան հատվածն ավերված է
5.1.			Խաչքար	13 դ.		Հ	երկատված է
5.2.			Մատուռ	13 դ.		S	ավերված է
6.			ԳԵՐԵՍՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	քաղաքից 2 կմ աե, ճանապարհի եզրին, Տավուշը Ռուսաստանին միացնելու 175-ամյակի հուշարձանի մոտ	S	պահպանվել են մի քանի տապանաքարեր
7.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՀԻՆ ԲԵՐԴ»	9-16 դդ.	քաղաքից 1.5 կմ հվ-աե, գետի աջ ափին	Հ	ավերված է
7.1.			Գերեզմանոց	9-16 դդ.		Հ	դամբարանադաշտի տարածքում է
		7.1.1.	Խաչքար	12-13 դդ.		S	

		7.1.2.		Խաչքար	13 դ.		S	արձանագիր է, կանգնեցված է գետնի վրա
	7.2.			Խաչքար	12-13 դդ.	ցուղատեղի տանող ճանապարհի ձախ եզրին	S	ժայռախաչ է
8.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՏԱՎՈՒՇ»	9-15 դդ.	քաղաքից հվ-աե, Տավուշ ամրոցի ստորոտին և ամրոցից հվ, գետի երկու կողմում	Հ	տարածվում է շուրջ 1 կմ
	8.1.			Գերեզմանոց	9-13 դդ.	ցուղատեղիի հվ-ամ եզրին, Տավուշ գետի ձախ ափին	Հ	դամբարանադաշտի տարածքում է
		8.1.1.		Խաչքար	13 դ.		Հ	արձանագիր է, կանգնեցված է գետնի վրա
		8.1.2.		Խաչքար	13 դ.		Հ	
	8.2.			Գերեզմանոց	10-13 դդ.	նախորդ գերեզմանոցից մոտ 200 մ հս, բլրալանջին	Հ	
		8.2.1.		Մատուռ	13 դ.	նախորդից 100 մ հս	Հ	ավերված է
	8.3.			Եկեղեցի սբ Աստվածածին	10-13 դդ.	ամրոցի ստորոտին, ռելիեի գործարանի դիմաց	Հ	
		8.3.1.		Գավիթ	11-12 դդ.		Հ	պահպանվել է հվ պատը՝ 1.5-2 մ բարձրությամբ
	8.4.			Մատուռ	13 դ.	ցուղատեղիի հվ եզրին	Հ	կիսավեր է
9.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇ	Ք.ա. 2 հազ.	քաղաքից 1.5 կմ հվ-աե, գետի աջ ափին, «Հին Բերդ» ցուղատեղիի գերեզմանոցի տարածքում	Հ	
10.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇ	Ք.ա. 2 -1 հազ.	քաղաքից հվ-աե, «Տավուշ» ցուղատեղիի գերեզմանոցում	Հ	ավերված է
11.				ԵԿԵՂԵՑԻ	13 դ.	քաղաքի մեջ, Ս. Մելքունյանի տան մոտ	Հ	կիսավեր է
	11.1.			Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցու մոտ	Հ	երկատված, ընկած է գետնին

	11.2.			Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցու մոտ	Հ	
12.				ԵԿԵՂԵՑԻ	13 դ.	քաղաքի մեջ, Ս. Մելքումյանի տան մոտ, նախորդ եկեղեցուց հս	Հ	կիսավեր է
13.				ԵԿԵՂԵՑԻ «ՄԱՅՐԻ ՎԱՆՔ» («ՄԱՐԻԱՄ ՄԱՅՐԻ ՎԱՆՔ», ՍԲ ՆՇԱՆ)	1286 թ., վերակառ. 17 դ.	քաղաքից 2 կմ ամ, Նավուր գյուղ տանող ճանապարհի ձախ կողմում	Հ	
	13.1.			Գերեզմանոց	13-17 դդ.	Եկեղեցու շուրջը	Հ	կիսավեր է
	13.2.			Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցու խորանում	Հ	
14.				ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ ՄԱՐԳԻՍ	12-13 դդ., հիմնովին վերակառ. 1871 թ.	քաղաքի ամ եզրին, Նավուր գյուղ տանող ճանապարհի ձախ կողմում	Հ	
	14.1.			Գերեզմանոց «Սբ Սարգսի խաչ»	12-20 դդ.	Եկեղեցու շրջակայքում	Հ	
		14.1.1.		Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցու հվ պատի տակ	Հ	կանգնեցված է գետնի վրա
		14.1.2.		Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցուց հվ	Հ	կանգնեցված է գետնի վրա
		14.1.3.		Խաչքար Ալիխանի	1610 թ.	Եկեղեցուց հվ	Հ	կազմող՝ Քիրամ
		14.1.4.		Խաչքար	17 դ.		Հ	կազմող՝ Քիրամ
		14.1.5.		Խաչքար	17 դ.		Հ	կազմող՝ Քիրամ
		14.1.6.		Խաչքար	17 դ.		Հ	կազմող՝ Քիրամ
		14.1.7.		Խաչքար	17 դ.		Հ	կազմող՝ Քիրամ
		14.1.8.		Խաչքար	17 դ.		Հ	կազմող՝ Քիրամ
		14.1.9.		Խաչքար	17 դ.		Հ	կազմող՝ Խաչատուր
		14.1.10.		Խաչքար	17 դ.		Հ	կոտրված է, կազմող՝ Խաչատուր

		14.1.11.		Խաչքար	17 դ.		Հ	կոտրված է, կազմող՝ Խաչատուր
		14.1.12.		Տապանաքար Պապի	1670 թ.		Հ	օրորոցաձև է
15.				ԵԿԵՂԵՑԻ «ՔՈՒՅՐ ԽԱԹՈՒՆ»	12-13 դդ.	քաղաքի ամ մասում, «սբ Սարգսի խաչ» գերեզմանոցից 200 մ հվ, բլրակի ստորոտին	Հ	կիսավեր է, պահպանվել են հս, հվ և աե պատերը՝ 1.5-2 մ բարձրությամբ
	15.1.			Խաչքար	13 դ.	եկեղեցու խորանում	Հ	ստորին մասը կոտրված է
	15.2.			Խաչքար	13 դ.	եկեղեցու խորանում	Հ	հորիզոնական դիրքով
16.				ԽԱՉՔԱՐ	10 դ.	քաղաքի կենտրոնում, քաղաքապետարանի մոտ, տան բակում	Տ	ընկած է գետնին
17.				ՀՈՒՇԱՐԿՅՈՒՐ	1980 թ.	քաղաքի մեջ	Հ	
18.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1969 թ.	քաղաքի մեջ	Հ	
19.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ՏԱՎՈՒՇԸ ՈՌՈՍԱՍՏԱՆԻՆ ՄԻԱՅՄԱՆ 175-ԱՄՅԱԿԻՆ	1977 թ.	քաղաքից 2 կմ աե, ճանապարհի եզրին	Հ	

10.3 ԴԻԼԻԶԱՆ քաղաք

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ «ԲԵՐԴԻ ՂԱՇ»	Ք.ա. 2-1 հազ., միջնադար	Հաղարծնի վանքից 2 կմ ամ, երկու ձորերի միջև, բլրի վրա, «Բոխուտ թումբ» վայրում	Հ	ավերված է, պահպանվել են պարիսպների հիմքերը
	1.1.			Բնակատեղի	Ք.ա. 2-1 հազ.	ամրոցիվ հվ և աե	Հ	
	1.2.			Ղամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հազ.	բնակատեղիի մոտ	Հ	ավերված է

2.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք.ա. 2-1 հազ.	Գոլովինո թաղամասից հս, ԴՕՍԱԱՖ-ի շենքից 1.5 կմ հեռու, բլրի հվ-աե հարթակում	Հ	ավերված է
2.1.				Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հազ.	բնակատեղիի տարածքում և մերձակայքում	Հ	ավերված է
3.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1911 թ.	Աղայան փող. 2	Հ	երկհարկ, կառուցել է Մ. Սաղաթելյանը
4.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1882 թ.	Աղայան փող. 3	Հ	երկհարկ, կառուցել է հյուսն Ա. Պետրոսյանը
5.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19 դ. վերջ	Կալինինի փող. 5	Հ	Եղել է իշխանուհի Մարիամ Թումանյանի ամառանոցը: 1979-ից՝ ժողովրդական արվեստի թանգարանի Դիլիջանի մասնաճյուղի շենք
6.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1945 թ.	Կալինինի փող. 6	Հ	
7.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1940 թ.	Կալինինի փող. 7	Հ	
8.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1934 թ.	Կալինինի փող. 8	Հ	
9.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1925-1930 թթ.	Կալինինի փող. 10	Հ	երկհարկ
10.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19 դ. վերջ	Կալինինի փող. 11	Տ	
11.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1908 թ.	Կալինինի փող. 12	Հ	երկհարկ
12.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1897 թ.	Կալինինի փող. 15	Տ	
13.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1927 թ.	Կալինինի փող. 18	Հ	երկհարկ
14.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1920 թ.	Կալինինի փող. 19	Տ	
15.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1957 թ.	Կալինինի փող. 20	Հ	

16.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1918 թ., 1960 թ.	Կալիսինի փող. 22	Հ	Երկհարկ
17.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1919 թ.	Կալիսինի փող. 25	Տ	
18.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1796 թ.	Կալիսինի փող. 26	Տ	
19.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19 դ. սկիզբ	Կալիսինի փող. 28	Հ	Երկհարկ
20.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1832 թ.	Կալիսինի փող. 34	Հ	Երկհարկ
21.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19 դ. 1-ին կես	Կալիսինի փող. 37	Տ	
22.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19 դ. 1-ին կես	Կալիսինի փող. 41	Տ	
23.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1842 թ.	Կալիսինի փող. 42	Տ	
24.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1830 թ.	Կալիսինի փող. 43	Տ	
25.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1893 թ.	Կալիսինի փող. 45	Տ	
26.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1850- ական թթ.	Կալիսինի փող. 48	Տ	
27.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19 դ. 2-րդ կես	Կալիսինի փող. 52 ա	Տ	
28.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1830- ական թթ.	Կալիսինի փող. 53	Տ	
29.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1880- ական թթ.	Կալիսինի փող. 56	Տ	
30.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1880 թ.	Կալիսինի փող. 60	Տ	
31.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	18 դ. վերջ	Կալիսինի փող. 66	Տ	
32.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1905 թ.	Կալիսինի փող. 72	Տ	
33.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1860 թ.	Կալիսինի փող. 78	Տ	

34.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1930- ական թթ.	Կալիսինի փող. 88	S	
35.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1870 թ	Կալիսինի փող. 98	Հ	Երկհարկ
36.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1872 թ.	Կալիսինի փող. 110	Հ	Երկհարկ
37.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1901 թ.	Կալիսինի փող. 126	Հ	Երկհարկ
38.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1937 թ.	Կալիսինի փող. 135	Հ	
39.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19 դ. 50- ական թթ.	Կալիսինի փող. 162	S	
40.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	20 դ. սկիզբ	Կալիսինի փող. 168	S	
41.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1880- ական թթ.	Կալիսինի փող. 170	S	
42.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1890 թ.	Կալիսինի փող. 184	S	
43.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19 դ. 1-ին կես	Կալիսինի փող. 188	S	
44.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1910 թ.	Հակոբջանյան փող. 15	Հ	Երկհարկ, կառուցել է Ն. Պողոսյանը
45.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1910 թ.	Հակոբջանյան փող. 19	S	
46.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1917 թ.	Հակոբջանյան փող. 21 ա	Հ	Ֆրանգուլյանների տունը
47.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1908 թ., 1959 թ.	Հակոբջանյան փող. 23	Հ	Երկհարկ, կառուցել է Ա. Սիմոնյանը
48.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1920 թ.	Հակոբջանյան փող. 28	S	
49.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1926 թ.	Հակոբջանյան փող. 31	Հ	միահարկ, կառուցել է հյուսն Ե. Սիմոնյանը

50.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1882 թ.	Հակոբջանյան փող. 32	Հ	Երկհարկ, կառուցել է Բ. Ֆրանգուլյանը
51.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1890-ական թթ.	Հակոբջանյան փող. 34	Տ	
52.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1916 թ.	Հակոբջանյան փող. 36	Տ	Երկհարկ, կառուցել է Բ. Ֆրանգուլյանը
53.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1912 թ.	Հակոբջանյան փող. 52	Հ	
54.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1882 թ.	Մանթաշյան փող. 3 գ	Հ	Երկհարկ, կառուցել է Դիլիջանի տանուտեր Մովսես Հովհաննիսյանը
55.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1860 թ.	Մանթաշյան փող. 4	Տ	
56.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1894 թ.	Մանթաշյան փող. 6	Հ	Երկհարկ, կառուցել է սայլագործ Հ. Հակոբյանը
57.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1890 թ.	Մյասնիկյան փող. 32	Հ	Երկհարկ, կառուցել է Տ. Բաղալյանը
58.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1890 թ.	Մյասնիկյան փող. 34	Հ	Երկհարկ, կառուցել է Դ. Ուլիխանյանը
59.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1870-ական թթ.	Մյասնիկյան փող. 38	Հ	Երկհարկ, վաճառական Ասլանովների տունը
60.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1895-1897 թթ.	Մյասնիկյան փող. 50	Հ	Եղել է ցարական դատարանի շենքը
61.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ («ԴԱԼԼԱՔԻ ՏՈՒՆ»)	19 դ. վերջ	Մյասնիկյան փող. 54	Հ	Երկհարկ, կառուցել է սափրիչ Միմոնը. առաջին հարկում եղել է վարսավիրանոց

62.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19 դ. վերջ	Մյասնիկյան փող. 56	Հ	Երկհարկ
63.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ («ԼԵԶՁՈՒ ԿԱՄ ՓՈՒՇՈՅ ՏՈՒՆ»)	19 դ. կես	Մյասնիկյան փող. 58	Հ	Երկհարկ
64.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1850-1860-ական թթ.	Մյասնիկյան փող. 82	Հ	Երկհարկ
65.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1894 թ.	Մյասնիկյան փող. 86	Հ	Երկհարկ
66.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1910 թ.	Մյասնիկյան փող. 88	Տ	
67.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1930 թ.	Մյասնիկյան փող. 102	Հ	Երկհարկ, կառուցել են Պողոսյանները
68.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1925 թ.	Մյասնիկյան փող. 102ա	Հ	Երկհարկ, կառուցել են Պողոսյանները
69.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1930 թ.	Մյասնիկյան փող. 102բ	Հ	Երկհարկ, կառուցել են Պողոսյանները
70.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1925 թ.	Մյասնիկյան փող. 104	Հ	Երկհարկ, նկուղային մասը կառուցվել է 1873 թ.
71.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	20 դ. սկիզբ	Մյասնիկյան փող. 110	Տ	
72.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1933 թ.	Մյասնիկյան փող. 112	Տ	
73.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1948 թ.	Մյասնիկյան փող. 118	Հ	
74.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1880 թ., 1900 թ.	Օրջոնոկիձեի փող. 1	Հ	Երկհարկ, կառուցել են Ալիխանյանները
75.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	19-20 դդ.	Մանթաշյան փող.	Տ	

76.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	7-13 դդ.	քաղաքից 7 կմ աե, Աղստեի աջ ափին, Պարզ լիճ տանող ճանապարհի ձախ կողմում, «Բոյնի դար» վայրում	Հ	ավերված է, տարածքի մի մասի վրա կառուցվել է կինոգործիչների հանգստյան տունը
76.1.				Գերեզմանոց	7-13 դդ.	գյուղատեղիի աե եզրին	Հ	ավերված է, խաչքարերից մի քանիսը տեղափոխել են նույն հանգստյան տան տարածք
76.2.				Եկեղեցի	12-13 դդ.	գյուղատեղիի կենտրոնական մասում	Տ	պահպանվել են հիմքերը
77.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	7-15 դդ.	քաղաքից 3 կմ հվ-աե, Աղստեի աջ ափին, անտառում, «Բախտիար» գյուղատեղիից մոտ 2 կմ ամ, «Ղալուխ» վայրում	Հ	ավերված է
77.1.				Գերեզմանոց	7-10 դդ.	գյուղատեղիի հվ-ամ եզրին	Հ	
77.2.				Գերեզմանոց	7-13 դդ.	գյուղատեղիի աե մասում	Հ	
		77.2.1.		Խաչքար թևավոր	12-13 դդ.		Հ	տեղահանված է, հենած է ծառին
78.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	7-20 դդ.	քաղաքի ամ մասում, Երևան-Դիլիջան մայրուղուց աջ, «Խրտանոց» վայրում	Հ	ավերված է
78.1.				Խաչքար թևավոր	13 դ.		Հ	արձանագիր է, կոտրված է վերին խաչաթևը

79.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-14 դդ.	քաղաքից 5 կմ հս-աե, Դիլիջան-Իջևան մայրուղուց ձախ, «Փիշիկ» և «Գոմաձոր» տանող ճանապարհի վրա	Տ	տարածքն ընկած է կառուցապատման տակ
80.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-15 դդ.	քաղաքից 4 կմ հս-աե, «Փիշիկ» գյուղատեղիից 1 կմ հվ-ամ, «Գոմաձոր» տանող ճանապարհին	Հ	ավերված է
80.1.			Գերեզմանոց	10-15 դդ.		Հ	ավերված է
	80.1.1.		Խաչքար	11 դ.		Հ	ընկած է
	80.1.2.		Խաչքար	12 դ.		Հ	վերնամասը բացակայում է
	80.1.3.		Խաչքար	13 դ.		Հ	
	80.1.4.		Խաչքար	13 դ.		Հ	արձանագիր է, ստորին մասը կոտրված է
	80.1.5.		Խաչքար	13-14 դդ.		Հ	
	80.1.6.		Խաչքար	13-14 դդ.		Հ	
	80.1.7.		Խաչքար	14-15 դդ.		Հ	
	80.1.8.		Խաչքար	14-15 դդ.		Հ	
81.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-15 դդ.	քաղաքից 6 կմ հս-աե, «Փիշիկ» գյուղատեղիից 1 կմ հս-ամ, «Գոմաձոր» տանող ճանապարհի երկու կողմում	Հ	ավերված է
82.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-18 դդ.	Պարզ լճից 300 մ հս, «Ղազար բեկ» վայրում	Հ	
	82.1.		Գերեզմանոց	12-14 դդ.	Բլրալանջին	Հ	ավերված է

		82.1.1.		Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	տեղափոխել են լճափնյա ռեստորանի մոտ. ստորին մասը բացակայում է
		82.1.2.		Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	վերնամասը բացակայում է
		82.1.3.		Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	վերնամասը բացակայում է
		82.1.4.		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		82.1.5.		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		82.1.6.		Խաչքար	13 դ.		Հ	երկատված է
		82.1.7.		Խաչքար	13 դ.		Հ	երկատված է
		82.1.8.		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		82.1.9.		Խաչքար	13-14 դդ.		Հ	
		82.1. 10.		Խաչքար	13-14 դդ.		Հ	վերնամասը բացակայում է
		82.1. 11.		Խաչքար	13-14 դդ.		Հ	ստորին կեսը կոտրված է
	82.2.			Եկեղեցի	13 դ.	գերեզմանոցի ամ մասում	Հ	պահպանվել են պատերը՝ 1.50 մ բարձրությամբ
83.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	12-14 դդ.	քաղաքից 3 կմ հվ-աե, «Իմպուլս» գործարանի հանգստյան տնից 1 կմ հվ, անտառի բացատում, Աղստևի աջ ափին, Բլրակի վրա, «Բախտիար» վայրում	Հ	

	83.1.		Գերեզմանոց	12-14 դդ.		Հ	1986 թ. տեղի խաչքարերից երկուսը տեղափոխել ու ագուցել են հանգստյան տան ամ պատին
		83.1.1.	Խաչքար	13 դ.		Հ	
		83.1.2.	Խաչքար	13-14 դդ.		Հ	
	83.2.		Եկեղեցի	12-13 դդ.		Տ	ավերված է
	83.3.		Ճանապարհ	12-15 դդ.	ձգվում է «Բախտիար» և «Ղալուխ» գյուղատեղիների միջև՝ 2 կմ երկարությամբ	Հ	ավերվել են եզրապատերը
84.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	12-14 դդ.	քաղաքից 8 կմ հվ-աե, անտառի բացատում, աե-ից ձորակով եզերված «Սմրդանի յալ» տեղանքում	Հ	ավերված է
	84.1.		Գերեզմանոց	12-14 դդ.		Հ	ավերված է
		84.1.1.	Խաչքար Հոգեդեղի	1254 թ.		Հ	ստորին մասը կոտրված է
		84.1.2.	Խաչքար	13 դ.		Հ	ստորին մասը կոտրված է
		84.1.3.	Խաչքար	13-14 դդ.		Հ	ստորին մասը կոտրված է
85.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	12-17 դդ.	քաղաքից 5 կմ ամ, «Ռուսկի բալկա» ձորակում, «Յերկով թալայից» 1 կմ հս	Հ	ավերված է
	85.1.		Գերեզմանոց	12-17 դդ.	գյուղատեղիի հս մասում	Հ	
		85.1.1.	Խաչքար	13 դ.		Հ	

	85.2.			Մատուռ	12-13 դդ.	ցյուղատեղիի հս մասում	Հ	թաղը և ամ պատի որոշ հատվածներ փլված են
86.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	12-17 դդ.	քաղաքից 0.5 կմ ամ, Գոլովինո թաղամասում, «Յերկով թալա» վայրում, երգահանների հանգստյան տուն տանող ճանապարհին	Հ	ավերված է
	86.1.			Գերեզմանոց	12-17 դդ.		Հ	միակ խաչքարը (13 դ.) Գոշ է տեղափոխել Ա. Հովսեփյանը, 1980-ական թթ.
	86.2.			Եկեղեցի	12-13 դդ.		Հ	ավերված է
87.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	13-15 դդ.	քաղաքից 6 կմ ան, կինոգործիչների հանգստյան տուն և Պարզ լիճ տանող ճանապարհին, «Մոլոկանի տանձուտ» («Տանձուտի թալա») բացատում	Հ	
	87.1.			Գերեզմանոց	13-15 դդ.	ցյուղատեղիի հվ մասում	Հ	ավերված է
		87.1.1.		Խաչքար	13 դ.		Տ	ցյուղատեղիի միակ քանդակազարդ բեկորն է (վերնամաս)
88.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	13-17 դդ.	քաղաքից 8 կմ ան, Կինոգործիչների հանգստյան տնից 1 կմ ան, Պարզ լիճ տանող ճանապարհին, «Մորմոջի յալ» վայրում	Տ	ավերված է
	88.1.			Գերեզմանոց	13-17 դդ.		Տ	պահպանվել են հատ ու կենտ տապանաքարեր

89.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	14-18 դդ.	քաղաքից 1 կմ հվ, «Խզակի թալա» («Խաչի փոս») վայրում	S	ավերված է
89.1.				Գերեզմանոց	14-18 դդ.	ցյուղատեղիի ամ մասում	S	ավերված է
89.2.				Եկեղեցի	17-18 դդ.	գերեզմանոցում	S	ավերված է
90.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	15-19 դդ.	քաղաքից 3.5 կմ աե, «Շլորկուտի» անտառում, «Ղափարա» հանդամասում	S	ավերված է
90.1.				Գերեզմանոց	15-19 դդ.		S	
91.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	17-18 դդ.	քաղաքային շուկայից 500 մ հվ-աե, «Ալոյի թալայում»՝ եղնինների բացատում	S	ավերված է
92.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	17-18 դդ.	քաղաքից 6 կմ հս-ամ, Աղստե գետի ձախ ափին, Դիլիջան- Վանաձոր խճուղուց 1 կմ ձախ, «Գերեզմանուտի յալ» բացատում	S	ավերված է
92.1.				Գերեզմանոց	17-18 դդ.	ցյուղատեղիի հս եզրին	S	
93.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	17-18 դդ.	քաղաքից 8 կմ հվ-աե, «Ժանգոտ գյուղ» լճակի մոտ, «Օրդաքլվի» բացատում	S	ավերված է
94.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	17-18 դդ.	քաղաքից 10 կմ հս-ամ, «Շլորկուտի ձոր» վայրում, Դիլիջան- Վանաձոր ճանապարհից 5-6 կմ աջ, անտառի մեջ, «Նովով» աղբյուրի մոտ	S	
94.1.				Գերեզմանոց	նույն միջնադար		S	

95.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱՉԱԶՐԻ ԹԱԼԱ»	10-13 դդ.	քաղաքից 4 կմ հվ-աե	Հ	
96.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱՐԱՂԱՆՅ ՏԵՂԵՐ»	7-13 դդ.	քաղաքի աե եզրին, Աղստեի աջ ափի և Մյասնիկյան փողոցի միջև ընկած տարածքում, Պարզ լիճ տանող ճանապարհի վրա	Հ	ավերվել է 1950-ական թթ. քաղաքի ընդարձակման հետևանքով
96.1.				Գերեզմանոց	7-13 դդ.		Հ	ավերված է, գյուղատեղիի կառուցապատման ժամանակ խաչքարերը տեղափոխել են Մյասնիկյան փող. N 143 տան բակ
	96.1.1.			Խաչքար	12 դ.	Մյասնիկյան փող. N 143 տան բակում	S	
	96.1.2.			Խաչքար	12 դ.	նույն տեղում	S	
	96.1.3.			Խաչքար	13 դ.	նույն տեղում	Հ	
	96.1.4.			Խաչքար «Մեսրոպ Մաշտոց»	7 դ.	նույն տեղում	Հ	ամրացված է պատվանդանին
97.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԳԵՂԱՏԵՂ»	13-17 դդ.	քաղաքից 7 կմ ամ, Ղազախ-Երևան զազատարի անտառամիջյան ճանապարհի երկու կողմում	Հ	ավերված է
97.1.				Գերեզմանոց	13-17 դդ.		Հ	կիսավեր է
97.2.				Եկեղեցի	13-14 դդ.		S	պահպանվել են հիմքերը

98.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԳԵՂԱՏԵՂ»	13-17 դդ.	քաղաքից 10 կմ հվ-աե, Աղստևի աջ ափին, Պարզ լիճ տանող ճանապարհից 2 կմ ձախ, կինոգործիչների հանգստյան տնից 3 կմ հվ-աե, «Ղազախ բեկ» վայրում	S	ավերված է
98.1.			Գերեզմանոց	13-17 դդ.	գյուղատեղիի հս եզրին, սարալանջին	S	ավերված է
98.2.			Եկեղեցի	13-14 դդ.	գերեզմանոցի մոտ	S	պահպանվել են հիմքերը, ներսը լցված է շարվածքի քարերով
99.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԳՈՄԱՁՈՐ»	5-17 դդ.	քաղաքի Թեղուտ թաղամասից 5 կմ հս-աե, Աղստևի աջ ափին, «Փիշիկ» գյուղատեղիից 2-3 կմ հս-ամ, անտառում	Հ	ավերված է
99.1.			Գերեզմանոց	5-17 դդ.	գյուղատեղիի հս մասում	Հ	
	99.1.1.		Խաչքար	7 դ.		S	
	99.1.2.		Խաչքար	9-10 դդ.		S	
	99.1.3.		Խաչքար	9-10 դդ.		S	խրված է գետնի մեջ
	99.1.4.		Խաչքար	9-10 դդ.		S	
	99.1.5.		Խաչքար	9-10 դդ.		S	ընկած է
	99.1.6.		Խաչքար	11-12 դդ.	եկեղեցու ամ կողմում	Հ	ընկած է
	99.1.7.		Խաչքար	11-12 դդ.	եկեղեցու աե կողմում	Հ	
	99.1.8.		Խաչքար	12 դ.		Հ	ընկած է

		99.1.9.	Խաչքար	12 դ.		Հ	ընկած է
		99.1.10.	Խաչքար	12 դ.		Հ	
		99.1.11.	Խաչքար	12 դ.		Հ	
		99.1.12.	Խաչքար	12 դ.		Հ	
		99.1.13.	Խաչքար	13 դ.		Հ	երկատված է
		99.1.14.	Խաչքար	13 դ.		Հ	երկատված է
		99.1.15.	Խաչքար	13 դ.	եկեղեցու ամ կողմում	Հ	ընկած է
		99.1.16.	Խաչքար	13 դ.	եկեղեցու ամ կողմում	Հ	ստորին մասը բացակայում է
		99.1.17.	Խաչքար	13 դ.	եկեղեցու հս կողմում	Հ	երկատված է
		99.1.18.	Խաչքար	13 դ.	մատուռի ամ կողմում	Հ	ընկած է
		99.1.19.	Խաչքար	13 դ.	մատուռի հս-ամ կողմում	Հ	ընկած է
		99.1.20.	Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	Հ	ընկած է
		99.1.21.	Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	Հ	երկատված, ընկած է
		99.1.22.	Խաչքար	13 դ.		Հ	ընկած է
		99.1.23.	Խաչքար Սարգսի և այլոց	13 դ.		Հ	երկատված, ընկած է
		99.1.24.	Խաչքար	13-14 դդ.		Հ	ընկած է
		99.1.25.	Խաչքար	13-14 դդ.		Հ	հենած է քարերին
		99.1.26.	Խաչքար	14-15 դդ.		Տ	հենած է քարերին
		99.1.27.	Խաչքար	16-17 դդ.		Հ	

	99.2.		Եկեղեցի	5-6 դդ.		Հ	պահպանվել են հիմնապատերը
	99.3.		Մատուռ	5-6 դդ.		Հ	պահպանվել են հիմնապատերը
100.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԽԱՉԲՈՂԱԶ»	14-17 դդ.	Թեղուտ թաղամասից 1.5 կմ հվ-աե, Աղստեհի աջ ափին, անտառում	Տ	ավերված է
	100.1.		Գերեզմանոց	14-17 դդ.		Տ	
101.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԽԱՉԻ ՀՈՂԵՐ»	12-15 դդ.	Շամախյան թաղամասի «Խաչի հողեր» վայրում	Հ	ավերված է
	101.1.		Գերեզմանոց	12-15 դդ.		Հ	
		101.1.1.	Խաչքար թևավոր	8-9 դդ.	ընկած է մատուռի հս- ամ անկյան մոտ	Հ	աջ հորիզոնական խաչաթևը կոտրված է
	101. 2.		Զիթհան	13-15 դդ.	մատուռից 100 մ հվ- ամ	Հ	ավերված է, նորվազծվում են հիմքերը
	101.3.		Մատուռ	վերակառ. 19 դ.		Տ	
		101.3.1.	Խաչքար	15-16 դդ.	ագուցված է մատուռի հվ պատին, մուտքից վերև	Հ	ագուցվել է վերակառուցման ժամանակ, հորիզոնական դիրքով
102.			«ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ ԽԱՉՈՒՏ ԹԱԼԱ»	12-13 դդ	քաղաքից 10-11 կմ ամ, Բլդան գետի վերին հոսանքի շրջանում	Հ	
	102.1.		Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	արձանագիր է, ջարդված
	102.2.		Խաչքար թևավոր	12-13 դդ.		Հ	

103.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԿԱԿՈՍԻ»	ուշ միջնադար	քաղաքից 5-6 կմ ամ, Վանաձոր տանող խճուղուց 500 մ ձախ, Աղստեի աջ ափին, երկու ձորակների միջակայքում	S	ավերված է
103.1.				Գերեզմանոց	13-17 դդ.	ցուղատեղիի աե եզրին	S	
	103.1.1.			Խաչքար	13 դ.		Հ	երկատված, ընկած է
103.2.				Մատուռ	17-18 դդ.		S	հիմնավեր է
104.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՄԵԾ ԹԱԼԱ» («ՈՒՌՈՒՏԻ ԹԱԼԱ»)	17-18 դդ.	քաղաքից 3 կմ հվ, նույնանուն բացատում	S	ավերված է
104.1.				Գերեզմանոց	8-13 դդ.		S	ավերված է
105.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՊԱԿԱՏԵՂԵՐ»	13-17 դդ.	քաղաքից 4 կմ ամ, անտառի բացատում	S	ավերված է
106.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՓԻՇԻԿ»	12-14 դդ.	քաղաքից 5 կմ հս-աե, Աղստե գետի ձախ ափին, Տուբերկուլյոզային դիսպանսերի տարածքում, անտառի մեջ	Հ	ավերվել է դիսպանսերի կառուցման ժամանակ
106.1.				Գերեզմանոց	12-14 դդ.		Հ	ավերված է
	106.1.1.			Խաչքար	13-14 դդ.	մատուռից 10 մ ամ	Հ	
	106.1.2.			Խաչքար	13-14 դդ.	նախորդի մոտ	Հ	երկատված է
106.2.				Մատուռ	12-13 դդ.		Հ	ավերված է
107.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՓՈՔԸ ԴԻԼԻ» («ՊՈՒՃՈՒՐ ԴԻԼԻ»)	7-18 դդ.	քաղաքից («Իմպուլս» գործարանից) 2 կմ հվ- աե, Աղստե գետի աջ ափին, անտառի բացատում	Հ	ավերված է

	107.1.		Գերեզմանոց	7-17 դդ.	գյուղատեղիի հվ մասում	Հ	կիսավեր է
	107.1.1.		խաչքար	7 դ.		Հ	
	107.1.2.		խաչքար	12-13 դդ.		Հ	գլխավայր դրված է 12-13 դդ. մեկ այլ խաչքարի վրա
	107.1.3.		խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
	107.1.4.		խաչքար	14-15 դդ.		Տ	պարզունակ է
108.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	Կալինինի փող.	Հ	հայտնաբերվել է 2003 թ.
109.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	քաղաքի հվ մասում, Գոլովինո թաղամասից հս, «Խրտանոց» վայրում	Հ	ավերվել է Դիլիջան-Երևան մայրուղու կառուցման հետևանքով
110.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	Թեղուտ թաղամասից 1.5 կմ հս-աե, «Տախտ» («Թաղթա») տեղամասում	Հ	տարածքի մի մասը մեկնորացված է
111.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	քաղաքից 3 կմ հս-աե, Աղստև գետի աջ ափին, Գոմաձոր տանող ճանապարհի եզրին	Տ	տարածքի մի մասը մնացել է վարելահողերի տակ
112.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	քաղաքից 3 կմ հվ, «Մեծ թալա» գյուղատեղիի տարածքում	Հ	տարածքի մի մասը վերածվել է վարելահողերի
113.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	քաղաքից 8 կմ հս-ամ, «Շլորկուտ» տանող ճանապարհին	Հ	կիսավեր է
114.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ «ՌԵԴԿԻՆ- ԼԱԳԵՐ»	Ք.ա. 13-8 դդ.	քաղաքից 6 կմ հս-աե, Դիլիջան-Իջևան մայրուղուց 5 կմ հվ- աե, Պարզ լիճ տանող ճանապարհի 1-ին կմ- ի վրա	Հ	ավերված է

115.			ԵԿԵՂԵՑԻ	17-18 դդ.	Շամախյան թաղամասում	S	
115.1.			Խաչքար	12-13 դդ.	հենած է եկեղեցու հվ պատին	Հ	
115.2.			Խաչքար	1221 թ.	ագուցված է եկեղեցու հվ պատին	Հ	
115.3.			Խաչքար	13 դ.	հենած է եկեղեցու ամ պատին	Հ	
116.			ԽԱՉՔԱՐ	11-12 դդ.	ագուցված է «Իմպուլս» գործարանի հանգստյան տան ամ պատին, արտաքուստ	Հ	1986 թ. տեղափոխել են «Բախտիար» գյուղատեղիի գերեզմանոցից
117.			ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	նախորդի կողքին	Հ	1986 թ. տեղափոխել են «Բախտիար» գյուղատեղիի գերեզմանոցից
118.			ԽԱՉՔԱՐ	13-14 դդ.	«Դիլիջան» հանքային ջրերի գործարանից 200 մ հեռու, գետի աջ ափին, աղբյուրի մոտ	Հ	
119.			ԿԱՄՈՒՐՋ	19 դ.	քաղաքից 4 կմ աե, Գոշ գյուղ տանող նախկին ճանապարհին, Աղստե գետի վրա	S	միաթռիչք
120.			ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ	1935 թ.	քաղաքի մեջ, Գորկու փող. վրա՝ Գոլովինո տանող ճանապարհի աջ կողմում	S	
121.			ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ	1948-1949 թթ.	քաղաքի մեջ, Դիլիջան- Տաշիր ճանապարհի աջ կողմում	Հ	
122.			ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ ՄԱՏԻՆՈՎԻ	1880 թ., վերակառ. 1936 թ.	Մյասնիկյան փող.	S	կառ.՝ գինեվաճառ Մատինով

123.			ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ «ՈՍԿԻ ԱՂՔՅՈՒՐ»	19 դ.	Հակոբջանյան փող.	S	Դիլիջանի ամենահին աղբյուրն է, կառուցել են Գյուլզադյանները
124.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1975 թ.	քաղաքի ամ կողմում, ԲԼՐԻ գազաթին	S	հեղ.՝ Ս. Մեհրաբյան, Խ. Վաթինյան
125.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՍՏԱՏՄԱՆ 50- ԱՄՅԱԿԻՆ	1970 թ.	քաղաքի մեջ, Իջևան-Թրիլիսի և Դիլիջան-Վանաձոր ավտոճանապարհների խաչմերուկում, բարձունքի վրա	Հ	հեղ.՝ Խ. Վաթինյան Ա. Թաթևանյան, Ս. Ավետիսյան
126.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ՄԱՅԻՍՅԱՆ ԱՊՍԱՍՄԲՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍՆԱԿԻՑՆԵՐԻՆ	1982 թ.	Մյասնիկյան փող.	S	հեղ.՝ Ս. Ավետիսյան, Ա. Փարսյան
127.			ՄԱՏՈՒՌ	10-12 դդ.	քաղաքի Գուլովինո թաղամասում, «Միկիտանի թալա» վայրում	S	պահպանվել են խորանի հատվածը, և ամ պատերը
127.1.			Գերեզմանոց	10-15 դդ.	մատուռի մոտ	S	
	127.1.1.		Խաչքար Մամախաթունի	13-14 դդ.	մատուռի ամ կողմում	Հ	
	127.1.2.		Խաչքար	15 դ.	նախորդի մոտ	S	
128.			ՄԱՏՈՒՌ	19 դ.	քաղաքից 7 կմ հս-աե, Շամախյան թաղամասի ֆերմաների մոտ	S	
129.			ՄԱՏՈՒՌ ՍԲ ՍԱՐԳԻՍ	18-19 դդ.	Շամախյան թաղամասի հվ-աե եզրին, բարձունքի վրա	S	կիսավեր է
129.1.			Գերեզմանոց	19-20 դդ.		S	
129.2.			Խաչքար	11 դ.	ագուցված է մատուռի աե պատին, ներքուստ	Հ	արձանագիր է
129.3.			Խաչքար	11 դ.	մատուռում	Հ	

	129.4.			Խաչքար	13-14 դդ.	մատուռում	Հ	արձանագիր է
130.				Շենք ԱՂԱՍԻ ԽԱՆՁՅԱՆԻ ՄԱՌԱՆՈՅԻ	1936 թ.	Մ. Գորկու փող. 15 ա	Հ	վթարային է
131.				Շենք ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ	1974 թ.	Մյասնիկյան փող. 61	Տ	
	131.1.			Հուշարձան Խ. Աբովյանին	1976 թ.	գրադարանի մուտքի մոտ	Տ	
	131.2.			Հուշարձան Ղ. Աղայանին	1976 թ.	գրադարանի մուտքի մոտ	Տ	
132.				Շենք «ԴԻԼԻՋԱՆ» ԱՌՈՂՋԱՐԱՆԻ	1977 թ.	Գետափնյա փող. 7	Հ	նախկինում՝ «Պապանինո» առողջարան
133.				Շենք «ԴԻԼԻՋԱՆ» ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՐԵՐԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ	1949 թ.	քաղաքից մոտ 5 կմ հվ	Հ	
134.				Շենք ԵՐԿՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆԻ	1952 թ.	քաղաքի կենտրոնում	Հ	
	134.1.			Խաչքար	13 դ.	թանգարանում	Տ	բերվել է «Տախտ» հանդամասից
	134.2.			Խաչքար Լույսի և Կիրակոսի	13-14 դդ.	թանգարանում	Տ	բերվել է «Տախտ» հանդամասից
135.				Շենք «ԼԵՌԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ԱՌՈՂՋԱՐԱՆԻ	1959 թ.	Կամոյի փող. 141 բ	Հ	
136.				Շենք ԿԻՆՈԳՈՐԾԻՉՆԵՐԻ ՀԱՆԳՍՏՅԱՆ ՏԱՆ	1981 թ.	քաղաքից 2 կմ հեռավորության վրա, Պարզ լիճ տանող ճանապարհին	Հ	
137.				Շենք ԿՈՄՊՈԶԻՏՈՐՆԵՐԻ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՏԱՆ	1975 թ.	քաղաքից 8 կմ հեռու, Դիլիջան-Երևան մայրուղու վրա, «Հաղարծին» ռեստորանի դիմաց	Հ	
138.				Շենք ՀԱԿԱՏՈՒԲԵՐԿՈՒԼՅՈՋԱՅԻՆ ՀԻՎԱՆԴԱՆՈՅԻ (ԳՅԱՆՁԵՅՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ)	1921-22 թթ.	քաղաքի ամ մասում, Դիլիջան-Իջևան մայրուղու ձախ կողմում	Հ	

139.				ՇԵՆՔ ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԱՌՈՂՋԱՐԱՆԻ	1975 թ.	քաղաքից 2 կմ հս, «Թախտա» վայրում	Հ	
140.				ՇԵՆՔ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՏԱՆ	1972 թ.	Մյասնիկյան փող. 53	Տ	
141.				ՇԵՆՔ ՌԵԴԿԻՆԻ ՃԱՄԲԱՐԻ	1890- ական թթ.	քաղաքի հս մասում, Դիլիջան-Իջևան հին ճանապարհի աջ կողմում	Հ	Դիլիջանի լեռնանցքի ճանապարհա- շինարար Ռեդկինի ճամբարի գլխավոր մասնաշենքն է
142.				ՇԵՆՔ ՏՈՒԲԵՐԿՈՒԼՅՈՋԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԻՎԱՆԴԱՆՈՅԻ (Գ. ՄԱՂՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ)	1927 թ.	քաղաքի ամ մասում, Դիլիջան-Իջևան մայրուղու ձախ կողմում	Հ	
143.				ՇԵՆՔ ՏՈՒՐԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆԳՐՎԱՆԻ	1969 թ.	Գետափնյա փող. 9	Հ	
144.				ՇԵՆՔ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆԻ	1975 թ.	Մյասնիկյան փող. 55	Տ	
145.				ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՄԱԹՈՍԱՎԱՆՔ	13 դ.	քաղաքից 3.5 կմ ամ, գետի աջափնյա անտառածածկ սարահարթի վրա, Ջուխտակ վանքի դիմացի լեռնալանջին	Հ	կառ.՝ Հորդանան
145.1.				Գավիթ	13 դ.	կից է եկեղեցուն ամ- ից	Հ	
		145.1.1.		Խաչքար	13 դ.	ագուցված է գավթի աե պատին	Հ	
		145.1.2.		Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	Հ	
		145.1.3.		Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	Հ	
		145.1.4.		Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	Հ	
		145.1.5.		Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	Հ	
		145.1.6.		Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	Հ	

	145.2.		Գերեզմանոց	միջնադար	համալիրի տարածքում	Հ	
	145.2.1.		Խաչքար Մխիթարի	1251 թ.	Եկեղեցու հս պատի տակ, արտաքուստ	Հ	
	145.3.		Գրատուն	13 դ.	Կից է գավթի հվ պատին	Հ	կիսավեր է
	145.3.1.		Խաչքար	13 դ.	ագուցված է գրատան աե պատին, մուտքից հս	Հ	
	145.3.2.		Խաչքար	13 դ.	նույն պատին, մուտքից վերև	Հ	
	145.3.3.		Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	Հ	
	145.3.4.		Խաչքար	13 դ.	նույն պատին, մուտքից հվ	Հ	
	145.3.5.		Խաչքար	13 դ.	ագուցված է գրատան հվ պատին	Հ	
	145.3.6.		Խաչքար	13 դ.	ագուցված է հվ պատին, խորշի մեջ	Հ	
	145.3.7.		Խաչքար	13 դ.	նույն պատին, խորշից վերև	Հ	
	145.4.		Եկեղեցի սբ. Աստվածածին	1247 թ.		Հ	փոքր, թաղածածկ
	145.4.1.		Խաչքար Սանասարի	13 դ.	ագուցված է Եկեղեցու ամ պատին, մուտքից հս (գավթի աե պատնե)	Հ	
146.			ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ԶՈՒԽՏԱԿ (ԳԻՇԵՐԱՎԱՆՔ, ՊԵՏՐՈՍԻ ՎԱՆՔ)	12-13 դդ.	Դիլիջանից 3 կմ հս-ամ, Խալ-Խալլու լեռան հվ անտառապատ լանջին, «Թթուջուր» աղբյուրից ոչ հեռու	Հ	
	146.1.		Գերեզմանոց	13-17 դդ.	համալիրի տարածքում	Հ	

10.4 ՆՈՅԵՄԲԵՐՅԱՆ քաղաք

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ	Ք.ա. 2-1 հազ.	քաղաքի հս եզրին, «Թբի Ղաշ» վայրում	Հ	
1.1.				Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հազ.		Հ	

2.				ԱՄՐՈՅ «ԲԵՐԴԱՏԵՂ»	Ք.ա. 2-1 հազ.	քաղաքից 2 կմ հս-աե, ժայռոտ բարձունքին	Հ	
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ «ԶՈՒԽՏԱԿԵՂՑԻ»	13-14 դդ.	քաղաքից 1.8 կմ հվ-ամ, սարի վրա	Հ	
4.				ԽԱՉՔԱՐ	13-14 դդ.	Կողբ տանող ճանապարհի եզրին	Հ	
5.				ԽԱՉՔԱՐ	15-16 դդ.	քաղաքի հվ-ամ բարձունքին, ջրամբարի մոտ	Տ	կանգնեցված է պատվանդանի վրա
6.				ԽԱՉՔԱՐ	16-17 դդ.	քաղաքի հվ-ամ բարձունքին, ջրամբարի մոտ	Տ	
7.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ	1931 թ.	քաղաքի աե եզրին, ձորի մեջ	Տ	
8.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱՅՆԵՐԻՆ	1970 թ.	Նոյեմբերյան-Իջևան ճանապարհի աջ կողմում, քաղաքից 1 կմ հվ-աե	Տ	
9.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱՅՆԱՅՄԱՆ 45-ԱՄՅԱԿԻՆ	1965 թ.	քաղաքի մեջ	Հ	քանդ.՝ Ս. Եղիկյան
10.				ՀՈՒՇԱՂԲՅԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱՅՆԵՐԻՆ	1980 թ.	քաղաքի հվ մասում	Հ	ճարտ.՝ Անանյան
11.				ՄԱՏՈՒՌ	վերակառ. 20 դ. սկզբին	քաղաքից 10 կմ ամ	Հ	

10.6 ԱԿՆԱՂԲՅՈՒՐ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	13-20 դդ.	գյուղի ամ եզրին, ճանապարհի երկու կողմում	Հ	
	1.1.			Խաչքար	13 դ.		Տ	ստորին բեկոր՝ մարդու պատկերաքանդակով
2.				ԽԱՉՔԱՐ ԹԵՎԱՎՈՐ	1301 թ.	Վարդան Մամիկոնյանի կաղնու ծառի մոտ	Հ	պատվիրատու՝ Ավետիս. տեղափոխել են 1996 թ., Իջևան քաղաքի «Վերին Դանադռան» գյուղատեղիից

3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1970 թ.	գյուղի մեջ	S	
----	--	--	--	--	---------	------------	---	--

10.7 ԱՂԱՎՆԱՎԱՆՔ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ «ԲԵՐԴԱՏԵՂ»	Ք.ա. 2- 1 հազ.	գյուղից 2 կմ հս-աե, ժայռոտ բարձունքի վրա	Հ	
2.				ԱՄՐՈՑ «ԹՓԻ ՂԱՇ»	Ք.ա. 2- 1 հազ.	գյուղի հս եզրին, կլոր ժայռի վրա	Հ	
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-14 դդ.	գյուղից 2.5 կմ հս-աե, ձորի մեջ, գետակի աջ ափին, «Աղնաբաղ» անտառամասում	Հ	
3.1.				Եկեղեցի սբ Աստվածածին (Անապատ)	11-12 դդ.		Հ	
4.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	11-18 դդ.	գյուղից 10 կմ հս-ամ, անտառի բացատում, «Գոգարչին» վայրում	Հ	
4.1.				Գերեզմանոց	11-18 դդ.	սարահարթի թերթիկի վրա	Հ	
		4.1.1.		Խաչքար	11 դ.		S	
		4.1.2.		Խաչքար	14-15 դդ.		S	
5.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	17-18 դդ.	գյուղից 3 կմ հս, Գոգարչին տանող ճանապարհին, ձորի մեջ, առվակի երկու կողմում	S	
5.1.				Գերեզմանոց	17-18 դդ.	Գոգարչին տանող ճանապարհից ձախ, անտառի բացատում	S	
6.				ԿԱՍՈՒՐՁ	12-13 դդ.	գյուղի հվ մասում, Գետիկ գետի վրա	Հ	
7.				ՄԱՏՈՒՌ	12-13 դդ.	գյուղից 1 կմ աե, Գետիկ գետի աջ ափին, խճուղու եզրին, ժայռի տակ	Հ	
7.1.				Խաչքար	9-10 դդ.	մատուռի մուտքի մոտ	Հ	

7.2.			Խաչքար	12-13 դդ.	ագուցված է մատուռի ամ պատի հվ մասում, արտաքուստ	Հ	
7.3			Խաչքար	12-13 դդ.	ագուցված է մատուռի ամ պատի հվ մասում, արտաքուստ	Հ	

10.8 ԱՃԱՐԿՈՒՏ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ «ԲԵՐԴԱՔԱՐ»	12-13 դդ.	գյուղից 10 կմ հվ-ամ	Հ	կարծիք կա, որ Մահկանաբերդն է
2.				ԳԵՐԵՁՄԱՆՈՑ	13-17 դդ.	գյուղի հս-աե մասում, բարձունքի վրա	Հ	
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-14 դդ.	գյուղից 15 կմ ամ, անտառում	Հ	
3.1.				Գերեզմանոց	10-14 դդ.		Հ	
3.2.				Գերեզմանոց	12-13 դդ.		Հ	
3.3.				Եկեղեցի	10-12 դդ.	գյուղատեղիի կենտրոնում	Հ	կիսավեր է
3.4.				Մատուռ	12-13 դդ.		Հ	ավերված է
4.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-17 դդ.	գյուղից 5 կմ ամ, գետակի երկու կողմում, «Չայ- Ղոշան» կամրջի մոտ	Հ	
4.1.				Գերեզմանոց	13-14 դդ.	գյուղատեղիի հս-աե մասում, մատուռի մոտ	Հ	
4.2.				Կամուրջ «Չայ- Ղոշան»	12-13 դդ.	Կիրանց գետակի վրա	Հ	վերանորոգվել է 1853-54 թթ., 1980-ական թթ. ամրացվել է բետոնով
4.3.				Մատուռ	միջնադար	գյուղատեղիում	Տ	
4.4.				Քարայր- կացարան	միջնադար	Կիրանց ջուր գետակի ձախ ափին, կամրջից քիչ հեռու	Տ	վերջին շրջանում վերածվել է թանգարանի

5.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	ուշ միջնադար	գյուղից 3 կմ ամ, Կունեն գետի 2 կողմում	S	
6.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱՌԱՔԵԼՈՑ»	10-14 դդ.	գյուղից 2 կմ ամ, Կիրանց գետակի ափին	Հ	
6.1.				Բաղնիք	13 դ.	գյուղատեղիում, Առաքելոց վանքի պարսպից 50 մ ամ	Հ	ավերված է
6.2.				Եկեղեցի	1274 թ.	գյուղատեղիում, վանքից մոտ 200 մ հվ-ամ	Հ	4-րդ՝ զույգ եկեղեցիներ, կառուցել է Շնորհավորը
		6.2.1.		Խաչքար	13 դ.	զույգ եկեղեցիների և թնավոր խաչքարի միջև	Հ	
		6.2.2.		Խաչքար	13-14 դդ.	զույգ եկեղեցիներից 4-5 մ հս	Հ	ընկած է գետնին, ստորին մասը ջարդված է
		6.2.3.		Խաչքար Բիսում քահանայի	1267 թ.	զույգ եկեղեցիներից 15 մ հս	Հ	պատվանդանից ընկած է
		6.2.4.		Խաչքար Գորգի	1273 թ.	զույգ եկեղեցիներից 10 մ աե	S	բեկոր է
6.3.				Եկեղեցի	1275 թ.	գյուղատեղիում, աե ճակատով կից է վանքի պարսպին	Հ	3-րդ եկեղեցի. կառուցել է Գրիգոր կրոնավորը, ավերված է
6.4.				Եկեղեցի	13 դ.	գյուղատեղիում, վանքից մոտ 1 կմ հվ-ամ	Հ	5-րդ եկեղեցի, կիսավեր է
		6.4.1.		Գերեզմանոց	13 դ.	եկեղեցու շուրջը	Հ	
6.5.				Եկեղեցի	13-14 դդ.	գյուղատեղիում, վանքից 700 մ հվ, ֆերմաների մոտ	Հ	6-րդ եկեղեցի, կիսավեր է
		6.5.1.		Գերեզմանոց	13 դ.	եկեղեցու շուրջը	Հ	
6.6.				Եկեղեցի	13-14 դդ.	գյուղատեղիում, վանքից 700 մ ամ, անտառում	Հ	7-րդ եկեղեցի, կիսավեր է
6.7.				Եկեղեցի	13-14 դդ.	գյուղատեղիում, վանքից 1.5 կմ հս, անտառում	Հ	8-րդ եկեղեցի

6.8.		Եկեղեցի «Թևավոր խաչ»	13 դ.	գյուղատեղիում, վանքից 100 մ հվ, անտառում	Հ	միանավ, պահպանվել են որմնանկարների հետքեր
6.8.1.		Գերեզմանոց	13 դ.	Եկեղեցու շուրջը	Հ	
6.8.1.1.		Խաչքար թևավոր	1288 թ.	հուշարձանախմբից 30 մ հվ-ամ	Հ	Սարգսի
6.8.2.		Խաչքար	13 դ.	ագուցված է Եկեղեցու խորանում, լուսամուտից հվ	Հ	
6.9.		Կամուրջ «Մրանոցի»	13-14 դդ.	գյուղատեղիի հվ մասում, Կիրանց գետի վրա	Հ	միաթռիչք
6.9.1.		Պահակատուն	13 դ.	կամրջից ոչ հեռու, գետի աջ ափին	Հ	ծածկը և շարվածքի վերին մասերն ավերված են
6.10.		Զիթհան	13-14 դդ.	գյուղատեղիի հվ մասում	Հ	ավերված է
6.11.		Մատուռ	13 դ.	վանքից մոտ 700 մ հվ-աե, Կիրանց գետի աջ ափին	Հ	ավերված է
6.12.		Վանական համալիր սբ Առաքելոց	13-14 դդ.	Կիրանց գետակի ձախափնյա բլրակի վրա	Հ	
6.12.1.		Գավիթ	1245 թ.	կից է գլխավոր Եկեղեցուն ամ-ից	Հ	
6.12.2.		Գերեզմանոց	12-13 դդ.	գլխավոր Եկեղեցուց հվ և աե	Հ	ավերված է
6.12.3.		Եկեղեցի	13 դ.	վանքի տարածքի հս-ամ կողմում	Հ	գմբեթավոր դահլիճ, գլխավոր Եկեղեցին է, պահպանվել են որմնանկարների մնացորդներ
6.12.4.		Եկեղեցի	13 դ.	աե պարսպապատին կից, գլխ. մուտքից հվ	Հ	2-րդ Եկեղեցի, միանավ սրա
6.12.5.		Զանգակատուն	13 դ.	կից է գավթին հվ-ամ-ից	Հ	կիսավեր է
6.12.6.		Ընդունարան-դահլիճ	13 դ.	վանքի երկրորդ Եկեղեցու և սեղանատան մոտ	Հ	կիսավեր է

		6.12.7.	Խաչքար «Մբ. Կարապետ»	13 դ.	գլխավոր եկեղեցու հվ պատի մոտ, արտաքուստ	Հ	կանգնեցված է պատվանդանի վրա, արձանագիր է, գեղաքանդակ
		6.12.8.	Պարիսպ	13-14 դդ.	վանքի շուրջը	Հ	առանձին հատվածներ ավերված են
		6.12.9.	Սեղանատուն	13 դ.	կից է աե պարսպապատին	Հ	կիսավեր է
	6.13.		Քարավանատուն	13-14 դդ.	ցուղատեղիի աե եզրին, Սրանոցի կամրջից ոչ հեռու	Հ	կիսավեր է
		6.13.1.	Շինություն	12-13 դդ.	քարավանատան մոտ	Հ	ընդարձակ է, կիսավեր
7.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԲՈԶԼՈՒՂ»	14-17 դդ.	ցուղից 13 կմ ամ, Կիրանց ջուր վտակի ձախ կողմում	Տ	
	7.1.		Գերեզմանոց	14-17 դդ.		Տ	ավերված է
8.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԴԵՂՋՆՈՒՏ»	10-17 դդ.	ցուղից 9 կմ հվ-ամ, անտառում	Հ	
	8.1.		Գերեզմանոց	միջնադար	մատուռի շրջակայքում	Հ	
	8.2.		Մատուռ	13 դ.	ցուղատեղիի հս-ամ եզրին	Հ	ավերված է
	8.3.		Վանական համալիր «Դեղձնուտ»	10-17 դդ.		Հ	հիմնադրել է Առաքել վարդապետը (Կիլիկիայի Տարսոն քաղաքից)
		8.3.1.	Գավիթ	13 դ	կից է գլխավոր եկեղեցուն ամ-ից	Հ	
		8.3.1.1.	Խաչքար	1274 թ.		Հ	կազմողներ՝ Պողոս և Քաղաք, բեկորոտված, ընկած է գետնին, արձանա-գրությունը վանքի հիմնադրման հանգամանքների մասին է
		8.3.1.2.	Խաչքար	1281 թ.		Հ	փոքր, կոտրված
		8.3.1.3.	Տապանաքար Առաքել վարդապետի	1292 թ.		Հ	բեկորոտված

		8.3.2.	Եկեղեցի	1258 թ.		Հ	գմբեթավոր դահլիճ, գլխավոր եկեղեցին է
		8.3.3.	Եկեղեցի	1275 թ.	գլխավոր եկեղեցուց 20 մ հս-աէ	Հ	
9.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԹԹՈՒ ԶՈՒՐ»	14-17 դդ.	գյուղից 8 կմ հվ-ամ, Կիրանց ջուր վտակի աջ կողմում	Տ	
	9.1.		Գերեզմանոց	14-17 դդ.	գյուղատեղիի ամ եզրին	Տ	
10.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԽՆԶՈՐՈՒՏ»	12-13 դդ.	գյուղից մոտ 2 կմ հս-ամ, Առաքելոց վանքից 2 կմ հս- աէ, անտառում	Հ	
	10.1.		Գերեզմանոց	13 դ.		Հ	
		10.1.1.	Խաչքար «Բեմ» (Հովհաննեսի և Գրիգորի)	1251 թ.		Հ	կանգնեցված է պատվանդանի վրա
	10.2.		Եկեղեցի	12-13 դդ.	գյուղատեղիի կենտրոնում, բարձունքի վրա	Հ	միանավ, թաղածածկ, տանիքը քանդված է
11.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՏԱՄԱՐՔ»	12-13 դդ.	գյուղից 5 կմ հվ-աէ	Հ	
	11.1.		Գերեզմանոց	12-13 դդ.		Հ	
		11.1.1.	Խաչքար Ամիրզատի և Մահնանի	1273 թ.	մատուռից 15 մ հվ	Հ	
		11.1.2.	Խաչքար թևավոր	13 դ.	մատուռից հվ	Հ	
	11.2.		Մատուռ	12-13 դդ.	գյուղատեղիի կենտրոնում	Հ	կիսավեր է
		11.2.1.	Խաչքար	12-13 դդ.	մատուռի խորանում	Հ	
		11.2.2.	Խաչքար	12-13 դդ.	մատուռի խորանում	Հ	
		11.2.3.	Խաչքար	12-13 դդ.	մատուռի խորանում	Հ	

12.				ՂԱՄԲԱՐԱՆԱՂԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 5 կմ ամ, «Չայ-Ղոշան» կամրջի մոտ	Հ	
13.				ԽԱՉՔԱՐ	12-13 դդ.	գյուղի մեջ, աղբյուրի մոտ	Հ	
14.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ	1985 թ.	գյուղից 5 կմ ամ, «Չայ-Ղոշան» կամրջի մոտ	Տ	
14.1.				Խաչքար	13-14 դդ.	հուշաղբյուրի մոտ	Տ	
15.				ՃԱՆԱՊԱՐՀ	միջնադար - 20 դդ.	գյուղից ամ	Տ	տանում է դեպի Առաքելոց, Կիրանց, Սամսոնի և Դեղձնուտի վանքեր
16.				ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ «ՍԱՄՍՈՆ»	12-13 դդ.	գյուղից 20 կմ հվ-ամ, Սամսոնի ջուր գետակի ձախափնյա անտառապատ սարահարթում	Հ	
16.1.				Գերեզմանոց	12-13 դդ.		Հ	
16.2.				Եկեղեցի	12-13 դդ.		Հ	կենտրոնագմբեթ, գլխավոր եկեղեցին է, պահպանվել են որմնանկարների մնացորդներ
		16.2.1.		Խաչքար	12 դ.	հս-ամ որմնասյան վրա	Տ	
		16.2.2.		Խաչքար	12-13 դդ.	խորանում	Տ	
		16.2.3.		Խաչքար	12-13 դդ.	խորանում	Տ	
		16.2.4.		Խաչքար	13 դ.	խորանում	Տ	
		16.2.5.		Խաչքար	13 դ.	ագուցված է եկեղեցու հս պատին, ներքուստ	Տ	ստորին բեկոր
16.3.				Եկեղեցի	12-13 դդ.	կից է գլխավոր եկեղեցուն հվ-ից	Հ	միանավ դահլիճ
16.4.				Կառույցներ օժանդակ	12-13 դդ.		Հ	ավերված են
16.5.				Մատուռ	12-13 դդ.	գլխավոր եկեղեցուց հս	Տ	կիսավեր է

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՇՏԱՐԱԿ	18 դ.	գյուղից 3 կմ հս	Հ	կիսավեր է
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-13 դդ.	գյուղից 1.5 կմ աե	Հ	ավերված է
3.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-20 դդ.	գյուղի աե եզրին	Հ	
	3.1.			Խաչքար	13 դ.		Հ	
	3.2.			Խաչքար	13 դ.		Հ	
	3.3.			Մատուռ	12-13 դդ.	գերեզմանոցի հվ մասում	Հ	ավերված է
	3.4.			Տապանաքար ֆիդայի խաչատուր Հարությունյան-Զանվելյանի	1906 թ.		Տ	
	3.5.			Տապանաքար ֆիդայի Գրիգոր Տեր-Վարդանյանի	1906 թ.		Տ	
4.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	գյուղի հվ մասում	Տ	
5.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	12-19 դդ.	գյուղից 3 կմ հվ-ամ, անտառում	Հ	
	5.1.			Վանական համալիր «Սրվել»	13-14 դդ.		Հ	
		5.1.1.		Գերեզմանոց	12-14 դդ.		Հ	
			5.1.1.1.	Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	երկթեք վերնամասով
		5.1.2.		Եկեղեցի սբ Աստվածածին	1889 թ.	սբ Նշան եկեղեցուց հս	Հ	միանավ դահլիճ. կիսավեր է, կառուցել է գյուղի համայնքը՝ քահանա տեր Հովհաննեսի առաջնորդությամբ
			5.1.2.1.	Խաչքար	13 դ.	ագուցված է եկեղեցու ամ պատին, արտաքուստ	Հ	

		5.1.3.	Եկեղեցի սբ Նշան	13 դ.		Հ	ճարտ.՝ Խաչատուր, գմբեթավոր սրահ, համալիրի զլխավոր եկեղեցին է
		5.1.3.1.	Խաչքար	12-13 դդ.	ագուցված է եկեղեցու առաջին, ներքուստ	Հ	երկատված է
		5.1.3.2.	Խաչքար	12-13 դդ.	եկեղեցու բեմի վրա	Հ	արձանագիր է
		5.1.3.3.	Խաչքար	13 դ.	ագուցված է եկեղեցու առաջին, արտաքուստ	Հ	
		5.1.4.	Կառույցներ օժանդակ	13-14 դդ.		Հ	ավերված են
		5.1.5.	Պարիսպ	13-14 դդ.		Հ	ավերված է
6.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	17-18 դդ.	գյուղից 3 կմ հվ-առ, «Մահմուդ յալ» հանդամասում, անտառի բացատում	Տ	այլ անվանում՝ «Մահմուդ եղջի»
	6.1.		Գերեզմանոց	17-18 դդ.		Տ	
		6.1.1.	Խաչքար	10-11 դդ.		Տ	
	6.2.		Մատուռ «Կոտրած եղջի»	17 դ.		Տ	կիսավեր է
7.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԴԻԵՐ»	ուշ միջնադար	գյուղից 4 կմ հվ-ամ	Տ	
	7.1.		Գերեզմանոց	16-18 դդ.		Տ	
	7.2.		Մատուռ	17-18 դդ.	գյուղատեղիի կենտրոնում	Տ	ավերված է
8.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԴԻԵՐ ՄԵՍ»	17-18 դդ.	գյուղից 4.5 կմ հվ, անտառում, բարձունքի վրա	Տ	
	8.1.		Գերեզմանոց	17-18 դդ.		Տ	

	8.2.		Եկեղեցի	17-18 դդ.	«Մեծ Դիերի» և «Դիերի» միջակայքում	S	ավերված է
9.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԽԱՇԹԱՌԱԿ»	17-18 դդ.	գյուղից 2.5 կմ ամ, դաշտում, Դիտավան տանող ճանապարհի եզրին	S	
	9.1.		Գերեզմանոց	ուշ միջնադար		S	
	9.2.		Եկեղեցի	17-18 դդ.	գյուղատեղիի հս մասում	S	ավերված է
10.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՎԱՐԴԻՄՇԱՏ»	12-17 դդ.	գյուղից 1.5 կմ հվ-աե, ձորակի երկու կողմում	Հ	
	10.1.		Եկեղեցի «Վարդիմիատի խաչ» («Կոտրած եղջի»)	12-13 դդ.	բարձունքի վրա	Հ	կիսավեր է
		10.1.1.	Գերեզմանոց	13-17 դդ.	Եկեղեցու շրջակայքում	S	
11.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՔՈՒՆ ԳԵՂ»	14-17 դդ.	գյուղից 5 կմ հվ-աե, անտառում, ջրամբարի մոտ	S	
	11.1.		Գերեզմանոց	14-17 դդ.	գյուղատեղիի հս մասում	S	
		11.1.1.	Խաչքար	13-14 դդ.		S	
	11.2.		Մատուռ	14-15 դդ.	գերեզմանոցի կենտրոնում	S	ավերված է
12.			ԵԿԵՂԵՑԻ	17 դ.	գյուղի մեջ	Հ	
13.			ԿԱՄՈՒՐՋ	16-17 դդ.	գյուղից 4 կմ հս, երկաթուղային կամրջից 100 մ ամ, Աղստե գետի վրա	S	պահպանվել է ձախափնյա խելը
14.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1975 թ.	գյուղի մեջ, հիվանդանոցի մոտ	S	

15.				ՄԱՏՈՒՌ	17-18 դդ.	գյուղից 6 կմ հվ-ամ, Համգասար տանող անտառամիջյան ճանապարհից ձախ	S	ավերված է
-----	--	--	--	--------	-----------	---	---	-----------

10.10 ԱՅԳԵՉՈՐ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՅ «ԱՂԶԿԱԲԵՐԴ»	10-13 դդ.	գյուղից 3.5 կմ հվ-ամ, «Աղջկաքար» ժայռի զագաթին	Հ	այլ անվանում՝ «Կըզ- Կալա»
2.				ԱՄՐՈՅ «ԵՐԳԵՎԱՆՔ» («ԵՐԳԵՎԱՆԻՅ ԲԵՐԴ»)	10-13 դդ.	գյուղից 1 կմ ամ, բարձր լեռան զագաթին	Հ	
3.				ԱՄՐՈՅ «ԽԱԶՆԱՔԱՐ»	10-12 դդ.	գյուղից 1.5 կմ ամ	Հ	
4.				ԱՄՐՈՅ «ԿԱՐՄԻՐ ԱՐԵԳՈՒՆԻ»	վաղ միջնադար	գյուղից 3 կմ աե 1.5 կմ հս-աե, լեռան զագաթին	Հ	
5.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՅ	10-20 դդ.	գյուղի ամ կողմում, «Գոմատեղ» թաղամասում	Հ	
6.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՅ	13-15 դդ., 19-20 դդ.	գյուղից 1 կմ հս-աե, «Չալաբի» թաղամասում	S	
7.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՅ	13-20 դդ.	գյուղի աե մասում, բլրի վրա	Հ	
8.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՅ	13-20 դդ.	գյուղի հս-աե եզրին, գոմերի մոտ, «Թալա» վայրում	S	գործող է
8.1.				Արձանագիր քար	1915 թ.		S	սբ Հովհաննես եկեղեցու (այժմ գոյություն չունի) շինարարական արձանագրությունն է՝ տեղափոխված գյուղամիջից
8.2.				Խաչքար	13 դ.		Հ	
8.3.				Խաչքար	13 դ.		Հ	խրված է գետնի մեջ

	8.4.			Խաչքար	13 դ.	արձանագիր քարի մոտ	Հ	փոքր
9.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-16 դդ.	գյուղից 3.5 կմ հվ-ամ, «Աղջկաբերդ» ամրոցի մոտ, անտառում	Հ	ավերված է
10.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-18 դդ.	գյուղից 3 կմ հվ-ամ, Խնձորուտ գետի հետ Ախնջի վտակի միախառնման վայրում, «Հացուտ թավ» տեղանքում, ֆերմաների մոտ	Տ	
	10.1.			Գերեզմանոց	10-13 դդ.	Եկեղեցու շուրջը	Տ	ավերված է
	10.2.			Գերեզմանոց	16-18 դդ.		Տ	ավերված է
	10.3.			Եկեղեցի	13 դ., վերակառ. 17 դ.		Հ	կիսավեր է
11.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԳՈՄԱՏԵՂ»	11-17 դդ.	գյուղից 500 մ ամ, լեռան լանջին	Հ	տարածքի մեծ մասը վերածվել է վարելահողերի
	11.1.			Գերեզմանոց	11-17 դդ.	մատուռի շուրջը	Տ	կիսավեր է
	11.2.			Մատուռ	17 դ.		Տ	կիսավեր է
12.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԷՐԻ ԶՈՐ»	10-17 դդ.	գյուղից 1.5 կմ ամ, Երգեվանք ամրոցի ստորոտին	Հ	ավերված է
	12.1.			Գերեզմանոց	13-15 դդ.	գյուղատեղիի հս-ամ եզրին	Տ	կիսավեր է
	12.2.			Եկեղեցի	15-17 դդ.	գյուղատեղիի հս եզրին	Տ	կիսավեր է
	12.3.			Քարայր-կացարան		գյուղատեղիի հս մասում	Տ	
13.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՄԻՆԱՍԻ ԹԱԼԱ»	12-17 դդ.	գյուղից 1 կմ հվ-ամ, նույնանուն վայրում, բլրի վրա և լանջերին	Հ	տարածքի մեծ մասը վերածվել է վարելահողերի
	13.1.			Գերեզմանոց	12-17 դդ.	բլրալանջին	Հ	

		13.1.1.		Մատուռ	13 դ.	գերեզմանոցում	Հ	կիսավեր է, պատերը պահպանվել են 2 մ բարձրությամբ
		13.2.		Եկեղեցի	13 դ.	բլրի վրա	Հ	ավերված է
		13.3.		Խաչքար	12 դ.	ձորի մեջ, աղբյուրի մոտ	Հ	արձանագիր է
		13.4.		Խաչքար	12-13 դդ.	նախորդի մոտ	Տ	ստորին բեկոր, արձանագիր է
		13.5.		Խաչքար	14-15 դդ.	նախորդի մոտ	Հ	
14.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՆԵՐՔԻՆ ԵՂՅԱԶՈՐ»	13-16 դդ.	ցյուղից 4 կմ հվ-ամ	Հ	
		14.1.		Եկեղեցի	13 դ.	անտառոտ լանջին	Հ	կիսավեր է
		14.1.1.		Գավիթ	13 դ.	կից է եկեղեցուն ամ-ից	Հ	հիմնավեր են ամ և հվ պատերը
		14.1.2.		Գերեզմանոց	13-16 դդ.	եկեղեցու շուրջը	Հ	
		14.1.2.1.	Խաչքար	12-13 դդ.	եկեղեցուց մոտ 40 մ հվ-աե		Տ	կանգնեցված է ցածր պատվանդանի վրա
		14.1.2.2.	Խաչքար	13 դ.			Հ	ընկած է գետնին, եռատված, արձանագիր
		14.1.3.		Խաչքար	12 դ.	ագուցված է եկեղեցու պատի մեջ՝ հվ-աե անկյունում	Հ	վերնամասը կոտրված է
		14.1.4.		Խաչքար	12-13 դդ.	ագուցված է եկեղեցու հվ-աե ավանդատան աե պատին	Հ	խիստ հողմնահարված է
		14.1.5.		Խաչքար Ալեքս քահանայի	1247 թ.	ագուցված է եկեղեցու պատին	Հ	հորիզոնական դիրքով
		14.2.		Մատուռ	12-13 դդ.		Հ	ավերված է
		14.2.1.		Գերեզմանոց	13-16 դդ.	մատուռի մոտ	Հ	
		14.2.1.1.	Տապանաքար	1347 թ.	գերեզմանոցում		Հ	ցածրիկ է, քանդակազարդ, կոտրված

15.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՎԵՐԻՆ ԵՂՑԱՁՈՐ»	13-15 դդ.	գյուղից 15 կմ հվ	Հ	ավերված է
	15.1.			Գերեզմանոց	միջնադար		Հ	
	15.2.			Մատուռ	13 դ		Հ	
16.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 0.5 կմ հս-աե, «Թալա» վայրում, բլրակի վրա	Հ	տարածքի մեծ մասը հերկված է
17.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ «ՀԱՅԳՐՈՒՆԻ ԹԱԼԱ» («ԱՅՂՈԱՆԻ ԹԱԼԱ»)	Ք.ա. 1 հազ. սկիզբ	գյուղից 6 կմ հվ-ամ, Խնձորուտ գետի աջ ափին	Հ	
18.				ԵԿԵՂԵՅԻ ՄԲ ՀՈՒՓՍԻՄԵ	5-6 դդ.	գյուղի մեջ, գետի աջափնյա բարձրադիր հարթության վրա	Հ	կիսավեր է
	18.1.			Գերեզմանոց	5-19 դդ.	Եկեղեցու շրջակայքում	Հ	
		18.1.1.		Խաչքար	12-13 դդ.	գերեզմանոցի հվ եզրին	Տ	ընկած է գետնին
		18.1.2.		Տապանաքար	1751 թ.	գերեզմանոցի կենտր. մասում	Հ	ուղղանկյունաձև է, քանդակազարդ
		18.1.3.		Տապանաքար	1826 թ.	գերեզմանոցի հվ եզրին	Հ	ուղղանկյունաձև է, քանդակազարդ
		18.1.4.		Տապանաքար	1829 թ.	գերեզմանոցի հվ եզրին	Հ	ուղղանկյունաձև է, քանդակազարդ
		18.1.5.		Տապանաքար Գաբրիելի	19 դ.	գերեզմանոցի կենտր. մասում	Հ	ուղղանկյունաձև է, քանդակազարդ
		18.1.6.		Տապանաքար Գրիգորի	1842 թ.	գերեզմանոցի աե եզրին	Հ	օրորոցաձև է, քանդակազարդ
		18.1.7.		Տապանաքար Վարդանի	1833 թ.	գերեզմանոցի հվ եզրին	Հ	սեղանաձև է, քանդակազարդ, վարպետ՝ Մակար
19.				ԽԱՉՔԱՐ	10 դ.	գյուղի հս-աե եզրին՝ գործող գերեզմանոցից ոչ հեռու	Հ	«հացատան» մոտ է

20.				ԽԱՉՔԱՐ	10-11 դդ.	գյուղի հս-աե եզրին՝ գործող գերեզմանոցից ոչ հեռու	Հ	«հացատան» մոտ է
21				ԽԱՉՔԱՐ	12-13 դդ.	գյուղից 2 կմ հվ-ամ, «Ներքին Եղցաձոր» տանող ճանապարհից աջ	Հ	արձանագիր է, մասնատված, ընկած է գետին
22.				ԽԱՉՔԱՐ	12-13 դդ.	գյուղի ամ կողմում, «Գոմատեղ» թաղամասի հս եզրին	Հ	արձանագիր է, բերվել է «Ներքին Եղցաձորից»
23.				ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղի հս-աե եզրին՝ գործող գերեզմանոցից ոչ հեռու	Հ	«հացատան» մոտ է
24.				ԽԱՉՔԱՐ	14-15 դդ.	գյուղից 1.5 կմ հվ-ամ, գետի աջ ափին, «Հակոբի աղբյուր»-ի մոտ	Տ	
25.				ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ	1958 թ.	գյուղի մեջ	Տ	
26.				ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ ԶՈՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻՎԻՆ	1985 թ.	գյուղից 3.5 կմ հվ-ամ, «Ներքին Եղցաձոր» գյուղատեղի տանող ճանապարհի աջ կողմում	Տ	
26.1.				Խաչքար	13 դ.		Հ	կանգնեցված է քարաբեկորի վրա
27.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1980- ական թթ. սկիզբ	մշակույթի տան մոտ	Տ	
28.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԱՐՑԱՆԻ ԱԶԱՍԱՄԱՐՏԻՎՆԵՐԻՆ	2000թ.	գյուղից 1.5 կմ հվ-ամ, ավտոճանապարհի եզրին, գետի ձախ ափին	Տ	Ժայռակերտ է
28.1.				Խաչքար	12-13 դդ.	հուշարձանի մոտ	Տ	հավանաբար բերվել է «Ներքին Եղցաձորից»

10.11 ԱՅԳԵՊԱՐ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	10-20 դդ.	գյուղից 1 կմ հվ-ամ, Տավուշ գետի աջ ափին՝ 0.5 կմ գետափից հեռու	Տ	միջնադարյան հատվածն ավերված է

1.1.		Եկեղեցի	միջնադար	գերեզմանոցի կենտրոնում	S	պատերը պահպանվել են 0.5--1մ բարձրությամբ
	1.1.1.	Խաչքար	11-12 դդ.	հենած է եկեղեցու հվ պատին, ներքուստ	Հ	
	1.1.2.	Խաչքար	12-13 դդ.	հենած է եկեղեցու հվ պատին, ներքուստ	Հ	վերին ձախ անկյունը կոտրված է
	1.1.3.	Խաչքար	13 դ.	հենած է եկեղեցու հս պատին, ներքուստ	Հ	
1.2.		Խաչքար	10 դ.	գերեզմանոցի հվ-ամ մասում	Հ	կանգնեցված է գետնի վրա
1.3.		Խաչքար	10 դ.	գերեզմանոցի ամ մասում	Հ	
2.		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	17-20 դդ.	ե/գ «Թովուգ» կայարան տանող ճանապարհին, բլրակի վրա	Հ	

10.13 ԱՉԱՋՈՒՐ գյուղ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԱՄՐՈՑ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղի աե եզրին	Հ	
2.				ԱՄՐՈՑ	10-14 դդ.	գյուղից 3 կմ հս-ամ, «Սրբանեսի յալ» դաշտամասում, անտառապատ լեռան գագաթին	Հ	
	2.1.			Գյուղատեղի	10-14 դդ.	ամրոցի հս, հս-ամ կողմերում	Հ	
		2.1.1.		Գերեզմանոց	12-14 դդ.		Հ	
		2.1.2.		Մատուռ սբ Հովհաննես (Սրբանես)	12-13 դդ.		Հ	հվ պատի վրա նկատվում են որմնանկարների հետքեր
3.				ԱՄՐՈՑ «ԲԱՐՁՐԱԲԵՐԴ»	Ք.ա. 1 հազ.	գյուղից 25 կմ ամ, Լուսաձոր գետի ձախ ափին, յալյաներ տանող դաշտային ճանապարհների խաչմերուկում (Աչաջրի, Սևքարի, Սարիգյուղի)	Հ	

4.			ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	12-13 դդ.	գյուղից 3 կմ հվ, անտառի եզրին	Հ	ավերված է
5.			ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	12-20 դդ.	գյուղից 1 կմ հվ-ամ, Մակարավանք տանող ճանապարհի երկու կողմում	Հ	
6.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱՉԱՋՈՒՐ»	միջնադար	գյուղից 7.5 կմ հվ-ամ, Պայտաթափ լեռան լանջին, Մակարավանքից հվ և ևե	Հ	
6.1.			Գերեզմանոց	12-13 դդ.	գյուղատեղիի հվ-ամ մասում, Մակարավանքից մոտ 150 մ հվ-ամ	Հ	
	6.1.1.		Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	ընկած է գետնին
	6.1.2.		Խաչքար	13 դ.		Հ	պահպանվել է ստորին կեսը՝ երկատված
	6.1.3.		Խաչքար	13 դ.		Հ	ընկած է գետնին
	6.1.4.		Խաչքար	13 դ.		Հ	ստորին բեկոր
	6.1.5.		Խաչքար	13 դ.		Հ	երկատված է, ընկած գետնին
	6.1.6.		Խաչքար	13 դ.		Հ	վերնամասը ջարդված է
	6.1.7.		Խաչքար	13 դ.		Հ	ստորին բեկոր
	6.1.8.		Խաչքար	13 դ.		Հ	ընկած է գետնին
	6.1.9.		Մատուռ	12 դ.		Հ	ավերված է
6.2.			Գերեզմանոց	13-19 դդ.	Մակարավանքից հս	Հ	
	6.2.1.		Տապանաքար Ապագի	1766 թ.		Տ	
	6.2.2.		Տապանաքար Դասդայկուլի	1784 թ.		Տ	

	6.3.		Վանական համալիր Մակարավանք	10 -13 դդ.		Հ	
	6.3.1.		Աղբյուր	13 դ.	պարսպից դուրս, դեպի հս-աե	Հ	ավերված է
	6.3.2.		Գավիթ	13 դ. 1-ին քառորդ	կից է գլխավոր եկեղեցուն հս- ից, հնագույն եկեղեցուն՝ ամ- ից	Հ	կառուցել է Վաչե Ամբերդցի իշխանը
		6.3. 2.1.	Խաչքար	10 դ.		Հ	վերին բեկոր
		6.3.2.2.	Խաչքար	10 դ.		Հ	
		6.3.2.3.	Խաչքար	12 դ.		Հ	
		6.3.2.4.	Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
		6.3.2.5.	Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	երկատված է
		6.3.2.6.	Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
		6.3.2.7.	Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	ստորին մասը ջարդված է
		6.3.2.8.	Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	բեկորոտված է
		6.3.2.9.	Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
		6.3.2.10.	Խաչքար	13 դ.		Հ	վերին բեկոր
		6.3.2.11.	Խաչքար	13 դ.		Հ	վերին բեկոր
		6.3.2.12.	Խաչքար	13 դ.		Հ	ստորին բեկոր
		6.3.2.13.	Խաչքար	13 դ.		Հ	աջ եզրը ջարդոտված է
		6.3.2.14.	Խաչքար	13 դ.		Հ	վերին ձախ անկյունը կոտրված է
		6.3.2.15.	Խաչքար	13 դ.		Հ	երկու բեկոր
		6.3.2.16.	Խաչքար	13 դ.		Հ	ստորին եզրը կոտրված է

			6.3.2.17.	Խաչքար	13 դ.		Հ	
			6.3.2.18.	Խաչքար	13 դ.		Հ	վերին բեկոր
			6.3.2.19.	Խաչքար	13 դ.		Հ	ստորին բեկոր
			6.3.2.20.	Խաչքար	13 դ.		Հ	
			6.3.2.21.	Խաչքար	13 դ.		Հ	բեկոր
			6.3.2.22.	Խաչքար	13 դ.		Հ	երկու բեկոր
			6.3.2.23.	Խաչքար	13 դ.		Հ	ստորին բեկոր
			6.3.2.24.	Խաչքար	13 դ.		Հ	վերին բեկոր
		6.3.3.		Եկեղեցի	10-11 դդ.	համալիրի հս-աե կողմում	Հ	գմբեթավոր. հնագույն եկեղեցին է
		6.3.4.		Եկեղեցի	1205 թ.		Հ	գլխավոր եկեղեցին է, գմբեթավոր դահլիճ, կառ.՝ Բագազ իշխանի որդի Վարդան, ճարտ.՝ Երիտասարդ
			6.3. 4.1.	Խաչքար Վարդանի	1205 թ.		Հ	չորս բեկորից
		6.3.5.		Եկեղեցի սբ Աստվածածին	1198 թ.	հուշարձանախմբից աե	Հ	կենտրոնագմբեթ, ներքուստ խաչաձև, արտաքուստ՝ ութանիստ, կառուցել է Մակարավանքի վանահայր Հովհաննես Ա-ն
		6.3.6.		Խաչքար	12-13 դդ.	հնագույն եկեղեցու հվ պատի մոտ, արտաքուստ	Հ	
		6.3.7.		Խաչքար	12-13 դդ.	հնագույն եկեղեցու աե պատի մոտ, արտաքուստ	Հ	երկատված է
		6.3.8.		Խաչքար	12-13 դդ.	վանքի բակի աե մասում	Հ	մասնատված է, ունի արձանագրություն՝ Հովհաննես առաջնորդի կողմից հյուրատան կառուցման մասին

		6.3.9.		Խաչքար	1205 թ.	գլխավոր եկեղեցուց մոտ 10 մ հվ-ամ	Հ	թիկունքին ունի գլխավոր եկեղեցու շինարարության մասին արձանագրություն
		6.3.10.		Խաչքար	13 դ.	վանքի մուտքի մոտ	Հ	ստորին բեկոր
		6.3.11.		Խաչքար	13 դ.	հնագույն եկեղեցու հվ պատի մոտ, արտաքուստ	Հ	ստորին բեկոր
		6.3.12.		Խաչքար թևավոր	12-13 դդ.	վանքի մուտքի մոտ	Հ	
		6.3.13.		Կառույցներ օժանդակ	12-13 դդ.	վանքի տարածքի ամ կողմում	Հ	ավերված են
		6.3.14.		Հյուրատուն	12 դ. վերջ	վանքի տարածքի հվ կողմում	Հ	ավերված է
		6.3.15.		Մատուռ	13 դ.	սբ Աստվածածին եկեղեցուց հս	Հ	
		6.3.15.1.		Խաչքար հայր Հովհաննեսի	12 դ.	մատուռում	Տ	պահպանվել է արձանագիր պատվանդանը
		6.3.15.2.		Տապանաքար Գասպարի	1753 թ.	մատուռի մոտ	Տ	
		6.3.15.3.		Տապանաքար հայր Թորոսի	1712 թ.	մատուռի մոտ	Տ	
		6.3.16.		Նշխարատուն	13 դ.	կից է գավթին և հնագույն եկեղեցուն հս-աե-ից	Հ	ավերված է
		6.3.16.1.		Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
		6.3.17.		Պարիսպ	13 դ.	համալիրի շուրջը	Հ	
		6.3.17.1.		Խաչքար	13 դ.	ամ պարսպապատի վրա	Հ	
7.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՆՈՎԵՐ»	13-14 դդ.	ցյուղից 2 կմ ամ	Տ	տարածքի մեծ մասը մեկնորացված է
	7.1.			Խաչքար	13 դ.		Տ	բերվել է «Պիպիս» գյուղատեղիից

	7.2.			Հուշարձան երկրորդ աշխարհամարտում զոհվածներին	1972 թ.		S	կառուցել են Մելիքբեկյանները
8.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՊԻՊԻՍ»	13-18 դդ.	գյուղից 4 կմ հվ, անտառի բացատում	S	
	8.1.			Գերեզմանոց	13-18 դդ.	գյուղատեղիի հվ-աե մասում	S	
		8.1.1.		Խաչքար	13 դ.		S	
	8.2.			Մատուռ	16-17 դդ.		S	
9.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՔՈԼԱՄԵՋ»	12-14 դդ.	գյուղից 2 կմ հվ, Մակարավանք տանող ճանապարհին	Հ	
	9.1.			Եկեղեցի սբ Աստվածածին («Սբ Կիրակի, «Քոլամեջի խաչ»)	12-13 դդ.		Հ	կիսավեր է
		9.1.1.		Գերեզմանոց	12-13 դդ.		Հ	
			9.1.1.1.	Խաչքար	13 դ.		Հ	գեղաքանդակ է, ընկած է գետնին
			9.1.1.2.	Խաչքար	13 դ.		Հ	գեղաքանդակ է
	9.2.			Մատուռ	12-13 դդ.	ճանապարհից ձախ, բլրի վրա	Հ	ավերված է
		9.2.1.		Գերեզմանոց	12-14 դդ.		Հ	
10.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղի հս մասում	Հ	
11.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 2 կմ հվ	Հ	
12.				ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	19 դ.	գյուղի մեջ	S	
	12.1.			Գերեզմանոց	12-13 դդ.	եկեղեցու շրջակայքում	Հ	ավերված է

		12.1.1.		Խաչքար	12 դ.		Հ	տեղահանված է, հենած է եկեղեցու պատին
		12.1.2.		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		12.1.3.		Խաչքար	13 դ.		Հ	տեղահանված է, հենած է եկեղեցու հվ պատին
		12.1.4.		Խաչքար	13 դ.		Տ	բեկոր, կանգնեցված է պատվանդանի վրա
	12.2.			Խաչքար	12-13 դդ.	եկեղեցու խորանի հվ խորշում	Տ	
	12.3.			Խաչքար	13 դ.	եկեղեցու մեջ	Տ	
	12.4.			Խաչքար	13 դ.	եկեղեցու մեջ	Տ	ստորին կես
	12.5.			Խաչքար	13 դ.	ագուցված է եկեղեցու ամ պատին, արտաքուստ	Հ	
13.				ԽԱՉՔԱՐ	14 դ.	ցյուղի ամ եզրին, «Խաչի յալ» վայրում	Տ	
14.				ԽԱՉՔԱՐ ԹԵՎԱՎՈՐ	13 դ.	Մակարավանքից 4 կմ հվ-ամ	Հ	Խոցադեղի
15.				ՋՐԱՆՅՈՒՅՅ	1930 թ.	ցյուղից 2 կմ հվ-աե, Աչաջուր-Իջևան խճուղու վրա	Հ	
16.				ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՁՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1959 թ.	ցյուղի մեջ	Տ	

10.14 ԱՐԾՎԱԲԵՐԴ ցյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՅ	Ք.ա. 1 հազ.	ցյուղից 2 կմ հս, «Սեպրիկ» ամրոցից 0.5 կմ հս, «Ղալաչի» վայրում	Հ	
2.				ԱՄՐՈՅ «ՍԵՊՐԻԿ»	ուշ բրոնզի դար	ցյուղից 1.5 կմ ամ	Հ	պահպանվել են պատերի ստորին երկու շարքերը

3.			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	13-17 դդ.	գյուղի ամ մասում, Նորաշեն տանող ճանապարհից աջ	Հ	
4.			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	17-20 դդ.	գյուղի աե մասում	Տ	
4.1.			Տապանաքար Պավլի ճարտարապետի	1891 թ.		Հ	գյուղի սբ Հովհաննես եկեղեցու գոյություն չունի) ճարտարապետի տապանաքարն է
5.			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	18-20 դդ.	գյուղի հս-ամ մասում, Երկրորդ աշխարհամարտում գոհվածների հուշարձանի մոտ	Տ	
6.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԵՂՅԱՁՈՐ»	10-13 դդ.	գյուղից 1.5 կմ հվ-աե, Խնձորուտ գետի ձախ վտակի ձախ ափին	Հ	ավերված է
6.1.			Գերեզմանոց	10-13 դդ.	եկեղեցուց 200 մ հեռու, Ֆերմաների մոտ	Հ	կիսավեր է
	6.1.1.		Խաչքար	10 դ.		Հ	խրված է գետնի մեջ
	6.1.2.		Խաչքար	10-11 դդ.		Հ	վերին աջ անկյունը կոտրված է
	6.1.3.		Խաչքար	11-12 դդ.		Տ	մասնատված է, հենած է քարի
	6.1.4.		Խաչքար	12-13 դդ.		Տ	ստորին կես
	6.1.5.		Խաչքար Պետրոս ավագ քահանայի	12-13 դդ.	գերեզմանոցի կենտրոնական մասում	Հ	երկատված է
6.2.			Գերեզմանոց	12-13 դդ.	«Զորավոր» եկեղեցու շուրջը	Հ	
	6.2.1.		Խաչքար	12-13 դդ.	հենած է եկեղեցու հվ պատին, արտաքուստ	Հ	մասնատված է
	6.2.2.		Խաչքար	1223 թ.	նախորդի մոտ	Հ	պահպանվել են վերին ձախակողմյան և ստորին բեկորները
6.3.			Եկեղեցի «Զորավոր»	10 դ.		Հ	

		6.3.1.	Խաչքար	12-13 դդ.	Եկեղեցու ներսում՝ հվ-ամ անկյան մոտ	S	ստորին կես
		6.3.2.	Խաչքար	12-13 դդ.	Եկեղեցու խորանում	S	դրված է խաչքարաբեկորի վրա
		6.3.3.	Խաչքար	12-13 դդ.	Եկեղեցու ներսում՝ հվ-ամ անկյան մոտ	S	պահպանվել է վերին կեսը՝ երկատված
		6.3.4.	Խաչքար	12-13 դդ.	Եկեղեցու ներսում՝ հս-ամ անկյան մոտ	S	պահպանվել է ստորին կեսը՝ եռատված
7.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՀԻՆ ՉՈՐԱԹԱՆ»	9-18 դդ.	գյուղից 1.5 կմ աե	Հ	
	7.1.		Գերեզմանոց	միջնադար	Եկեղեցու շուրջը	Հ	ավերված է, պահպանված խաչքարերն ու բեկորները մեկտեղվել են մետաղե ցանկապատի մեջ
		7.1.1.	Խաչքար	9-10 դդ.	ցանկապատված տարածքում	Հ	
		7.1.2.	Խաչքար	10 դ.	ցանկապատված տարածքում	Հ	մեծ
		7.1.3.	Խաչքար	10-11 դդ.	ցանկապատված տարածքում	Հ	
		7.1.4.	Խաչքար	18-19 դդ.	ցանկապատված տարածքում	S	փոքր
	7.2.		Եկեղեցի	13-14 դդ.		Հ	ավերված է, պահպանվել են խորանն ու հվ-աե ավանդատունը
8.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՆԵՐՔԻՆ ՇԵՆ»	14-19 դդ.	գյուղից 5-6 կմ հս-աե, Չինարի գյուղ տանող ճանապարհի ձախ կողմում	Հ	տարածքի մեծ մասը հերկված է
	8.1.		Գերեզմանոց	14-17 դդ.		Հ	
9.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՔՈԼԱԳԻՐ»	13-18 դդ.	գյուղից 10 կմ հվ-ամ	Հ	

10.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2 հազ. վերջ – 1 հազ. սկիզբ	«Կռապաշտի յալ» վայրում	Հ	
11.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 1 հազ.	Արծվաբերդ-Նորաշեն ճանապարհին, գյուղից 2 կմ հս-ամ	Հ	
12.				ԽԱՉՔԱՐ	9 դ.	գյուղից 0.5 կմ աե, «Դառանչ» հանդամաս տանող ճանապարհից ձախ	Հ	պայտաձև է, ցանկապատված տարածքում առկա են քանդակազարդ այլ բեկորներ
13.				ԽԱՉՔԱՐ	10 դ.	գյուղից 0.5 կմ աե, «Դառանչ» հանդամաս տանող ճանապարհից ձախ	Հ	նախորդի մոտ, երկատված է
14.				ԽԱՉՔԱՐ	12-13 դդ.	գյուղի մեջ, Վ. Մատինյանի տան բակում	Տ	ստորին բեկոր
15.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1974-1975 թթ.	գյուղի հս-ամ մասում	Հ	
16.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1985 թ.	գյուղի մեջ, գյուղապետարանի շենքի մոտ	Հ	
17.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ՄԱՅԻՍՅԱՆ ԱՊՍԱՄԲՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍՆԱԿԻՑՆԵՐԻՆ	1962 թ.	գյուղի հս-ամ կողմում, փռի մոտ	Հ	

10.15 ԱՐՃԻՍ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղի հս եզրին, հս-ից հվ ձգվող լեռնաճյուղի վերջավորության վրա	Հ	ավերված է
	1.1.			Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հազ.		Հ	
2.				ԱՄՐՈՑ «ԱՐՃԻՍ»	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 1 կմ հվ, Դեբեդ գետին զուգահեռ Բարձունքի վրա	Հ	

2.1.				Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հազ.		Հ	ավերված է
2.2.				Միջնաբերդ	Ք.ա. 2-1 հազ.	ամրոցի աե կողմում	Հ	
3.				ԱՄՐՈՅ «ԲԵՐԴԱՏԵՂ»	18 դ.	ցյուղից 2 կմ աե	Հ	
4.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19 դ.	ցյուղի մեջ	Տ	Միկիշյանների
5.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	18-19 դդ.	ցյուղի մեջ	Տ	կիսավեր է
5.1.				Եկեղեցի	19 դ.		Տ	կիսավեր է, եռանավ բազիլիկ
5.2.				Մատուռ	18 դ.	Եկեղեցուց հվ-ամ	Տ	
6.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	19-20 դդ.	ցյուղի հվ-ամ մասում	Տ	
7.				ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	ցյուղից 2 կմ հս-աե	Հ	
8.				ՀՈՒՇԱՐԶԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1970-ական թթ. վերջ	ցյուղի մեջ	Տ	
9.				ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆ	օգտ. ուշ միջնադարում	ցյուղի աե եզրին, ձորի մեջ	Տ	

10.16 ԲԱԳՐԱՏԱՇԵՆ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԽԱՉՔԱՐ	17 դ.	գյուղի բնակիչ Ի. Բաղյանի տան բակում	S	արձանագիր է, ստորին ձախ անկյունը կոտրված
2 .				ԽԱՉՔԱՐ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍԻ	1608 թ.	գյուղի բնակիչ Ի. Բաղյանի տան բակում, նախորդի մոտ	S	Իսահակ և Մերգեյ Բաղյանները տեղափոխել են Ադրբեջանի Հանրապետության Դաշքեսանի շրջանի Խաչակապ գյուղի Թարգմանչաց վանքի գերեզմանոցից, 1989 թ.

10.17 ԲԱՂԱՆԻՍ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9

1.				ԱՄՐՈՑ «ԲԱՂԱՆԻՍ»	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 1 կմ հվ-ամ, Ոսկեպար տանող ճանապարհի ձախ եզրին, կլոր բլրի վրա	Հ	
1.1.				Բնակատեղի	Ք.ա. 2-1 հազ., ուշ միջնադար		Հ	
2.				ԵԿԵՂԵՅԻ	12-13 դդ., վերական. 19-20 դդ.	գյուղի հվ եզրին	Հ	այժմ՝ գյուղական ակումբ
3.				ԵԿԵՂԵՅԻ ՍԲ ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	4-5 դդ.	գյուղի հս եզրի բլրալանջին	Հ	պահպանվել են խորանի հատվածը, հս պատը և հս-ամ անկյունաշարը
3.1.				Գերեզմանոց	19-20 դդ.	եկեղեցու շուրջը	Հ	
4.				ԽԱՉՔԱՐ	12-13 դդ.	Ջուջեան-Բաղանիս ճանապարհի հվ կողմում	Հ	
5.				ԽԱՉՔԱՐ	12-13 դդ.	Ջուջեան-Բաղանիս ճանապարհի հվ կողմում	Հ	
6.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1965 թ.	գյուղի մեջ	Տ	

10.18 ԲԱՐԵԿԱՄԱՎԱՆ գյուղ (սահմանամերձ)

1	2	3	4	5.	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ	Ք.ա. 1 հազ.	գյուղի հս-աե մասում	Հ	
1.1.				Բնակատեղի	Ք.ա 1 հազ.		Հ	
1.2.				Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 1 հազ.		Հ	
2.				ԴԱՄԲԱՐԱՆ	անտիկ ժամանակաշրջան	գյուղից 3 կմ ամ, բլրագագաթին	Հ	քանդված են ծածկը, հվ-ամ և հս հատվածները
3.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 1 հազ.	գյուղի հս մասում	Հ	
4.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 1 հազ.	գյուղից 8 կմ ամ	Հ	

10.19 ԲԵՐԴԱՎԱՆ գյուղ (սահմանամերձ)

1	2	3	4	5	6	7	8	9.
1.				ԱՄՐՈՅ	Ք.ա. 2- 1 հազ.	ցյուղից 1 կմ աե, քարհանքի մոտ, բլրի աե մասում	Հ	ավերված է, պահպանվել են պարսպի որոշ հատվածներ աե և ամ մասերում
1.1.				Բնակատեղի	Ք.ա. 2 հազ. կես	բլրի ամ մասում	Հ	ավերված է
1.2.				Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հազ.	բնակատեղիից հս, նույն բլրի վրա	Հ	տարածքը վերածվել է խոտհարքների
2.				ԱՄՐՈՅ «ՉԻԹՆԱՔԻ»	Ք.ա. 2-1 հազ.	ցյուղից 2 կմ հս-աե, բարձունքի վրա	Հ	
2.1.				Դամբարաններ	Ք.ա. 2-1 հազ.	ամրոցից հս	Հ	
3.				ԱՄՐՈՅ «ՂԱԼԻՆՉԱՔԱՐ»	17-18 դդ.	ցյուղից 1 կմ աե, Կողբաջուր գետակի աջ կողմում, եռանկյունաձև բլրակի վրա	Հ	վերանորոգվել է 1983-1986 թթ.
4.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19 դ.	ցյուղի մեջ	Տ	Մամիկոնյանի տունը
5.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19 դ.	ցյուղի մեջ	Տ	Խլղանյանի տունը
6.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19 դ.	ցյուղի մեջ	Տ	Խաղբաշյանի տունը
7.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՅ	18-20 դդ.	ցյուղի աե եզրին	Տ	կիսավեր է
7.1.				Խաչքար	1854 թ.		Տ	կանգնեցված է քանդակազարդ պատվանդանի վրա
8.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	12-19 դդ.	ցյուղից 1 կմ աե, «Ղալինջաքար» ամրոցի և բրոնզեդարյան բնակատեղիի միջակայքում	Հ	հիմնավեր է, լքվել է 19 դ. վերջին
8.1.				Գերեզմանոց	12-19 դդ.		Հ	կիսավեր է
		8.1.1.		Եկեղեցի սբ Նշան	17-18 դդ.		Հ	եռանավ բազիլիկ, ավերված է

		8.1.1.1.	Խաչքար	1691 թ.	Եկեղեցում	Հ	
		8.1.2.	Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
		8.1.3.	Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
		8.1.4.	Խաչքար	13 դ.		Հ	հեծյալների քանդակներով է, կանգնեցված է պատվանդանի վրա
		8.1.5.	Խաչքար	13 դ.		Հ	կանգնեցված է պատվանդանի վրա
		8.1.6.	Խաչքար	16-17 դդ.		Հ	
		8.1.7.	Խաչքար	16-17 դդ.		Հ	
		8.1.8.	Խաչքար թևավոր	13 դ.	մատուռից հս	Հ	կանգնեցված է պատվանդանի վրա
		8.1.9.	Մատուռ	12-13 դդ.		Հ	պահպանվել են պատերը 1-1.5 մ բարձրությամբ
		8.1.9.1.	Խաչքար	13 դ.	մատուռի մեջ	Հ	
		8.1.9.2.	Խաչքար	13 դ.	մատուռի մեջ	Հ	
		8.1.9.3.	Խաչքար	13 դ.	մատուռի մեջ	Հ	
9.			ԽԱՉՔԱՐ	1651 թ.	գյուղից 10 կմ հս-ամ	Հ	
10.			ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՋՈՂՎԱԾՆԵՐԻՆ	1946 թ.	գյուղի մեջ	Տ	
11.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՋՈՂՎԱԾՆԵՐԻՆ	1975 թ.	գյուղի մեջ	Տ	
12.			ՄԱՏՈՒՌ	16-17 դդ.	գյուղի հվ եզրին	Տ	

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք.ա. 4-3 հազ., անտիկ շրջան	գյուղի հս-ամ մասում, ջրամբար տանող ճանապարհին, «Մեյդաններ» վայրում	Հ	
1.1.				Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 4-2 հազ., անտիկ շրջան		Հ	
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	13-19 դդ.	գյուղի հս-ամ մասում, ջրամբար տանող ճանապարհին՝ «Մուղնի դուղ» և «Գիլասքու հողեր» վայրերում	Հ	
2.1.				Գերեզմանոց	13-19 դդ.		Տ	ավերված է
3.				ԽԱՉՔԱՐ	9-10 դդ.	գյուղի թանգարանում	Հ	
4.				ԽԱՉՔԱՐ	11-12 դդ.	հենած է թանգարանի պատին, արտաքուստ	Հ	
5.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՋՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1972-1974 թթ.	գյուղի մեջ	Տ	

10.21 ԳԱՆՁԱՔԱՐ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՅ «ԲՈՒՂՈՒՐԻ ՔԱՐ»	Ք.ա. 4-3 հազ.	գյուղից 2 կմ աե, համանուն լեռան գագաթին	Հ	
2.				ԱՄՐՈՅ «ՀԱԿՈԲ ԲԵԿԻ ԽԱՉ» («ԹԱՆԻԿ»)	անտիկ շրջան – միջնադար	գյուղի հվ-աե կողմում, «Թանիկներ» հանդամասում, բլրի վրա	Հ	ավերված է
3.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	ուշ միջնադար	գյուղից 4.5-5 կմ հս-աե, տնկարանում	Տ	
4.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	13-20 դդ.	գյուղի աե եզրին	Տ	
4.1.				Խաչքար	13 դ.		Հ	

5.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	12-18 դդ.	գյուղից 3 կմ հվ-աե, Սղնախի ջուր վտակի աջափնյա հարթության վրա, «Ներքին Լաչինդայա» վայրում	Հ	
5.1.			Գերեզմանոց	13-17 դդ.		Հ	
5.2.			Եկեղեցի սբ Աստվածածին	12-13 դդ.		Հ	զույգ եկեղեցիներից արևելյանն է
5.3.			Եկեղեցի սբ Նշան («Եղցաձորի սբ Նշան»)	12-13 դդ.		Հ	զույգ եկեղեցիներից արևմտյանն է
6.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	12-18 դդ.	գյուղից 5 կմ հվ-աե, «Վերին Լաչինդայա» վայրում	Հ	
6.1.			Գերեզմանոց	13-17 դդ.		Հ	
6.2.			Եկեղեցի	12-13 դդ.		Հ	կիսավեր է, ունեցել է որմնանկարներ
7.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	14-17 դդ.	գյուղից 3 կմ հվ, «Լճեր» («Գյուլեր») դաշտամասում	Տ	
7.1.			Գերեզմանոց	14-17 դդ.	բլրի վրա	Տ	
7.2.			Մատուռ	17 դ.	գերեզմանոցի կենտրոնում	Տ	կիսավեր է
8.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	գյուղից 2 կմ հվ-աե, «Խոջաբազար» վայրում	Հ	
8.1.			Գերեզմանոց	10-13 դդ.	սբ Կիրակի մատուռի շուրջը	Հ	
	8.1.1.		Մատուռ սբ Կիրակի («Խոջաբազարի խաչ»)	1286 թ.		Հ	գմբեթավոր, կառուցված է խոշոր ժայռաբեկորի վրա
		8.1.1.1.	Խաչքար	1286 թ.	ագուցված է մատուռի ամ պատին, մուտքից հվ, արտաքուստ	Հ	
		8.1.1.2.	Խաչքար	13 դ.	խորանի հվ խորշում	Տ	

	8.2.		Եկեղեցի	13 դ.		Հ	ավերված է
	8.3.		Խաչքար	10 դ.	մատուռից մոտ 100 մ աե, ձորում	Հ	
9.			ԴԱՍԲԱՐԱՆԴԱՇՏ	Ք.ա. 1 հազ.	ցյուղից 3 կմ հվ-ամ, «Տախտաեղցի» վայրում	Հ	
10.			ԵԿԵՂԵՑԻ	12-13 դդ.	ցյուղից 1.5 կմ ամ, «Խաչի յալ» վայրում, ԲԼՐԻ գագաթին	Հ	ավերված է
11.			ԵԿԵՂԵՑԻ	1885 թ.	ցյուղի հս մասում	Տ	եռանավ, կիսավեր է
	11.1.		Խաչքար	12 դ.	ագուցված է խորանի հս պատին	Հ	
12.			ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	19 դ.	ցյուղի մեջ	Տ	եռանավ, կիսավեր է
	12.1.		Խաչքար	13 դ.	ագուցված է հս պատին, մուտքից աջ, արտաքուստ	Հ	
	12.2.		Խաչքար	13 դ.	ագուցված է հս պատին, մուտքից վեր, արտաքուստ	Հ	
	12.3.		Խաչքար	13 դ.	ագուցված է խորանի հվ պատին	Հ	
	12.4.		Խաչքար	13-14 դդ.	ագուցված է եկեղեցու հս պատին, ներքուստ	Տ	
	12.5.		Խաչքար	13-14 դդ.	եկեղեցու հվ պատի մոտ, ներքուստ	Հ	երկատված է
13.			ԵԿԵՂԵՑԻ «ԲՈՒԴՈՒՐԻ ԵՂՑԻ»	12 դ.	ցյուղից 1.5 կմ աե, Բուդուր լեռան հս լանջին, ամրոցից ամ, անտառում	Հ	կիսավեր է
	13.1.		Գերեզմանոց	9-13 դդ.		Հ	
	13.1.1.		Խաչքար	9 դ.		Հ	
	13.1.2.		Խաչքար	9 դ.		Հ	
14.			ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ ԳԵՎՈՐԳ («ԽԱՉԻ ԲԱՂ», «ՂՈՎ ՀՈՂԵՐ»)	12-13 դդ.	ցյուղի հվ-աե մասում	Տ	ավերված է

14.1.			Գերեզմանոց	12-20 դդ.		S	
	14.1.1.		Խաչքար	12 դ.		S	
15.			ԵԿԵՂԵՑԻ «ԳՄԲԵԹ»	12-13 դդ.	գյուղից 4 կմ հվ-աե, Գմբեթ գետակի աջ ձորափին	Հ	
16.			ԵԿԵՂԵՑԻ «ՄՈՇՈՒՏ ԹԱԼԱ»	12-13 դդ.	գյուղից 3 կմ հվ-աե, սիմինդրի արտում	Հ	ավերված է
17.			ԵԿԵՂԵՑԻ «ՏԱԽՏԱԵՂՑԻ»	13 դ.	գյուղից 3 կմ հվ-ամ, անտառում	Հ	կիսավեր է
17.1.			Գերեզմանոց	13 դ.		Հ	
18.			ԽԱՉՔԱՐ	12 դ.	գյուղի մեջ, սբ Աստվածածին Եկեղեցի տանող ճանապարհին	Հ	Խ. Ոսկանյանի տան մոտ
19.			ՀՈՒՇԱՐՉԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1977 թ.	գյուղի հս եզրին	S	
20.			ՀՈՒՇԱՐՉԱՆ ԹՈՌՆԻԿ ՆԱԼԲԱՆՅԱՆԻՆ	1972 թ.	գյուղի մեջ	S	
21.			ԿԱՄՈՒՐԶ	19 դ.-20 դ. սկիզբ	գյուղ մտնող ճանապարհի աջ կողմում, գետակի վրա	S	
22.			ԿԻՍԱՆԴՐԻ ԳՆԴԱՊԵՏ Հ. ՄԵՀՐԱԲՅԱՆԻ	1983 թ.	ղարոցի բակում	S	
23.			ՔԱՐԱՅՐ ԿԱՅԱՐԱՆՆԵՐ	12-19 դդ	գյուղի շրջակայքում	Հ	բնական և արհեստական

10.22 ԳԵՏԱՀՈՎԻՏ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲԱՅՕԹՅԱ ՅՈՒՅԱՐԴՈՒԹՅՈՒՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՅ ՔԱՆԴԱԿԻ	1985-1991 թթ.	գյուղից հս-ամ, «Բենտոնիտի» գործարանի նախկին հանգստյան տան (այժմ՝ գորանոցի շենք) մոտ	Հ	Քանդակները կերտվել և տեղադրվել են միջազգային սիմպոզիումների ընթացքում, կազմակերպիչ՝ Սարո Սարուխանյան

1.1.			Քանդակ «Աղջիկը՝ մողեսով»	1991 թ.		Հ	քանդ.՝ Գ. Նաջարյան (Երևան)
1.2.			Քանդակ «Հորինվածք»	1991 թ.		Հ	քանդ. Ա. Բադալյան (Երևան)
1.3.			Քանդակ «Վահագն»	1985 թ.		Հ	քանդ.՝ Լ. Վարդանյան (Երևան)
1.4.			Քանդակ «Տիեզերք»	1991 թ.		Հ	քանդ.՝ Մ. Հակոբյան (Երևան)
2.			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	12- 13 դդ.	գյուղից 3 կմ ամ, «Հին թալա» կամ «Գերեզմանի Պտատակ» վայրում	Տ	ավերված է
3.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՄԻՋՆԱՇԵՆ»	12-13 դդ.	գյուղից 1.5 կմ հս-աե	Հ	
3.1.			Գերեզմանոց	12-13 դդ.	եկեղեցու շուրջը	Հ	
	3.1.1.		Խաչքար	13 դ.		Հ	
	3.1.2.		Խաչքար	13 դ.		Հ	բեկոր
	3.1.3.		Խաչքար	13 դ.		Հ	
3.2.			Եկեղեցի	12-13 դդ.		Հ	կիսավեր է
	3.2.1.		Խաչքար	12 դ.	եկեղեցու հս պատի խորշում	Հ	
	3.2.2.		Խաչքար	12 դ.	խորանի հս խորշում	Հ	
	3.2.3.		Խաչքար	12 դ.	խորանի հս խորշում	Հ	
	3.2.4.		Խաչքար	12 դ.	խորանի հվ խորշում	Հ	
	3.2.5.		Խաչքար	12 դ.	խորանի հվ խորշում	Հ	
	3.2.6.		Խաչքար	12 դ.	խորանում	Հ	3 բեկոր
4.			ԵԿԵՂԵՑԻ	12-13 դդ.	գյուղի աե մասում, գոմերի մոտ	Հ	

5.				ԵԿԵՂԵՑԻ	12-13 դդ.	գյուղի աե մասում, գոմերից 150 մ հեռու	Հ	
6.				ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ.	գյուղի ամ մասում	Տ	
7.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1980 թ.	գյուղի մեջ	Տ	

10.23 ԳՈՇ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-13 դդ., 20 դ.	գյուղի հս-ամ մասում, Գոշականքից 150 մ հս- ամ, բլրալանջին	Հ	
	1.1.			Խաչքար սբ Գրիգոր	13 դ.		Հ	երկատված է, քարգործ՝ Հովհաննես
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-20 դդ.	Գոշականքից 250 մ հվ- ամ, բլրակի գագաթին	Հ	
	2.1.			Դամբարան Մխիթար Գոշի (Մատուռ- դամբարան սբ Համբարձման)	13 դ. սկիզբ		Հ	
		2.1.1.		Խաչքար	11-12 դդ.	ագուցված է դամբարանի հս պատին, արտաքուստ	Հ	
	2.2.			Խաչքար	12-13 դդ.	դամբարանի մոտ	Հ	կանգնեցված է պատանդանի վրա
	2.3.			Խաչքար	1234 թ.	դամբարանի մուտքի մոտ	Հ	
	2.4.			Խաչքար	13 դ.	դամբարանի հվ կողմում	Հ	կանգնեցված է արձանագիր բարձր պատվանդանի վրա
	2.5.			Խաչքար	13-14 դդ.	դամբարանի հվ-աե կողմում	Հ	երկատված է
	2.6.			Խաչքար	13-14 դդ.	դամբարանից 5 մ հվ	Հ	կանգնեցված է գետնի վրա
	2.7.			Խաչքար	13-14 դդ.	դամբարանից 5 մ հվ	Հ	կանգնեցված է գետնի վրա

	2.8.			Խաչքար	13-14 դդ.	դամբարանից հվ-աե	Հ	
	2.9.			Խաչքար	13-14 դդ.	դամբարանից հվ-աե	Հ	կանգնեցված է ցածր պատվանդանի վրա
	2.10.			Խաչքար	13-14 դդ.	դամբարանից հվ-աե	Հ	կանգնեցված է պատանդանի վրա
	2.11.			Խաչքար	13-14 դդ.	դամբարանից հվ-աե	Հ	կանգնեցված է պատանդանի վրա
	2.12.			Խաչքար	13-14 դդ.	դամբարանից հվ-աե	Հ	երկատված է
	2.13.			Խաչքար	13-14 դդ.	դամբարանից հվ-աե	Հ	արձանագիր է, երկատված
	2.14.			Խաչքար	13-14 դդ.	դամբարանից հվ-աե	Հ	երկատված է
	2.15.			Հուշակոթող Մխիթար Գոշին	1958 թ.	դամբարանի մոտ	Հ	
	2.16.			Տապանաքար Աթանի	13 դ.	դամբարանի ամ մասում, մուտքի մոտ	Հ	հարթ
	2.17.			Տապանաքար Գրիգոր քահանայի	13 դ.	դամբարանի ամ մասում, մուտքի մոտ	Հ	հարթ
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	12-15 դդ.	ցուղից 3 կմ ամ, անտառի «Չոբան-օղլի» բացատում	Հ	
	3.1.			Գերեզմանոց	12-15 դդ.	ցուղատեղիի հվ-աե մասում	Հ	
		3.1.1.		Խաչքար	12 դ.		Հ	
4.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԳԵՂԱՏԵՂ»	10-17 դդ.	ցուղից 2 կմ հվ-ամ, անտառի բացատում	Հ	
	4.1.			Գերեզմանոց	10-17 դդ.		Հ	ընկած է գետնին
		4.1.1.		Խաչաքանդակներ ծայրակերտ	13-14 դդ.		Տ	Գեղարդավանքի օրինակով
		4.1.2.		Խաչքար	12 դ.		Հ	
		4.1.3.		Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	

		4.1.4.		Խաչքար	14-15 դդ.		S	
		4.1.5.		Խաչքար	14-15 դդ.		S	
5.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԹԱԼՈՒ ԴԱՐ»	14-17 դդ.	ցուղից 1 կմ հվ-ան, անտառի բացատում	S	
	5.1.			Խաչքար	14-15 դդ.		S	
6.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԿԱՐՃ ՀՈՂԵՐ» («ԳՅՈՂԱԿ ՖՈՂԵՐ»)	12-14 դդ.	ցուղից 2 կմ հս, խոզաբուծարանի մոտ	S	
	6.1.			Գերեզմանոց	12-14 դդ.	ցուղատեղիի հվ եզրին, բլրի վրա	S	ավերված է
		6.1.1.		Խաչքար	13-14 դդ.		S	
		6.1.2.		Մատուռ	12-13 դդ.		S	ավերված է
	6.2.			Խաչքար	12-13 դդ.		S	արձանագիր է
7.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՏՋՐԿԱԾՈՎ»	10-17 դդ.	ցուղից 2 կմ հվ-ան, «Գյուլի թալա» վայրում, անտառի մեջ	Հ	
	7.1.			Գերեզմանոց	10-17 դդ.	ցուղատեղիի կենտրոնում	Հ	
		7.1.1.		Եկեղեցի	16-17 դդ.		Հ	ավերված է
		7.1.2.		Խաչքար	15 դ.		Հ	
8.				ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇ	Ք.ա. 2-1 հազ.	ցուղից 3 կմ ամ, Պարզ լիճ տանող ճանապարհի երկու կողմում	Հ	
9.				ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ ԳԵՎՈՐԳ	1251-1255 թթ.	Գոշավանքի հիմնական հուշարձանախմբից 150 մ հվ-ամ	Հ	գրեթե ավոր, կառուցել են Խաչատուր վարդապետը և Բարսեղը
	9.1.			Գերեզմանոց	13-17 դդ.	Եկեղեցու շուրջը	S	ավերված է

		9.1.1.		Խաչքար	13 դ.	սբ Գևորգ եկեղեցու ամ մուտքի մոտ, արտաքուստ	Հ	կանգնեցված է պատանդանի վրա
		9.1.2.		Խաչքար	13 դ.	սբ Գևորգ եկեղեցու ամ մուտքի մոտ, արտաքուստ	Հ	ստորին կես
10.				ԽԱՉԱՔԱՆԴԱՆԵՐ ԺԱՅՈՒՆԵՐՏ	13 դ.	ցուղից 2 կմ հս-աե, ճանապարհի աջ եզրին, «Խաչ Քամանդ» վայրում	Տ	ծառայում է որպես սրբատեղի
11.				ԽԱՉՔԱՐ	13-14 դդ.	ցուղի մեջ, Մխիթար Գոշի դամբարան տանող շրասանդուղից աջ	Հ	
12.				ԽԱՉՔԱՐ	13-14 դդ.	ցուղից 2 կմ հվ-աե, «Գումի դար» հանդամասում, բլրի վրա	Հ	
13.				ՄՍՏՈՒՌ ՍԲ ՍԱՐԳԻՍ	14-15 դդ.	ցուղի հվ-աե մասում	Տ	ավերված է
	13.1.			Խաչքար	14 դ.	մատուռի խորանում	Տ	
14.				ՎԱՆԱԳԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՆՈՐ ԳԵՏԻԿ (ԳՈՇԱՎԱՆՔ)	12-13 դդ.	ցուղի հս մասում	Հ	հիմնադրել է Մխիթար Գոշը
	14.1.			Գավիթ	1197-1203 թթ.	կից սբ Աստվածածին եկեղեցուն ամ-ից	Հ	ճարտ.՝ Մխիթար Հյուսն
		14.1.1.		Խաչքար	12-13 դդ.	հենած է գավթի հվ պատին, ներքուստ	Տ	բեկորներ
	14.2.			Գրատուն-զանգակատուն	13 դ.	գավթից հս	Հ	կառուցվել է մինչև 1241 թ., 1291 թ. որպես երկրորդ հարկ կառուցվել է սբ Հրեշտակապետաց եկեղեցի-զանգակատունը
	14.3.			Եկեղեցի սբ Աստվածածին	1191-1196 թթ.		Հ	գմբեթավոր դահլիճ, ճարտ.՝ Մխիթար Հյուսն
		14.3.1.		Խաչքար	12 դ.	ագուցված է հվ ավանդատան մուտքից վեր	Հ	

		14.3.2.		Խաչքար	12 դ.	ագուցված է հս ավանդատան մուտքից վեր	Հ	
		14.3.3.		Խաչքար	13 դ.	հվ ավանդատան մուտքի մոտ		բեկոր
	14.4.			Եկեղեցի սբ Գրիգոր	1231 թ.	սբ Աստվածածին եկեղեցու հվ կողմում	Հ	գմբեթավոր դահլիճ, կառուցել են Մարտիրոս և Գրիգոր եղբայրները
		14.4.1.		Խաչքար	13 դ.	ագուցված է հս ավանդատան մուտքից վեր	Հ	
	14.5.			Եկեղեցի սբ Գրիգոր Լուսավորիչ	1237-1241 թթ.	կից է գավթին հվ-ից	Հ	միանավ, թաղածածկ, կառուցել է Գրիգոր Տղա իշխանը
	14.6.			Ժամատուն	մինչև 1241 թ.	կից է գրատանը ամ-ից	Հ	ավերված է
	14.7.			Խաչքար	12 դ.	գավթի մուտքի մոտ, արտաքուստ	Հ	կանգնեցված է պատանդանի վրա
	14.8.			Խաչքար	12-13 դդ.	գավթի մուտքի մոտ, արտաքուստ	Հ	խաչքարը և պատվանդանը արձանագիր են
	14.9.			Խաչքար	1242 թ.	գավթի ամ պատի մոտ, արտաքուստ	Հ	
	14.10.			Խաչքար	1291 թ.	սբ Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու ամ պատի մոտ, արտաքուստ	Հ	արձանագիր պատվանդանի վրա, կազմող՝ Պողոս
	14.11.			Խաչքար	13 դ.	գավթի մուտքի մոտ, արտաքուստ	Հ	երկաստիճան պատվանդանի վրա
	14.12.			Խաչքար	13 դ.	գավթի մուտքի մոտ, արտաքուստ	Հ	արձանագիր է
	14.13.			Խաչքար	13 դ.	սբ Գրիգոր եկեղեցու ամ պատի մոտ, արտաքուստ	Հ	արձանագիր է
	14.14.			Խաչքար	13 դ.	սբ Գրիգոր եկեղեցու մուտքի մոտ, արտաքուստ	Հ	կանգնեցված է պատանդանի վրա

14.15.			Խաչքար	13 դ.	սբ Գրիգոր եկեղեցու մուտքի մոտ, արտաքուստ	Հ	կանգնեցված է պատանդանի վրա
14.16.			Խաչքար	13 դ.	սբ Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու աե պատի մոտ, արտաքուստ	Հ	
14.17.			Մատուռ սբ Առաքելոց	13 դ. սկիզբ	հուշարձանախմբի աե կողմում	Հ	
14.18.			Մատուռ սբ Հովհաննիս	1208 թ.	կից է սբ Աստվածածին եկեղեցուն հվ-ից	Հ	
	14.18.1.		Խաչքար	13 դ.	կանգնեցված է մատուռի կտուրին	Հ	
14.19.			Սեղանատուն	13 դ.	կից է գրատուն-զանգակատանը	Հ	կիսավեր է

10.26 ԴԻՏԱՎԱՆ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՅ «ՃԳՆԱՎՈՐԻ ՔԱՐ» («ԿԱԹՈՂ ՊԱՏԱԾ»)	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 2-3 կմ հվ-ամ	Հ	
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	19 դ.	գյուղից 3 կմ ամ, Այգեհովիտ տանող ճանապարհի աջ կողմում, «Շարջուտ» («Հին Ռեազու») վայրում	Տ	ավերված է
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ.	գյուղի մեջ, գյուղապետարանի մոտ	Տ	այժմ՝ պահեստ
4.				ԵԿԵՂԵՑԻ «ՀԱՅՈՒՏԻ ԹԱՒԱ»	12-13 դդ.	գյուղից 2 կմ հվ-ամ, անտառում, բլրի վրա	Հ	կիսավեր է
4.1.				Գերեզմանոց	12-13 դդ.		Հ	ավերված է
	4.1.1.			Խաչքար	13 դ.	եկեղեցուց ամ	Տ	երկատված է
5.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1975 թ.	գյուղի մեջ, դպրոցի բակում	Տ	

6.				ՋՐԱՂԱՅ	18-19 դդ.	գյուղից 1.5 կմ հվ-ամ, գետի ձախ ափին	S	կիսավեր է
----	--	--	--	--------	--------------	-------------------------------------	---	-----------

10.27 ԴՈՎԵՂ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՍՈՒ ԳԵՂ»	16-17 դդ.	գյուղից 6 կմ հվ-ամ, ձորի ձախափնյա լանջին	Հ	տարածքի մեծ մասը վերածվել է վարելահողերի
	1.1.			Գերեզմանոց	16-17 դդ.	գյուղատեղիի հս եզրին	Հ	կիսավեր է
		1.1.1.		Խաչքար	1662 թ.		Հ	կանգնեցված է պատվանդանի վրա
2.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2- 1 հազ.	գյուղից 1. 2 կմ հվ-ամ, «Ուխտատեղի-Բլուր» վայրում	Հ	մի մասը վերածվել է խոտհարքի
3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1970 թ.	գյուղի մեջ	S	
4.				ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՍԲ ՍԱՐԳԻՍ	16-19 դդ.	գյուղից 4 կմ հվ-ամ, ձորալանջին	Հ	
	4.1.			Եկեղեցի	17 դ.		Հ	վերակառուցվել է 1845-1849 թթ., խորանում ագուցված են խաչքարերի բեկորներ
		4.1.1.		Խաչքար	16-17 դդ.	խորանի ձախ կողմում	Հ	
		4.1.2.		Խաչքար	1652 թ.	ագուցված է եկեղեցու ամ ճակատի հս մասում	Հ	կազմող՝ Խաչատուր
		4.1.3.		Խաչքար	1652 թ.	ագուցված է եկեղեցու ամ ճակատի հվ մասում	Հ	կազմող՝ Խաչատուր
		4.1.4.		Տապանաքար Մարգիս Մարտիրոսյանի	1873 թ.	եկեղեցու հվ պատի տակ	Հ	վերակառուցման մեկենասի տապանաքարն է
	4.2.			Եկեղեցի	17 դ.		Հ	

	4.2.1.	Խաչքար	12-13 դդ.	ազուցված է եկեղեցու ամ ճակատին	Հ	
	4.3.	Զանգակատուն	17 դ.		Հ	
	4.4.	Շենք միաբանության	17-18 դդ.	համալիրի աե և հվ-աե մասերում	Հ	ավերված է
	4.5.	Պարիսպ	17 դ.	համալիրի շուրջը	Հ	պահպանվել է հս, հվ և ամ կողմերում

10.28 ԵՆՈՔԱՎԱՆ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՅ	Ք.ա. 8-7 դդ.	գյուղից 16 կմ հվ-ամ, Գետահովիտ գետի աջ ափին, «Օկոն» ամրոցից 8 կմ հվ-ամ, գյուղի յայլայի մոտ, «Սանգյառ» վայրում	Հ	
2.				ԱՄՐՈՅ «ԱՍՏՂԻ ԲԼՈՒՐ» («ԱՍՏՂԻ ՅԱԼ»)	Ք.ա. 1 հազ.	գյուղի հս-աե եզրին	Հ	
	2.1.			Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հազ.		Հ	
3.				ԱՄՐՈՅ «ԲԵՐԴԱՏԵՂ»	Ք.ա. 6-4 դդ.	գյուղից 8 կմ հս-ամ	Հ	
4.				ԱՄՐՈՅ «ԹԽԿՈՒՏ ՁՈՐ»	Ք.ա. 1 հազ.	գյուղից 4.5 կմ աե, Գետահովիտ գետի աջ ափին	Հ	
5.				ԱՄՐՈՅ «ԿՈԹԱՔԱՐ»	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 2 կմ ամ	Հ	
6.				ԱՄՐՈՅ «ՕԿՈՆ»	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 25 կմ ամ, Գետահովիտ գետի ձախ ափին	Հ	
7.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՅ	19-20 դդ.	գյուղի ամ եզրին	Տ	
8.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԲԱՂԻ ՁՈՐ»	12-13 դդ.	գյուղից 1.5 կմ հվ-ամ	Հ	
	8.1.			Եկեղեցի «Բաղի ձորի խաչ»	12-13 դդ.		Հ	կիսավեր է

9.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԻՇԱՐԱԾ»	13-17 դդ.	գյուղից 4 կմ ամ, ճանապարհից ձախ, անտառի բացատում	Հ	
	9.1.			Գերեզմանոց	13-17 դդ.		Հ	
	9.2.			Եկեղեցի	միջնադար		Տ	
10.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԿՈՒՆԱՏԱԽՏ»	10-13 դդ.	գյուղից 4-5 կմ ամ, Գետահովիտ գետի ձախ ափին, անտառում	Հ	
	10.1.			Եկեղեցի «Կռանատախտ»	12-13 դդ.		Հ	միանավ է, կիսավեր
	10.2.			Խաչքար	13 դ.		Հ	
11.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՍԵՎ ՔԱՐ» («ՕԿՈՆ»)	միջնադար- 20 դ.	գյուղից 17 կմ հվ-ամ, «Օկոն» հանդամասում	Հ	
	11.1.			Աղբյուր («Օկոնի աղբյուր»)	19 դ.		Տ	կիսավեր է
	11.2.			Գերեզմանոց	11-20 դդ.	Եկեղեցու շուրջը	Հ	
		11.2.1.		Խաչքար	12-13 դդ.		Տ	բեկորոտված է
		11.2.2.		Խաչքար	12-13 դդ.		Տ	բեկորոտված է
		11.2.3.		Խաչքար	13-14 դդ.		Հ	
		11.2.4.		Խաչքար	13-14 դդ.		Հ	
		11.2.5.		Խաչքար	13-14 դդ.		Հ	
		11.2.6.		Խաչքար թևավոր	12-13 դդ.		Հ	
		11.2.7.		Տապանաքար	1831 թ.		Տ	ուղղանկյունաձև է
		11.2.8.		Տապանաքար	1848 թ.		Տ	ուղղանկյունաձև է
		11.2.9.		Տապանաքար	1848 թ.		Տ	ուղղանկյունաձև է

	11.3.		Եկեղեցի «Օկոնախաչ»	1863 թ.		Հ	եռանավ
	11.3.1.		Խաչքար	13-14 դդ.	Եկեղեցու բեմին	Տ	
	11.3.2.		Խաչքար	13-14 դդ.	ագուցված է Եկեղեցու հվ պատի կամարաշարի ամ որմնամույթին	Տ	ստորին բեկոր
	11.3.3.		Խաչքար	13-14 դդ.	ագուցված է Եկեղեցու հվ պատի կամարաշարի աե որմնամույթին	Տ	
	11.3.4.		Խաչքար	13-14 դդ.	ագուցված է Եկեղեցու հս պատի կամարաշարի ամ որմնամույթին	Տ	ստորին բեկոր
	11.3.5.		Խաչքար	13-14 դդ.	ագուցված է Եկեղեցու ամ պատին, արտաքուստ	Տ	
	11.3.6.		Խաչքար	13-14 դդ.	ագուցված է Եկեղեցու ամ պատին, մուտքից աջ	Տ	
	11.3.7.		Խաչքար	13-14 դդ.	Եկեղեցու հս պատի տակ, ներքուստ	Տ	
	11.3.8.		Խաչքար թևավոր	13 դ.	Եկեղեցու բեմին	Հ	
12.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՍՐԲԱՆԵՍ»	7-13 դդ.	գյուղից 1.5-2 կմ ամ	Հ	
	12.1.		Եկեղեցի սբ Հովհաննես	7 դ.		Հ	խաչաձև է, քառախորան, ավերված
	12.1.1.		Գերեզմանոց	7-13 դդ.	Եկեղեցու շրջակայքում	Հ	
13.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղի հս-ամ եզրին, գոմերի մոտ	Հ	ավերված է
14.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 4 կմ ամ, «Իշարած» հանդամասում	Հ	
15.			ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	13 դ.	գյուղից 1 կմ հվ, Գետահովիտ գետի ձախ ափին, անտառում	Հ	կիսավեր է
16.			ԵԿԵՂԵՑԻ «ԾԹՆԱՆՔ»	12-13 դդ.	գյուղից 2-3 կմ ամ, «Ծթհանք» («Ձիթհանք») վայրում, անտառի մեջ	Հ	կիսավեր է

	16.1.			Գավիթ	12-13 դդ.	կից է եկեղեցուն հվ-ից	Հ	ավերված է
	16.2.			Գերեզմանոց	12-13 դդ.	եկեղեցու շրջակայքում	Հ	
	16.3.			Չիթհան	12-13 դդ.	եկեղեցու մոտ, ժայռի տակ	Հ	ավերված է
17.				ԵԿԵՂԵՅԻ ՍԲ ՄԱՐԳԻՍ («ՄԱՏՈՒՌ»)	12-13 դդ.	ցյուղի հվ-ամ եզրին, Գետահովիտ գետի ձախ ափին, «Խաչի դռ» վայրում, ձորի պոնկին	Հ	կիսավեր է
	17.1.			Գերեզմանոց	12-19 դդ.	եկեղեցու շրջակայքում	Հ	
	17.2.			Խաչքար	15-16 դդ.	ագուցված է եկեղեցու ամ ճակատին, մոտքից վեր	Հ	ծառայում է որպես ճակատակալ քար
18.				ԽԱՉԲԱՐ	12-13 դդ.	ցյուղի մեջ, ագուցված է Գ. Գաբրիելյանի տան պատին	Տ	ստորին կես
19.				ԽԱՉԲԱՐ «ՍԲ ԿԻՐԱԿԻ ԿՈՒՆԱՎԱՐ»	13 դ.	ցյուղի սկզբնամասում, ճանապարհի եզրին	Հ	
20.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1972 թ.	ցյուղի սկզբնամասում	Տ	
21.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1990 թ.	ցյուղի մեջ	Տ	
22.				ԶՐԱՄԲԱՐ	12-13 դդ.	«Բաղի ձոր» ցյուղատեղիից մոտ 1.5 կմ հս-ամ, անտառում	Հ	
23.				ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	միջնադար	Գետահովիտ գետի ձորում	Հ	

10.29 ԹԵՂՈՒՏ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՀՆՂՁԱՆ»	10-14 դդ.	ցյուղից 3 կմ հս-աե, համանուն հանդամասում	Հ	
	1.1.			Գերեզմանոց	10-14 դդ.	ցյուղատեղիի աե եզրին, անտառում	Հ	

	1.1.1.	Մատուռ	11-12 դդ.		Հ	ավերված է
1.2.		Գերեզմանոց	10-14 դդ.	գյուղատեղիի ամ կողմում, «Մորուտա ձորի» աջակողմում	Հ	
	1.2.1.	Մատուռ	11-12 դդ.		Հ	ավերված է
1.3.		Զիթհան	12-14 դդ.	գյուղատեղիի հվ-ամ մասում, «Մորուտա ձորի» ձախակողմում	Հ	ավերված է
2.		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 3 կմ հս-աե, Մորուտա գետի ձախ ափին, «Հնդգան» հանդամասում	Հ	

10.30 ԹՈՎՈՒԶ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՂԲՅՈՒՐ	1877 թ.	գյուղի կենտրոնում	Տ	
2.				ԱՄՐՈՅ «ԿԱԾԱՐԵԹ»	10 դ.	գյուղի հվ-ամ մասում, ժայռի գլխին	Հ	ՊԳ-ում՝ գյուղի հս-ամ եզրին է
3.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19 դ. վերջ – 20 դ. սկիզբ	գյուղի կենտրոնում, սբ Աստվածածին եկեղեցուց 200 մ հս-աե	Տ	երկհարկ
4.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	10-20 դդ.	գյուղի հվ մասում, «Կածարեթ» ամրոցի մերձակայքում	Հ	
4.1.				Խաչքար	13 դ.	գերեզմանոցի աե եզրին	Տ	տեղահանված է
4.2.				Խաչքար	17 դ.	մատուռի մոտ	Հ	կանգնեցված է պատվանդանի վրա
4.3.				Խաչքար	17 դ.	մատուռից 10 մ հս	Տ	
4.4.				Խաչքար տեր Վարդանի	17 դ.		Հ	
4.5.				Մատուռ սբ Գևորգ	11 դ.		Հ	ավերված է, պահպանվել են աե և ամ պատերի որոշ հատվածներ
5.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	15-19 դդ.	գյուղի հս մասում	Տ	
5.1.				Տապանաքար	16-17 դդ.		Տ	կենցաղային պատկերաքանդակներով

6.			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	միջնադար	գյուղից 1 կմ հվ, ջրամբարի մոտ	S	ավերված է, գերեզմանոցից 2 խաչքար տեղափոխել են զորամասի տարածք
7.			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	միջնադար	գյուղից 1.5 կմ հվ, «Շնհավորի թալա» վայրում	S	ավերված է
7.1.			խաչքար	12-13 դդ.		S	
8.			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	միջնադար	գյուղից 2 կմ հվ-ամ, «Արդամ» հանդամասում	S	ավերված է, պահպանվել են սալատապաններ և խաչքարի 3 պատվանդան
9.			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19 դ.	գյուղի մեջ	S	կիսավեր է
10.			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ «ՂԱՆԴՈՒՌԻ ԽԱՉ»	միջնադար	գյուղից 500 մ հս, «Խաչի աղբյուր» գյուղատեղի տանող ճանապարհի աջ կողմում	S	փոքր գերեզմանոց է
11.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԽԱՉԻ ԱՂԲՅՈՒՐ»	միջնադար	գյուղից 0.7 կմ հս	Հ	ավերված է
11.1.			Գերեզմանոց	12-18 դդ.	գյուղատեղիի աե եզրին	Հ	ավերված է
	11.1.1.		խաչքար	12-13 դդ.		S	
11.2.			Մատուռ	17-18 դդ.	գյուղատեղիից 100 մ աե	S	ավերված է
	11.2.1.		Գերեզմանոց	միջնադար	մատուռի շուրջը	S	
12.			ԵԿԵՂԵՑԻ ՄԲ ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	3-րդ անգամ վերակառ 1902 թ.	գյուղի մեջ	Հ	
12.1.			Գերեզմանոց	16-19 դդ.	եկեղեցու շուրջը	S	ավերված է կառուցապատման հերևանքով
	12.1.1.		Տապանաքար	1645 թ.	եկեղեցուց հս	S	ուղղանկյունաձև, բարձր, երկատված է
	12.1.2.		Տապանաքար	19 դ.	եկեղեցու հվ պատի տակ	S	սեղանաձև է, վարպետ՝ Միսակ

12.2.			Խաչքար	16-17 դդ.	ագուցված է եկեղեցու հս-աե սյան ստորին մասում	S	արձանագիր է
12.3.			Խաչքար	16-17 դդ.	ագուցված է եկեղեցու հս-աե սյան ստորին մասում	S	
12.4.			Խաչքար	17 դ.	եկեղեցու հս պատին, մկրտության ավազանի խորշում	S	
13.			ԽԱՉՔԱՐ	11-12 դդ.	ցյուղի ամ եզրին, «Գյագնի յալ» վայրում	S	
14.			ԽԱՉՔԱՐ	12-13 դդ.	ցյուղի մեջ, Վարսենիկ Խաչատրյանի տնամերձ հողամասում	S	երկատված է, կողքին կա 12-13 դդ. խաչքարի բեկոր
15.			ԽԱՉՔԱՐ	12-13 դդ.	ցյուղից 1 կմ հվ, զորամասի տարածքում	S	տեղափոխել են մոտակա գերեզմանոցից
16.			ԽԱՉՔԱՐ	12-13 դդ	ցյուղից 1 կմ հվ, զորամասի տարածքում	S	տեղափոխել են մոտակա գերեզմանոցից
17.			ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1963 թ.	ցյուղի հվ մասում	S	
18.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1975 թ.	ցյուղի հվ-ամ եզրին	Հ	
19.			ՄՐԲԱՏԵՂԻ «ՃԳՆԱՎՈՐԻ ՔԱՐ»	միջնադար	ցյուղից 1.5 կմ հվ-ամ, ժայռի տակ	S	պահպանվել են խաչքարերի բեկորներ

10.31 ԻԾԱՔԱՐ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ	Ք.ա. 2 հազ.	գյուղի հս եզրին, ԲԼՐագագաթին	Հ	
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	միջնադար	գյուղից 1.5 կմ ամ, «Իծաքարի թալա» բացատի աե մասում	Տ	մեծ գերեզմանոց է

3.			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	միջնադար	գյուղից 1.5 կմ ամ, «Իծաքարի թալա» բացատի կենտրոնում, մեծ գերեզմանոցից 200 մ ամ	S	
4.			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	միջնադար- 20 դ.	գյուղից 300 մ հվ	S	
5.			ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ ԽԱԶ	1903 թ.	գյուղի մեջ	S	կիսավեր է, պատերը պահպանվել են 2.5-3 մ բարձրությամբ
6.			ՄԱՏՈՒՌ	17 դ.	գյուղից 2 կմ ամ, «Իծաքարի թալա» բացատի ամ եզրին	S	
6.1.			Գերեզմանոց	12-17 դդ.	եկեղեցու շրջակայքում	S	մատուռի
7.			ՄԱՏՈՒՌ	միջնադար	գյուղի ամ եզրին, Իջևան տանող ճանապարհի աջ կողմում	S	ավերված է
7.1.			Խաչքար	10 դ.		S	

10.32 ԼՃԿԱԶՈՐ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՅ	Ք.ա. 3 հազ.	գյուղի հս-ամ մասում, «Շահլամ» վայրում, սարի գագաթին	Հ	
2.				ԱՄՐՈՅ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 2.5 կմ հս-աե, Այրում- Բագրատաշեն ճանապարհի աջակողմյան բարձունքի վրա, «Փոքր Շահլամ» վայրում	Հ	
3.				ԱՄՐՈՅ	Ք.ա. 1 հազ.	գյուղից 1 կմ հս-աե	Հ	
	3.1.			Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 1 հազ.		Հ	
4.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	18-20 դդ.	գյուղի հս-աե կողմում, սարալանջին	S	
5.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ «ՍԻՍԿԵՐԻ»	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 2 կմ հս-աե, «Փոքր Շահլամ» ամրոցի դեմ-հանդիման	Հ	
	5.1.			Գերեզմանոց «Սիսկերի»	18-19 դդ.		S	ավերված է

6.				ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ.	գյուղի մեջ	Հ	կիսավեր է, պահպանվել են պատերը 3 մ բարձրությամբ
6.1.				Գերեզմանոց	19 դ.	եկեղեցուց հվ	Տ	կիսավեր է
7.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1979 թ.	գյուղի հս մասում, Այրում-Լճկաձոր խճուղու եզրին	Հ	ճարտ.՝ Գ. Շախկյան
8.				ՄԱՏՈՒՌ «ԽԵՉԻ ՁՈՐ»	18 դ.	գյուղից 3 կմ հս-աե, նույնանուն տեղամասում	Հ	փլված են տանիքը և պատերի վերնամասերը

10.33 ԼՈՒՍԱՀՈՎԻՏ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ («ԾՈՎԻԶԻ ՎԱՆՔ», «ՄՈՐՈ ՁՈՐՈ ՎԱՆՔ»)	7 դ.	գյուղի մեջ	Հ	
	1.1.			Գերեզմանոց	13-20 դդ.	եկեղեցուց 10 մ ամ	Հ	
		1.1.1.		Խաչքար	13 դ.		Հ	ջարդոտված է, ընկած է գետնին
		1.1.2.		Խաչքար	12-13 դդ.	եկեղեցու հս պատի մոտ, արտաքուստ	Հ	վերին բեկոր
		1.1.3.		Խաչքար	13 դ.	եկեղեցու հվ պատի մոտ, արտաքուստ	Հ	
		1.1.4.		Խաչքար	13 դ.	եկեղեցու բակի ամ մասում	Հ	վերին բեկոր
2.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ ԵՎ 1918 թ. ՄԱՐԴԱՐԱՊԱՏԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ	1994 թ.	գյուղի հվ-ամ մասում	Հ	

10.34 ԼՈՒՍԱՁՈՐ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9

1.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԽԱՎԱՐՁՈՐ» («ԽԱՉԻ ՏԱԽՏ»)	զարգ- միջնադար- ուշ միջնադար	գյուղից 2 կմ հվ-ամ, անտառում, «Խաչի տախտ» վայրում, գետակի ափին	Հ	
1.1.			Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
2.			ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ.	գյուղի մեջ	Հ	
2.1.			Գերեզմանոց	12-20 դդ.		Հ	
	2.1.1.		Խաչքար	12-13 դդ.	եկեղեցու ամ պատի մոտ	Հ	
	2.2.		Խաչքար	12-13 դդ.	ագուցված է եկեղեցու հվ պատին, արտաքուստ	S	վերին բեկոր
	2.3.		Խաչքար	12-13 դդ.	ագուցված է եկեղեցու հվ պատին, արտաքուստ	Հ	
	2.4.		Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	երկատված է, վերին բեկորն ագուցված է եկեղեցու հվ պատին, ստորին բեկորը՝ աե
3.			ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ ԳԵՎՈՐԳ	19 դ.	գյուղի ամ մասում, «Ագրիչայ» գետի աջ ափին, Բարձրադիր վայրում	Հ	
4.			ԽԱՉՔԱՐ	12-13 դդ.	գյուղի հս-ամ մասի ժամանակակից գերեզմանոցում, նորակառույց մատուռում	Հ	տեղափոխվել է գյուղամիջյան եկեղեցուց
5.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1980 թ.	գյուղի մեջ, փոստատան դիմաց	S	
6.			ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՑԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	օգտագործված 19 դ.-20 դ. սկզբին	գյուղից 2 կմ հվ-ամ, «Խավարածոր» գյուղատեղիի դիմաց, ժայռի գահավեժ լանջին	Հ	բնական այրեր են
	6.1.		Քարայր-կացարան «Կաթնով պատած էր (այր)» («Եղունիկի էր»)	օգտագործված 19 դ.-20 դ. սկզբին		Հ	

6.2.			Քարայր-կացարան «Ղազարի էր»	օգտագործված 19 դ.-20 դ. սկզբին		Հ	
6.3.			Քարայր-կացարան «Մութն էր»	օգտագործված 19 դ.-20 դ. սկզբին		Հ	
6.4.			Քարայր-կացարան «Սլուլիկի էր»	օգտագործված 19 դ.-20 դ. սկզբին		Հ	

10.35 ԽԱՇԹԱՌԱԿ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	19-20 դդ.	գյուղի կենտրոնական մասում, գյուղապետարանից 50 մ հս-աե	S	
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	19-20 դդ.	գյուղի աե եզրին	S	
3.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	19-20 դդ.	գյուղի սկզբնամասում, Ա. Մովսիսյանի տան մոտ	S	
4.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-15 դդ.	գյուղից 6-7 կմ աե, «Գլուլ» աղբյուրի մոտ	Հ	
5.				ՂԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղի հվ-ամ մասում, Լուսահովիտ տանող ճանապարհի աջ կողմում	Հ	ավերված է
6.				ԵԿԵՂԵՑԻ	5-7 դդ.	գյուղից 2 կմ հվ-աե, «Մանդոռախաչ» («Ղմիշ գյուղ») վայրում	Հ	ավերված է
7.				ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	19 դ.	գյուղի մեջ	S	եղել է աղբյուր, սեփականաշնորհված է (սեփականատեր՝ երևանաբնակ խաշթառակցի Ս. Էվինյան)

8.				ԿԻՍԱՆԴԻ Հ. ՃՈՒՂՈՒՐՅԱՆԻ	1975 թ.	դպրոցի բակում	S	գրող՝ Հարություն Ճուղուրյան
9.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1970- ալան թթ.	ցյուղի մեջ	S	

10.36 ԽԱՉԱՐՁԱՆ ցյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք.ա. 2-1 հազ.	ցյուղից 2 կմ հս-աե, Դիլիջան-Կարմիր խճուղու ձախ եզրին, Գետիկ գետի աջափնյա լեռան զագաթին	Հ	
2.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք.ա. 1 հազ.	ցյուղի աե կողմում, Աղավնավանք ցյուղ տանող ճանապարհի աջ կողմում, Գետիկ գետի ձախ ափին	Հ	
2.1.				Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 1 հազ.		Հ	
3.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք.ա. 1 հազ.	ցյուղից 1.5 կմ հվ-ամ, «Աղքիլիսա» տանող ճանապարհի ձախ կողմում	Հ	
3.1.				Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 1 հազ.		Հ	
4.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-14 դդ.	ցյուղից 4 կմ ամ, «Աղքիլիսա» տանող ճանապարհին, անտառում	Հ	
5.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	12-15 դդ.	ցյուղից 2 կմ ամ, «Աղքիլիսա» ցյուղատեղի տանող ճանապարհից աջ, անտառում	Հ	
5.1.				Գերեզմանոց	12-15 դդ.	մատուռի շրջակայքում	Հ	
		5.1.1.		Խաչքար	13 դ.		Հ	երկատված է, արձանագիր
		5.2.		Եկեղեցի	14-15 դդ.		Հ	ավերված է
		5.2.1.		Խաչքար	13-14 դդ.	Եկեղեցու ներսում	Հ	բեկորոտված է, արձանագիր
		5.3.		Մատուռ	12-13 դդ.	ցյուղատեղիի աե եզրին	Հ	ավերված է

6.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱՂԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 1 կմ հս, Դիլիջան-Կարմիր խճուղու ձախ եզրին, Գետիկ գետի աջ ափին	Հ	ավերված է
7.				ԿԱՄՈՒՐՋ	12-13 դդ.	գյուղից 2 կմ հս, Գետիկ գետի վրա	Հ	ավերված է

ՃԵՐՄԱԿԱՎԱՆ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՄՊԻՏԱԿ ԵՂՅԻ»	10-14 դդ.	գյուղի տարածքում	Հ	այլ անվանում՝ «Աղթիլիսա»
	1.1.			Եկեղեցի «Սպիտակ եղցի»	10-12 դդ.	բլրի վրա	Հ	այլ անվանում՝ «Աղթիլիսա»
		1.1.1.		Գերեզմանոց	10-14 դդ.	եկեղեցու շրջակայքում	Հ	

10.37 ԾԱՂԿԱՎԱՆ գյուղ (Իջևանի)

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	13 դ.	գյուղից 1.2 կմ հվ, «Նահատակի յալ» («Ղեբ») բլրի գագաթին	Հ	
	1.1.			Խաչքար	13 դ.		Հ	տեղահանված է
	1.2.			Խաչքար	13 դ.		Հ	տեղահանված է և ջարդոտված
	1.3.			Խաչքար	13 դ.		Հ	տեղահանված է
	1.4.			Խաչքար	13 դ.		Հ	ջարդոտված է
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	12-14 դդ.	գյուղից 1.5 կմ հվ-ամ, «Գերեզմանոտի քոլ» վայրում	Հ	
	2.1.			Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	դրված է գլխիվայր
	2.2.			Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
3.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	18-19 դդ.	գյուղի հվ-ամ մասում	Հ	

4.				ԽԱՉՔԱՐ ՍԲ ՍԱՐԳԻՍ	13-14 դդ.	գյուղի հս մասում, Գերասիմ Ղազարյանի տան բակում	Հ	վերին բեկոր
5.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՆՎԱԾՆԵՐԻՆ	1967թ.	գյուղ մտնող ճանապարհի ձախ կողմում	Տ	

10.38 ԾԱՂԿԱՎԱՆ գյուղ (Տավուշի)

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ «ԲԱԽՐԻՆԱՉ» («ԲԽԸՐԻՆԱՉ»)	Ք.ա. 1 հազ. դդ.	գյուղից 1 կմ հվ, Հախում գետի աջ ափին, գյուղի զոմերի դիմաց, բլրի վրա	Հ	
2.				ԱՄՐՈՑ «ԲԵՐԴԱՔԱՐ»	Ք.ա. 6-5 դդ.	գյուղից 5 կմ հվ-ամ	Հ	
3.				ԱՄՐՈՑ «ԿԱԼՔԱՐ» («ՂԱԼ ՔԱՐ»)	Ք.ա. 6-4 դդ.	գյուղից 4 կմ հվ-ամ, Հախում գետի ձախ ափին, Շխմուրադի վանքի մոտ, բարձր բլրի վրա	Հ	
4.				ԱՄՐՈՑ «ՍԵՎ-ՍԵՎ ՔԱՐԵՐԻ ԲԼՈՒՐ»	Ք.ա. 6-5 դդ.	գյուղից 2.5 կմ հվ-ամ, «Կալքար» ամրոցից 2 կմ հս, Հախում գետի ձախ ափին, անտառի մեջ	Հ	
5.				ԱՄՐՈՑ «ՍԵՎ-ՍԵՎ ՔԱՐԵՐԻ ԹԱԽՏ»	Ք.ա. 6-4 դդ.	գյուղից 2 կմ հվ-ամ, Հախում գետի ձախ ափին, «Սև-սև քարերի բլուր» ամրոցից 0.5 կմ աե, անտառի մեջ	Հ	
6.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ՍՂՆԱՆ»	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 2 կմ հվ	Հ	
7.				ԳԵՐԵՋՄԱՆՈՑ	միջնադար	գյուղից 0.5 կմ ամ, անտառի եզրին, «Խաղաղկուտ» վայրում	Տ	ավերված է
8.				ԳԵՐԵՋՄԱՆՈՑ	միջնադար	գյուղից 2.5 կմ հվ-ամ, «Սև-սև քարերի բլուր» ամրոցի տարածքում, անտառի մեջ	Տ	ավերված է, պահպանվել են 12-13 դդ. խաչքարերի բեկորներ
9.				ԳԵՐԵՋՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	գյուղի հս-ամ մասում	Տ	գործող է
10.				ԳԵՐԵՋՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	գյուղից 1.5 կմ աե, ավտոճանապարհի եզրին, «Ճաքած գյուղ» վայրում	Հ	

11.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	գյուղից 2 կմ հվ-ամ, Հախում գետի ձախ ափին, Շխմուրադի վանք տանող ճանապարհին	S	ավերված է
12.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԲԱԽՐԻՆԱՉ» («ԲԽԸՐԻՆԱՉ»)	13-17 դդ.	գյուղից 1 կմ հվ	Հ	
	12.1.			Գերեզմանոց	13-17 դդ.		Հ	
	12.2.			Եկեղեցի	13 դ.		Հ	
		12.2.1.		Գավիթ	13 դ.		Հ	
		12.2.2.		Խաչքար	13 դ.	եկեղեցու խորանում	Հ	ստորին մասը և աջ եզրը կոտրված են
		12.2.3.		Խաչքար	17 դ.	եկեղեցու խորանում	Հ	արձանագիր է, երկատված
		12.2.4.		Խաչքար	17 դ.	եկեղեցու խորանում, նախորդին կից	Հ	ստորին մասը կոտրված է
13.				ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղից 1.5 կմ հվ-ամ, աղբյուրի մոտ, Շխմուրադի վանք տանող ճանապարհին	Հ	գեղաքանդակ է, երկատված և վերականգնված
14.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՋՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1979-80թթ.	գյուղի հվ-ամ մասում	Հ	
15.				ՄԱՏՈՒՌ ՍԲ ԳԵՎՈՐԳ	13-15 դդ.	գյուղից 0.5 կմ հս-ամ	S	
	15.1.			Խաչքար	13 դ.	մատուռի մեջ, աե պատի մոտ	S	կանգնեցված է գլխիվայր
	15.2.			Խաչքար	14-15 դդ.	ագուցված է մատուռի հս պատին, խորշի մեջ	S	
16.				ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՇԽՄՈՒՐԱԴ	12-13 դդ.	գյուղից 6-7 կմ ամ	Հ	
	16.1.			Գավիթ	12-13 դդ.	կից է սբ Աստվածածին եկեղեցուն ամ-ից	Հ	մեծ գավիթն է

		16.1.1.	Խաչքար	12 դ.	գավթի հվ պատի լուսամուտի մեջ	Հ	
		16.1.2.	Խաչքար	12 դ.	հենած է գավթի աե պատին, ներքուստ	Հ	երկատված է
		16.1.3.	Խաչքար	12-13 դդ.	կանգնեցված է գավթի աե պատի մոտ	Հ	
		16.1.4.	Խաչքար	12-13 դդ.	ագուցված է գավթի հվ պատին, ներքուստ	Հ	
		16.1.5.	Խաչքար	12-13 դդ.	կանգնեցված է գավթի հվ-աե անկյունում	Հ	
		16.1.6.	Խաչքար	1251 թ.	կանգնեցված է գավթի աե պատի մոտ	Հ	երկատված է
	16.2.		Գավիթ	13 դ.	կից է սբ Աստվածածին եկեղեցուն հվ-ից	Հ	փոքր գավիթն է, կիսավեր
		16.2.1.	Խաչքար	12-13 դդ.	ագուցված է գավթի հս պատին, ներքուստ	Հ	հողմահարված է
		16.2.2.	Խաչքար	12-13 դդ.	կանգնեցված է գավթի մուտքից ձախ, արտաքուստ	Հ	հողմահարված է
	16.3.		Գերեզմանոց	12-15 դդ.	համալիրից աե	Հ	
	16.4.		Եկեղեցի սբ Աստվածածին	1181 թ.		Հ	գմբեթավոր դահլիճ
		16.4.1.	Խաչքար	12 դ.	ագուցված է եկեղեցու հվ-աե ավանդատան մուտքից վեր	Հ	
		16.4.2.	Խաչքար	12 դ.	ագուցված է եկեղեցու հվ ճակատին, արտաքուստ	Հ	
		16.4.3.	Խաչքար	12-13 դդ.	կանգնեցված է բեմի վրա	Հ	ստորին ձախ անկյունը կոտրված է
		16.4.4.	Խաչքար	12-13 դդ.	կանգնեցված է բեմի վրա	Հ	վերնամասը կոտրված է
		16.4.5.	Խաչքար	12-13 դդ.	ագուցված է եկեղեցու հվ պատին, ներքուստ	Հ	արձանագիր է

		16.4.6.		խաչքար	12-13 դդ.	ագուցված է եկեղեցու հվ որմնասյան ամ ճակատին	Հ	
		16.4.7.		խաչքար	12-13 դդ.	հենած է եկեղեցու հս պատին, արտաքուստ	Հ	գեղաքանդակ է, պահպանվել է վերին կեսը
		16.4.8.		խաչքար	15-16 դդ.	կանգնեցված է բեմի վրա	Հ	
		16.4.9.		խաչքար	1611 թ.	հենած է եկեղեցու հվ պատին՝ մուտքի մոտ	Հ	կազմող՝ Քիրամ, պահպանվել է վերնամասը
		16.4.10.		խաչքար Գուլմիլի, Մարգսի	1619 թ.	կանգնեցված է եկեղեցու ամ մուտքի մոտ՝ արտաքուստ	Հ	
	16.5.			Մատուռ «Խորանիկ»	12 դ.	սբ Աստվածածին եկեղեցու հվ-աե կողմում	Հ	կիսավեր
17.				ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆ	13 դ.	ցուղից 5 կմ հվ, Հախում գետի աջափնյա ժայռին	Հ	կարծիք կա, որ Վանական Վարդապետ Տավուշեցու քարայրն է

10.39 ԿԻՐԱՆՑ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՀԻՆ ԿՈՒՆԵՆ»	13-19 դդ.	ցուղի աե եզրին, Կիրանց գետի երկու ափին	Հ	
	1.1.			Գերեզմանոց	13-17 դդ.	ցուղատեղիի հս-ամ եզրին	Հ	
		1.1.1.		խաչքար	17 դ.		Հ	
		1.1.2.		խաչքար	17 դ.		Հ	
		1.1.3.		Տապանաքար Շամբեցի Հայրապետի	1676 թ.		Տ	
	1.2.			Գերեզմանոց	13-19 դդ.	ցուղատեղիի հվ մասում	Հ	
	1.3.			Եկեղեցի	17 դ.	ցուղատեղիի հս մասում, գետի ձախափին	Հ	պահպանվել է խորանը

		1.3.1.	Խաչքար	14 դ.	խորանում	Հ	արձանագիր է
	1.4.		Եկեղեցի սբ Աստվածածին	1695 թ.	գյուղատեղիի հվ մասում	Հ	
2.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 3 կմ ամ, Կիրանց գետի ձախափին, «Ծլհան» բացատում	Հ	անտառտնտեսության տարածքում
3.			ԽԱՉՔԱՐԵՐ	12-13 դդ.	գյուղի մեջ, ագուցված Ա.Սիմոնյանի տան դարպասի մուտքի պատին	Հ	
4.			ԿԱՍՈՒՐՋ	միջնադար	«Շոռ աղբյուրի» ձորում, Գ. Ավալյանի տան մոտ	Հ	
5.			ԿԱՍՈՒՐՋ	18 դ.	գյուղի մեջ, Կիրանց գետի վրա	Հ	երթեկեկի մասը փայտաշեն է
6.			ԿԱՍՈՒՐՋ	18 դ.	գյուղի մեջ, նախորդից 200 մ աե	Հ	ավերված է, պահպանվել են խելերը
7.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԱՐՅԱԽԻ ԱԶԱՏԱՄԱՐՏԻ ԶՈՀԵՐԻՆ	1996 թ.	գյուղի կենտրոնում	Հ	
8.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏԻ ԶՈՀԵՐԻՆ	1964 թ.	գյուղի կենտրոնում	Տ	
9.			ՄԱՏՈՒՌ «ԽԱՉԻ ՅԱԼ»	11-13 դդ.	գյուղից 2 կմ հս-աե	Հ	ավերված է
10.			ԶՐԱՆՅՔ	միջնադար	սկիզբ է առնում Սրանոցիկամրջի մոտից, անցնում է Կիրանց և Աճարկուտ գյուղերով	Հ	գործող է
11.			ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ «ԿԻՐԱՆՑ»	13 դ.	գյուղից 12 կմ ամ, Կիրանց գետի ձախ ափին, անտառի բացատում	Հ	անտառտնտեսության տարածքում
	11.1.		Գավիթ	13 դ.	կից է գլխավոր եկեղեցուն հվ-ից	Հ	

11.2.			Գավիթ	13 դ.	կից է գլխավոր եկեղեցուն ամ-ից	Հ	
11.3.			Գերեզմանոց	13 դ.	գլխավոր եկեղեցուց աե	Հ	
	11.3.1.		Տապանաքար Մամիա վարդապետի	1698 թ.		Հ	
11.4.			Եկեղեցի	13 դ.		Հ	կենտրոնագմբեթ, ունի որմնանկարներ, գլխավոր եկեղեցին է
11.5.			Եկեղեցի	13 դ.	կից է գլխավոր եկեղեցուն հս-ից	Հ	
11.6.			Եկեղեցի	14 դ.	կից է գլխավոր եկեղեցուն հվ-ից	Հ	ավերված է
11.7.			Խոհանոց-մառան	14 դ.	կից է սեղանատանը ամ-ից	Հ	
11.8.			Մատուռ	13 -14 դդ.	գլխավոր եկեղեցուց հվ-ամ, պարսպինկից	Հ	կիսավեր է
11.9.			Պարիսպ	13 դ.	համալիրի շուրջը	Հ	
11.10.			Սեղանատուն	13 դ.	գլխավոր եկեղեցուց հվ-ամ	Հ	ունեցել է որմնանկարներ

10.40 ԿՈԹԻ գյուղ (սահմանամերձ)

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ «ՇՈՌ ԱՂԲՅՈՒՐ»	Ք.ա. 1 հազ.	գյուղից 5 կմ աե	Հ	
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԳԵՂԱՏԵՂ»	9-18 դդ.	գյուղից 4 կմ հվ-աե, սարալանջին	Հ	ավերված է
2.1.				Գերեզմանոց	միջնադար	գյուղատեղիի հս մասում	Հ	
2.2.				Մատուռ	12-13 դդ.		Հ	
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՀԻՆ ԿՈԹԻ»	միջնադար	գյուղից 2 կմ հվ	Հ	
3.1.				Գերեզմանոց	միջնադար		Հ	

		3.1.1.	Տապանաքար Հակոբի	1799 թ.		Հ	ուղղանկյունաձև է
		3.1.2.	Տապանաքար Օլքնի	1785 թ.		Հ	ուղղանկյունաձև է
4.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՁՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1973 թ.	գյուղի մեջ	Հ	ճարտ.՝ Ա. Միրիջանյան

10.41 ԿՈՂԲ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ	8-10 դդ.	գյուղից 8 կմ հվ-ամ, «Տվարաեղցի» գյուղատեղիից 2 կմ հվ-ամ, «Բերդատեղ» վայրում	Հ	ավերված է
	1.1.			Գյուղատեղի	8-10 դդ.		Հ	ավերված է
2.				ԱՄՐՈՑ «ԲԵՐԴԱՂ» («ԲԵՐԴԱԹԱՂ», «ՊԱՐՄՊԻ ՄՆԱՅՈՐԴՆԵՐ»)	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 1.5 կմ հվ-աե	Հ	
	2.1.			Բնակատեղի «Հարսոնց գյուղ»	Ք.ա. 2-1 հազ.	ամրոցից 300 մ աե	Հ	
	2.2.			Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 1 հազ.	ամրոցից 2-3 կմ աե, «Հարսնաքար» վայրում	Հ	
3.				ԱՄՐՈՑ «ԴՈՒՐԳԱՆԱՁՈՐ»	Ք.ա. 2-1 հազ.	«Պատաշար» ամրոցից 2 կմ աե, նույնանուն կիրճում	Հ	
	3.1.			Քարհանք		ամրոցի մոտ	Տ	
4.				ԱՄՐՈՑ «ԶԻԿԱՏԱՐ»	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 5 կմ ամ, Բարձր Բլրի վրա	Հ	
5.				ԱՄՐՈՑ «ԿՈԶՄԱՆ»	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 10 կմ ամ, «Կոզմանի դաշտ» վայրում, Բարձր Բլրի վրա	Հ	
6.				ԱՄՐՈՑ «ԿՈՆԴՈՆԱՎԱՆՔ»	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 13 կմ հվ-ամ	Հ	

	6.1.		Եկեղեցի «Կոնդոխավանք»	12-14 դդ.		Հ	
7.			ԱՄՐՈՅ «ՊԱՏԱՇԱՐ»	Ք.ա 1 հազ. սկիզբ	գյուղից 6 -7 կմ հվ-աե	Հ	
7.1.			Բնակատեղի «Հորերի դոշ»	Ք.ա. 1 հազ սկիզբ.	ամրոցից հս	Հ	
7.2.			Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հազ.	«Մչիքինդ» վայրում	Հ	
8.			ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19 դ.	գյուղի մեջ	Տ	
9.			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	5-20 դդ.	գյուղից 1 կմ հվ	Հ	
9.1.			Եկեղեցի	12-13 դդ.	գերեզմանոցում	Հ	քանդված են ծածկը, ամ պատը և հվ պատի մի մասը
	9.1.1.		Կոթող	6-7 դդ.	ագուցված է եկեղեցու հս-աե անկյունում	Հ	Աղամի ու Եվայի քանդակներով
	9.1.2.		Կոթող	6-7 դդ.	ագուցված է եկեղեցու հվ պատին	Հ	
	9.1.3.		Կոթող	6-7 դդ.	ագուցված է եկեղեցու հս-ամ անկյունում	Հ	
	9.1.4.		Կոթող	6-7 դդ.	ագուցված է եկեղեցու հս պատին	Հ	
9.2.			Խաչքար	1245 թ.	գերեզմանոցում, մատուռի մոտ	Հ	կանգնեցված է բարձր պատվանդանի վրա, հարավայինն է
9.3.			Խաչքար	1872 թ.	գերեզմանոցի կենտրոնական մասում	Հ	ընկած է գետին, երկատված է
9.4.			Խաչքար Սարգիս քահանայի	1245 թ.	գերեզմանոցում, մատուռի մոտ	Հ	կանգնեցված է բարձր պատվանդանի վրա, հյուսիսայինն է
9.5.			Մատուռ	12-13 դդ.	եկեղեցուց 10 մ հվ	Հ	պահպանվել է խորանի հատվածը

10.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ «ԽԵՉՔԱՐ»	5-20 դդ.	ցյուղից 1.5 կմ ամ, նույնանուն վայրում	Հ	
10.1.				Խաչքար Սարգսի	1658 թ.	գերեզմանոցում	Հ	կանգնեցված է գետնի մեջ
10.2.				Կոթող	6-7 դդ.	գերեզմանոցում, մատուռի մոտ	Հ	քառանիստ բեկոր է, խաղողի զարդամոտիվով
10.3.				Կոթող	6-7 դդ.	նախորդի մոտ	Հ	քառանիստ բեկոր է, Աստվածամոր քանդակով
10.4.				Կոթող	6-7 դդ.	նախորդի մոտ	Հ	քառանիստ բեկոր է, սիրամարգի քանդակով
10.5.				Մատուռ	12-13 դդ.	գերեզմանոցի կենտրոնում	Հ	պահպանվել են պատերը՝ 1.5 մ բարձրությամբ
11.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱԳԵՂՑԻ»	17-18 դդ.	ցյուղից 1 կմ հվ-ամ	Հ	խիստ ավերված է
11.1.				Եկեղեցի «Ագեղցի»	վերակառ. 17 դ.		Հ	քանդված են թաղը և հվ պատը, խորանում ագուցված են խաչքարերի բեկորներ
11.2.				Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	տեղահանված է
12.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԿՈԶՄԱՆ»		ցյուղից 6 կմ հվ-ամ, «Կոզման» հանդամասում	Տ	
12.1.				Գերեզմանոց	15-19 դդ.		Տ	կիսավեր է
13.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՎԱՐԴԳԵՂ»	17-18 դդ.	ցյուղից 3 կմ հս-ամ, հանդամիջյան ճանապարհից աջ, սարալանջին	Տ	կիսավեր է
13.1.				Գերեզմանոց	17-18 դդ.	ցյուղատեղիի կենտրոնական մասում	Տ	
		13.1.1.		Խաչքար Ազիզի	1651 թ.	գերեզմանոցում, մատուռից 30 մ հվ-ամ	Հ	
13.2.				Մատուռ	17-18 դդ.	ցյուղատեղիի կենտրոնական մասում	Տ	պահպանվել են պատերը՝ 1.5 մ բարձրությամբ

14.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՏՎԱՐԱՆԵՂՅԻ» («ՏՎԱՐԱԳԵՂՅԻ»)	միջնադար	գյուղից 2.5-3 կմ հվ-ամ	Հ	
	14.1.			Գերեզմանոց	միջնադար		Հ	
	14.2.			Եկեղեցի	6-7 դդ.		Հ	եռանավ բազիլիկ, կիսավեր է, վերակառուցվել է 1258 թ.
	14.3.			Մատուռ	10-12 դդ.	գյուղատեղիից 0.5 կմ հս, սարի գագաթին	Հ	ավերված է
15.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	1-5 դդ.	գյուղից 2.5 կմ հվ-ամ, Կողբ- Կոզման ճանապարհի աջ եզրին, «Տվարաեղցի» գյուղատեղիից ոչ հեռու	Հ	
16.				ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ ԳԵՎՈՐԳ	14-15 դդ	գյուղից 3 կմ հս-աե	Հ	
17.				ԵԿԵՂԵՑԻ «ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ»	7 դ.	գյուղի մեջ, հրապարակից 300 մ հս-ամ, տնամերձ հողամասում	Հ	պահպանվել են հիմքերը
	17.1.			Կոթող	7 դ.	Եկեղեցու մեջ	Հ	
18.				ՀԱՆՔԱԽՈՐՇ	19 դ.	գյուղի հվ-ամ բարձունքին, «Մաղարա» վայրում	Հ	ըստ տեղացիների աշխատեցրել են ֆրանսիացիները
19.				ՀԱՆՔԱԽՈՐՇ	19 դ.	գյուղից 7-8 կմ հվ-աե, «Միսխանա» վայրում	Հ	
20.				ՀՈՒՇԱԿՈԹՈՂ «ԿՈՂԲ»	1968 թ.	գյուղի մեջ, ակումբի մոտ	Տ	
	20.1.			Խաչքար	12-13 դդ.		Տ	
21.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1970- ական թթ.	գյուղի մեջ	Հ	
22.				ՇԵՆՔ ԴՊՐՈՑԻ (Զ. ԿԱՐԱՆԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ)	1928 թ.	գյուղի մեջ	Տ	շենքի երկրորդ հարկը կառուցվել է գյուղի կենտրոնի 1936 թ. քանդված միջնադարյան եկեղեցու քարերով

	22.1.			Կիսանդրի Ջ. Կարախանյանի	1965 թ.	դպրոցի բակում	Հ	
23.				ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՄՇԿԱՎԱՆՔ (ՄՇԱԿԱՎԱՆՔ)	12-13 դդ.	գյուղից 3-4 կմ հվ-ամ, անտառապատ-սարավանդի վրա	Հ	
	23.1.			Գավիթ	12-13 դդ.		Հ	խաչվող կամարներով
		23.1.1		խաչքար	1291 թ.		Հ	
		23.1.2		խաչքար	1291 թ.		Հ	
		23.1.3		խաչքար	13 դ.		Հ	
		23.1.4		խաչքար	1652 թ.		Հ	
	23.2.			Գերեզմանոց	12-16 դդ.	վանքից 500 մ հվ-աե	Հ	
		23.2.1		խաչքար	12 դ.		Հ	
		23.2.2		խաչքար	13 դ.		Հ	
		23.2.3.		խաչքար	13 դ.		Հ	
		23.2.4.		խաչքար	13 դ.		Հ	
		23.2.5.		խաչքար	13 դ.		Հ	
		23.2.6.		խաչքար	13 դ.		Հ	
		23.2.7.		խաչքար	14 դ.		Հ	
		23.2.8.		խաչքար	14-15 դդ.		Հ	
	23.3.			Եկեղեցի սբ Աստվածածին	12 դ.		Հ	
	23.4.			Մատուռ- ղամբարան	12-13 դդ.	վանքից 300-400 մ հս	Հ	կիսավեր է

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ	Ք.ա. 3-1 հազ.	գյուղից 4 կմ հվ-աե, Հաղարծին տանող ճանապարհից աջ, անտառում	Հ	
2.				ԱՄՐՈՑ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 1 կմ աե, Քսնաջրի աջ ափին, հրվանդանի վրա	Հ	
3.				ԱՄՐՈՑ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 3 կմ հս-աե, Քսնաջրի աջ ափին	Հ	
3.1.				Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հազ.	ամրոցի տարածքում և մերձակայքում	Հ	
4.				ԱՄՐՈՑ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 3 կմ հս-ամ, Ղալաքարից 0.3կմ ամ, գոմերի մոտ, բլրի վրա	Հ	
5.				ԱՄՐՈՑ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 3 կմ հս-ամ, Ղալաքարից հվ	Հ	
5.1.				Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հազ.	ամրոցից հս-ամ, սարահարթի վրա	Հ	
6.				ԱՄՐՈՑ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 3.5 կմ հս, բլրի վրա	Հ	
6.1.				Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հազ.	մասամբ ամրոցի տարածքում և մերձակայքում	Հ	
7.				ԱՄՐՈՑ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 3.5 կմ հս-աե, Քսնաջրի աջ ափին, Աբեղաքար լեռան հվ ստորոտին	Հ	
8.				ԱՄՐՈՑ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 4 կմ հս-աե, Քսնաջրի ձախ ափին	Հ	
8.1.				Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հազ.	ամրոցի հս, հվ և աե մասերում	Հ	

9.				ԱՄՐՈՑ	13-17 դդ.	գյուղից 2 կմ ամ Հաղարծնի վանական համալիրից 2 կմ ամ, Խզնաքարում	Հ	
10.				ԱՄՐՈՑ «ՂԱԼԱՔԱՐ»	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 6 կմ հս-ամ, Ղալաքար սարի զագաթին	Հ	
	10.1.			Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հազ.	ամրոցի ամ, հս-ամ և հվ-ամ կողմերում	Հ	
11.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 2 կմ հս-ամ, Ղալաքար տանող ճանապարհի երկու կողմում, «Պալախկուտ» վայրում	Հ	
	11.1.			Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հազ.	բնակատեղիի ամ և հս կողմերում	Հ	
12.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 4.5 կմ հս-ամ, Ղալաքար տանող ճանապարհին	Հ	
	12.1.			Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հազ.	բնակատեղիի հս մասում	Հ	
13.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 6 կմ հս-աե, Քսնաշրից 3 կմ աե	Հ	
14.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 7 կմ հս-ամ, Ղալաքարից 2կմ հվ- ամ, ԲԼՐԻ վրա	Հ	
	14.1.			Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հազ.	բնակատեղիից հվ	Հ	
15.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1850-1900 ական թթ.	գյուղի մեջ, «Ժամի թաղ» թաղամասում	Հ	կիսավեր է
16.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	13-15 դդ.	գյուղից 6.5 կմ հս-ամ, Հաղարծնի վանքից 3.5 կմ աե, վանք տանող ճանապարհից ձախ, անտառում	Հ	
	16.1.			Խաչքար	13 դ.		Հ	

17.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-14 դդ.	գյուղից 6 կմ հվ, Գոշ տանող անտառամեջ ճանապարհին, «Տերտերի հանդեր» վայրի «Քոչ յոլ» բացատում	Հ	
17.1.				Խաչքար	11-12 դդ.		Տ	
17.2.				Մատուռ	12-13 դդ.	գյուղատեղիի հվ մասում	Հ	ավերված է
18.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	13-15 դդ.	գյուղից 1.5 կմ հվ-ամ, «Խաչի յալ» վայրում, անտառի եզրին	Տ	
18.1.				Գերեզմանոց	13-15 դդ.		Տ	
		18.1.1.		Խաչքար	14 դ.		Տ	ընկած է
		18.1.2.		Խաչքար	14 դ.		Տ	ընկած է
		18.1.3.		Խաչքար	14 դ.		Տ	ընկած է
19.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	13-17 դդ.	Հաղարծնի վանքից 1.5 կմ ամ, Շամախյանի անասնապահական գոմերի մոտ	Հ	
20.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	13-17 դդ.	գյուղից 7 կմ հս-ամ, Հաղարծնի վանքից 3 կմ աե, վանք տանող ճանապարհից ձախ, անտառում	Հ	
20.1.				Գերեզմանոց	13-15 դդ.	բլրի վրա	Հ	
		20.1.1.		Խաչքար	12 դ.		Հ	
		20.1.2.		Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
21.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱՇՂԻ»	միջնադար	գյուղից 2.5 կմ հվ-աե, ձորի երկու կողմում	Հ	
21.1.				Գերեզմանոց	8-12 դդ.	գյուղատեղիի ամ մասում, ձորի ձախ կողմում	Հ	

	21.2.			Գերեզմանոց	12-14 դդ.	գյուղատեղիի հվ-ամ մասում, ձորի ձախ կողմում	Հ	
	21.3.			Մատուռ	12-13 դդ.	Թարխանագետի աջ ափին	Հ	ավերված է
22.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԵՂՅԻ»	5-17 դդ.	գյուղից 2.5 կմ հվ, Փոխլու և Թարխանագետերի միջև	Հ	
	22.1.			Գերեզմանոց	5-17 դդ.	գյուղատեղիի հս-աե մասում	Հ	
	22.2.			Եկեղեցի «Եղցի»	5-6 դդ.		Հ	կիսավեր է
23.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՀԱՂԱՐԾԻՆ»	10-15 դդ.	գյուղից 4 կմ հս-ամ, Հաղարծնի վանքից 4 կմ հվ-աե, վանք տանող ճանապարհից աջ, անտառում	Հ	
24.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՇԼՈՐԿՈՒՏ»	10-14 դդ.	գյուղից 3 կմ հվ, «Կեղտոտ ջրի» («Փոխլու») ձախ ափին	Հ	
	24.1.			Մատուռ	12-13 դդ.	գյուղատեղիի հս մասում	Հ	ավերված է
		24.1.1.		Գերեզմանոց	12-14 դդ.		Հ	
			24.1.1.1.	Խաչքար	13 դ.		Հ	
			24.1.1.2.	Խաչքար	13 դ.		Հ	
			24.1.1.3.	Խաչքար	13-14 դդ.		Հ	
	24.2.			Գերեզմանոց	12-14 դդ.	գյուղատեղիի ամ մասում	Հ	
25.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՍՈՒԼԹԱՆ»	15-17 դդ.	գյուղից 3 կմ հս-ամ, Ղալաքարից հվ, Բլրակի վրա	Տ	տարածքում եղել է բրոնզեդարյան բնակատեղի, ներկայումս՝ մելիորացված
	25.1.			Գերեզմանոց	15-17 դդ.		Տ	

		25.1.1.		Խաչքար Ամիրխանի	16-17 դդ.		S	վերին բեկոր
26.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՔՄՆԱԶՈՒՐ»	10-15 դդ.	գյուղից 3 կմ հս-աե	Հ	
	26.1.			Գերեզմանոց	10-15 դդ.		Հ	
		26.1.1.		Խաչքար	8-9 դդ.	գյուղատեղիում, կամրջի ձախ կողմում	Հ	
		26.1.2.		Խաչքար	12-13 դդ.	կամրջից 100 մ ամ	Հ	
		26.1.3.		Խաչքար	13-14 դդ.	կամրջի ձախ կողմում	Հ	
		26.1.4.		Խաչքար	13-14 դդ.	կամրջի աջ կողմում	Հ	
		26.1.5.		Խաչքար	14-15 դդ.	կամրջի ձախ կողմում	S	
		26.1.6.		Խաչքար	14-15 դդ.	կամրջի ձախ կողմում	S	
		26.1.7.		Խաչքար թևավոր	12-13 դդ.		Հ	
		26.1.8.		Խաչքար թևավոր	13 դ.	կամրջի ձախ կողմում	Հ	
		26.1.9.		Խաչքար տեր Ովաննեսի	13 դ.		Հ	
27.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղի հս մասում	S	ավերված է
28.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 2 կմ աե, Դիլիջան-Իջևան խճուղուց աջ, Աղստև գետի աջ ափին	Հ	
29.				ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ.	գյուղի մեջ, «Ժամի թաղ» թաղամասում	Հ	
	29.1.			Խաչքար	13-14 դդ.	ագուցված է մկրտարանի հս պատին	Հ	
30.				ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղի մեջ, Սարգիս Գրիգորյանի տան մոտ	Հ	երկատված է

31.				ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	Հաղարծնի վանքից 4 կմ աե, վանք տանող ճանապարհից ձախ	Հ	
32.				ԽԱՉՔԱՐ ԹԵՎԱՎՈՐ (ԽԱՉՔԱՐ «ՊՈՐՏԱՎՈՐ»)	1287 թ.	ցյուղից 4 կմ հս-ամ, Հաղարծնի վանք տանող ճանապարհի ձախ կողմում	Հ	պատվիրատու՝ Խուրլուրեկ, Էլբեկ, Ջուլբեկ եղբայրներ. տեղափոխել են Պորտայալի բարձունքից 1998 թ.
33.				ԽԱՉՔԱՐ «ԿՈՆԱՎՈՐ ԽԱՉ»	13 դ.	ցյուղից 5 կմ հս-ամ	Հ	
34.				ԿԱՄՈՒՐՋ	19 դ.	Դիլիջանի-Իջևան ճանապարհին, Հաղարծին գետի վրա, նոր կամրջի հս կողմում	Տ	
35.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1985 թ.	ցյուղի կենտրոնում	Տ	
36.				ՄԱՏՈՒՌ ՍԲ ՍԱՐԳԻՍ	16 դ.	«Վիրի կալեր» վայրում	Հ	կիսավեր է
	36.1.			Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	ծառայում է որպես վեմքար
37.				ՇԵՆՔ ԴՊՐՈՑԻ	20 դ. սկիզբ	ցյուղի մեջ	Հ	դպրոցը գործել է 1915-21 թթ., հետագայում՝ բնակելի տուն («Բարսեղանցուներ»)
38.				ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՀԱՂԱՐԾԻՆ	10-13 դդ.	ցյուղից 8 կմ հս-ամ, հրվանդանի վրա	Հ	
	38.1.			Գավիթ	12 դ.	կից է սբ Աստվածածին եկեղեցուն ամ-ից	Հ	ավերված է
	38.2.			Գավիթ	12 դ. վերջ	կից է սբ Գրիգոր եկեղեցուն ամ-ից	Հ	կառուցել է Իվանե Զաքարյանը, շինարարության աջակցել են Զաքարյանների վասալ Աթանեսը և Արտավազը

		38.2.1.		Խաչքար Արտավազի	12-13 դդ.	Եկեղեցու մուտքի մոտ	Հ	ստորին բեկոր՝ 9 տողարձանագրությամբ
	38.3.			Գերեզմանոց	10-15 դդ.	հիմնական հուշարձանախմբից 350-500մ աե, կիսավեր մատուռի շրջակայքում	Հ	
		38.3.1.		Խաչքար	10 դ.	Ճանապարհից հս	Հ	ընկած է գետնին
		38.3.2.		Խաչքար	11-12 դդ.	Ճանապարհից հվ	Հ	
		38.3.3.		Խաչքար	12 դ.	մատուռի ամ կողմում	Հ	ստորին բեկոր՝ կանգնեցված պատվանդանի վրա
		38.3.4.		Խաչքար	12 դ.	Ճանապարհից հս	Հ	կանգնեցված է պատվանդանի վրա
		38.3.5.		Խաչքար	12-13 դդ.	Ճանապարհից հվ	Հ	կանգնեցված է պատվանդանի վրա
		38.3.6.		Խաչքար	12-13 դդ.	մատուռի ամ կողմում	Հ	կանգնեցված է պատվանդանի վրա
		38.3.7.		Խաչքար Ներսես քահանայի	1218 թ.	մատուռից հս	Հ	արձանագիր է պատվանդանը
		38.3.8.		Խաչքար	1219 թ.	մատուռից հս	Հ	կանգնեցված է պատվանդանի վրա
		38.3.9.		Խաչքար	13 դ.	Ճանապարհից հս	Հ	երկատված է, ընկած գետնին
		38.3.10.		Խաչքար	13 դ.	Ճանապարհից հս	Հ	կանգնեցված է պատվանդանի վրա, վերնամասը կոտրված է
		38.3.11.		Խաչքար	13 դ.	մատուռից հս	Հ	
		38.3.12.		Խաչքար	13 դ.	մատուռից 10 մ ամ	Հ	ստորին բեկոր, կանգնեցված է պատվանդանի վրա
		38.3.13.		Խաչքար	13-14 դդ.	մատուռի մոտ	Հ	

		38.3.14.		Մատուռ	13 դ.		Հ	կիսավեր է, ունի ամ-ից կից նախասրահ
			38.3.14.1.	խաչքար	13 դ.	ագուցված է մատուռի մուտքից աջ	Հ	
	38.4.			Եկեղեցի սբ Աստվածածին	1072 թ		Հ	գմբեթավոր դահլիճ, զվիսավոր եկեղեցին է
		38.4.1.		խաչքար	12-13 դդ.	ագուցված է եկեղեցու ամ պատին, արտաքուստ	Հ	
		38.4.2.		խաչքար	12-13 դդ.	ագուցված է եկեղեցու ամ պատին, արտաքուստ	Հ	
		38.4.3.		խաչքար	13 դ.	ագուցված է եկեղեցու հվ պատին, ներքուստ	Հ	
		38.4.4.		խաչքար	13 դ.	ագուցված է եկեղեցու ամ պատին, մուտքից աջ, ներքուստ	Հ	
	38.5.			Եկեղեցի սբ Գրիգոր	10 դ.	հրվանդանի աե մասում	Հ	գմբեթավոր սրահ
	38.6.			Եկեղեցի սբ Ստեփանոս	1244 թ.	սբ. Գրիգոր եկեղեցուց աե	Հ	գմբեթավոր
	38.7.			խաչքար	12-13 դդ.	համալիրի աե կողմում	Հ	կանգնեցված է պատվանդանի վրա
	38.8.			խաչքար	12-13 դդ.	հացատան մոտ	Հ	երկատված է
	38.9.			խաչքար	12-13 դդ.	սբ Ստեփանոս եկեղեցու մուտքի մոտ, արտաքուստ	Հ	երկատված է, կանգնեցված պատվանդանի վրա
	38.10.			խաչքար	13 դ.	սբ Աստվածածին եկեղեցու հվ մուտքի մոտ, արտաքուստ	Հ	բարձրարվեստ
	38.11.			խաչքար	13 դ.	սբ Գրիգոր եկեղեցու գավթի ամ մուտքի մոտ, արտաքուստ	Հ	կանգնեցված է պատվանդանի վրա

38.12.			Խաչքար	13 դ.	սբ Գրիգոր Եկեղեցու գավթի ամ մուտքի մոտ, արտաքուստ	Հ	
38.13.			Հացատուն	13 դ.	սբ Աստվածածին Եկեղեցուց ամ	Հ	
38.14.			Մատուռ	13 դ.	կից է սբ Գրիգոր Եկեղեցուն հս-ից	Հ	
38.15.			Մատուռ	13 դ.	հիմնական հուշարձանախմբից 300 մաե, բլրալանջին	Հ	
38.15.1.			Խաչքար	12 դ.	ագուցված է մատուռի ամ պատին, արտաքուստ	Հ	
38.15.2.			Խաչքար	12 դ.	ագուցված է մատուռի ամ պատին, արտաքուստ	Հ	
38.15.3.			Խաչքար	12 դ.	ագուցված է մատուռի ամ պատին, արտաքուստ	Հ	
38.15.4.			Խաչքար	13 դ.	մատուռի խորանում	Հ	արձանագիր է, ծառայում է որպես վեմքար
38.15.5.			Խաչքար	13 դ.	մատուռի մուտքի մոտ, ներքուստ	Հ	
38.15.6.			Խաչքար	13 դ.	մատուռի հվ պատի մոտ, արտաքուստ	Հ	երկատված է
38.15.7.			Խաչքար	13 դ.	մատուռից հվ	Հ	
38.15.8.			Խաչքար	13 դ.	մատուռից հս	Հ	կանգնեցված է պատվանդանի վրա
38.15.9.			Խաչքար	13 դ.	մատուռի մոտ	Հ	կանգնեցված է պատվանդանի վրա
38.16.			Սեղանատուն	1248 թ.	համալիրի ամ կողմում	Հ	ճարտ.՝ Մինաս և Գրիգորես

38.17.			Տապանատուն Բազրատունիների	12-13 դդ.	կից է սբ Գրիգոր Եկեղեցու գավթի հվալատին	Հ	ավերված է, պահպանվել են հիմքերը
	38.17.1.		Տապանաքար Սմբատ թագավորի	12 դ.		Հ	արձանագիր է
	38.17.2.		Տապանաքար	12 դ.		Հ	արձանագիր է
38.18.			Քարայր- կացարանների համալիր	10-13 դդ.	վանքից մոտ 250 մ ամ, սար տանող ճանապարհի աջ ժայռալանջին	Հ	բաղկացած է մոտ 10 բնական նարհեստական այրերից
	38.18.1.		Քարայր-կացարան	10-13 դդ.		Հ	երկհարկ
	38.18.2.		Քարայր-կացարան	10-13 դդ.		Հ	
	38.18.3.		Խաչքար	7 դ.	քարայր-կացարանների համալիր մտնող կաճանի աջ կողմում	Հ	
	38.18.4.		Խաչքար	7-8 դդ.	նախորդի մոտ	Հ	
	38.18.5.		Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	Հ	երկատված է
39.			ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆ	10-13 դդ.	Հաղարծնի վանք տանող ճանապարհի 2.5կմ-ի վրա, ճանապարհից 300 մ աջ, անտառում	Հ	

10.43 ՀԱՂԹԱՆԱԿ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՅ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 1.5 կմ հս, «Մանգյառ» վայրում	Հ	պահպանվել է են պարսպի չեչին մնացորդներ
2.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 1 կմ հվ, Այրում- Հաղթանակ ճանապարհի աջ եզրին	Հ	ավերվել է մայրուղու շինարարության ծամանակ

3.				ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1965 թ.	գյուղի մեջ	S	
----	--	--	--	--	------------	------------	---	--

10.44 ՀՈՎՔ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՅ	միջնա- դար	գյուղի հվ-ամ կողմում	S	ավերված է
2.				ԳԵՐԵՋՄԱՆՈՅ	12-14 դդ.	գյուղից մոտ 2 կմ ամ, անտառում, զույգ մատուռների ամ կողմում	S	
2.1.				Մատուռ «Սուրբ» կամ «Խաչ»	12-13 դդ.		S	
2.2.				Մատուռ «Սուրբ» կամ «Խաչ»	12-13 դդ.		S	
3.				ԽԱՉՔԱՐ	14 դ.	գյուղի մեջ, Հ. Հայրապետյանի տան բակում	S	
4.				ԽԱՉՔԱՐԵՐ	12-14 դդ.	գյուղի մեջ	S	
5.				ՄԱՏՈՒՌ	13-14 դդ.	գյուղի դիմաց, գետի մյուս ափին, ճանապարհից 3-4 կմ հվ-աե, անտառում	S	

10.45 ՄՈՍԵՍԳԵՂ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՅ «ԿՐԵԽԱՆՅ ԲԼՈՒՐ»	Ք.ա. 2 հազ.	գյուղի հս-ամ եզրին	Հ	
2.				ԳԵՐԵՋՄԱՆՈՅ	10-14 դդ.	գյուղից 1 կմ հվ, «Թզնուտ բալան» («Գյուլլուք») վայրում, դաշտամիջյան ճանապարհի եզրին	S	
2.1.				Խաչքար	10 դ.		Հ	
2.2.				Խաչքար	10-11 դդ.		Հ	

3.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	13-15 դդ., 20 դ.	ցյուղից 300 մ հվ, Արցախի ազատամարտիկներին նվիրված հուշարձանի մոտ	S	
4.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	միջնադար, 19-20 դդ.	ցյուղի մեջ	S	
5.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	19-20 դդ.	ցյուղի ամ մասում	S	
6.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	19-20 դդ.	ցյուղի հվ-աե մասում	S	
7.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՀԻՆ ՄՈՎՍԵՍ»	14-17 դդ.	ցյուղից 1.5-2 կմ հվ	Հ	ավերված է
7.1.				Գերեզմանոց	14-17 դդ.		Հ	ավերված է
7.2.				Եկեղեցի սբ Գևորգ	15 դ.	պարարտանյութերի դաշտային պահեստի մոտ	Հ	պահպանվել է խորանի հատվածը
8.				ԵԿԵՂԵՅԻ	12-13 դդ.	ցյուղից 1.5 կմ հվ-ամ, անտառի մեջ, թեք բլրալանջին	Հ	միանավ սրահ, կիսավեր է
8.1.				Գերեզմանոց	12-13 դդ.	եկեղեցու շրջակայքում	Հ	ավերված է
9.				ԽԱՉԲԱՐ	12-13 դդ.	ցյուղից 1 կմ հվ, Ֆերմաներ տանող հանդամիջյան ճանապարհի աջ կողմում, բլրակի վրա	Հ	
10.				ԽԱՉԲԱՐ «ԶՈՒԼԱԼԻ»	12-13 դդ.	ցյուղից 3 կմ ամ, Պառավաքար տանող ասֆալտապատ ճանապարհի աջ եզրին	Հ	հենած է ճամփեզրյա սյանը, վերին աջ հատվածը կոտրված է
11.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ	1962 թ.	ցյուղի մեջ	S	
12.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ	1960-ական թթ.	ցյուղի մեջ	S	
13.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԱՐՅԱԽԻ ԱԶԱՏԱՄԱՐՏԻԿՆԵՐԻՆ		ցյուղից 300 մ հվ, 13-15 դդ. գերեզմանոցից աե	S	

14.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1985-86 թթ.	ցյուղի մեջ	Հ	
15.				ՄԱՏՈՒՌ	12-13 դդ.	ցյուղից 3 կմ ամ, Պառավաքար տանող ասֆալտապատ ճանապարհի աջ կողմում, սարի վրա	Հ	հնավայրի տարածքում երբեք եղած 3 մատուռներից փոքրիշատե պահպանվածն է, մյուս երկուսը հիմնովին ավերված են
	15.1.			Գավիթ	12-13 դդ.	կից է մատուռին ամ-ից	Հ	ավերված է
	15.2.			Գերեզմանոց	12-13 դդ.	մատուռից մոտ 50 մ աե	Հ	
		15.2.1.		Խաչքար	12-13 դդ.	մատուռի մոտ	Հ	մարդու պատկերաքանդակով, կանգնեցված է գետնի վրա
		15.2.2.		Խաչքար	13 դ.	մատուռից մոտ 150 մ աե	Հ	տեղահանված է, երկատված, վերին աջ անկյունը կոտրված է
16.				ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆ «ԾԱԿ ՔԱՐ»	միջնադար	ցյուղից 3 կմ աե	Հ	
17.				ՔԱՐԱՅՐ- ԿԱՅԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	միջնադար	ցյուղից 2 կմ հվ-ամ	Հ	

10.46 ՆԱՎՈՒՐ գլուխ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՅ «ԴԱՇՏԻ»	Ք.ա. 1 հազ.	գյուղից 3 կմ հվ-ամ, Նավուր – Ճամբարակ ճանապարհից ձախ	Հ	
2.				ԱՄՐՈՅ «ԿԵՌ ՔԱՐ»	Ք.ա. 1 հազ.	գյուղից 7 կմ ամ	Հ	
3.				ԱՄՐՈՅ «ՍԸՈՏՆԵՐ»	Ք.ա. 6-4 դդ.	գյուղից 6 կմ աե	Հ	
4.				ԱՄՐՈՅ «ՏԱՆՁՈՒՏ»	Ք.ա. 1 հազ. 1-ին կես	գյուղից 5 կմ հվ, ԲԼԻ վրա	Հ	
5.				ԱՄՐՈՅ «ՅԻՅ ՔԱՐ» («ԲԵՐԴԻ ԳԼՈՒԽ»)	Ք.ա. 1 հազ.	գյուղի հվ մասում	Հ	

6.				ԱՄՐՈՑ «ՔԱՐԻ ԳԼՈՒԽ»	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 4 կմ հս-ամ, Նավուր- Իջևան ճանապարհի ձախ կողմում	Հ	
6.1.				Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հազ.	ամրոցի ամ լանջին	Հ	տարածքում առկա են նաև միջնադարյան թաղումներ
6.2.				Մենհիրներ	Ք.ա. 2-1 հազ.		Հ	
7.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	9-11 դդ., 18-20 դդ.	գյուղի հս-աե եզրին, Բերդ տանող ճանապարհից աջ	Տ	գործող է
8.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-13 դդ.	գյուղից 3.5 կմ հվ, «Տանձուտ» գյուղատեղիից 1.5 կմ աե, անտառի «Ստեփաններ» բացատում	Տ	ավերված է
8.1.				Խաչքար	10-11 դդ.		Տ	ընկած է գետնին
8.2.				Խաչքար	13 դ.		Տ	ընկած է գետնին
8.3.				Խաչքար	14 դ.		Տ	կանգնեցված է գետնի վրա
9.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	միջնադար	գյուղի մեջ, հանրախանութի մոտ, տնամերձ հողամասում	Տ	կիսավեր է
10.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	միջնադար	գյուղից 5.7 կմ հս-ամ, Նավուր- Իջևան ճանապարհից ձախ, «Փաշիկ» («Փուշիկ») վայրում	Տ	
10.1.				Խաչքար	9-10 դդ.		Տ	
10.2.				Խաչքար	9-10 դդ.		Տ	
10.3.				Խաչքար	14-15 դդ.		Տ	
11.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	միջնադար	գյուղից մոտ 6 կմ հս-ամ, Իջևան տանող ճանապարհից աջ, «Խաչաղբյուր» («Խաչբուլաղ») հանդամասում	Տ	վարելահողերով տարածքը բաժանված է երկու մասի
12.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	գյուղի մեջ, փոստատնից ոչ հեռու	Տ	

13.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	գյուղի հս եզրին	S	գործող է
14.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	գյուղի մեջ, գյուղապետարանի շենքից 150-200 մ հեռու	S	
15.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ «ՅՈԹ ԱՂԲՈՐ»	միջնադար	գյուղից 5 կմ հս-ամ, Իջևան տանող ճանապարհի մոտ, անտառում	S	
16.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՏԱՆՁՈՒՏ»	միջնադար	գյուղից 3.5 կմ հվ, Տավուշ գետի ձախակողմյան վտակի ձորեզրին, անտառում	S	ավերված է
16.1.				Գերեզմանոց	միջնադար	գյուղատեղիի հս մասում	S	
17.				ԵԿԵՂԵՑԻ	11-12 դդ.	գյուղից 5 կմ հս-ամ, Հախում գետի ձախափնյակում, անտառապատ լանջին, «Խաչաղբյուր» («Խաչբուլաղ») հանդամասում	Հ	
17.1.				Գերեզմանոց	11-15 դդ.	եկեղեցուց հվ և ան	Հ	
		17.1.1.		Խաչքար	11 դ.	եկեղեցուց 2 մ հս	S	ընկած է գետին
17.2.				Խաչքար	13 դ.	ագուցված է եկեղեցու ամ պատուհանի մեջ	Հ	
17.3.				Խաչքար	13 դ.	ագուցված է եկեղեցու ան պատուհանի մեջ	Հ	
18.				ԵԿԵՂԵՑԻ	12-13 դդ.	գյուղից 7 կմ ամ, անտառում, Իջևան տանող ճանապարհից ձախ, «Քոչարանց գոմեր» վայրում	Հ	հվ պատին պահպանվել են որմնանկարի մնացորդներ
18.1.				Գերեզմանոց	միջնադար	եկեղեցու շրջակայքում	Հ	
19.				ԵԿԵՂԵՑԻ ՄԲ ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	16 դ., վերակառ. 19 դ.	գյուղի մեջ, մշակույթի տնից քիչ հեռու	Հ	պահպանվել են հս պատի ստորին շարքերը
19.1.				Խաչքար	15 դ.	ագուցված է եկեղեցու հս պատին՝ մկրտարանի խորշում	Հ	
19.2.				Խաչքար	15 դ.	նախորդի կողքին	Հ	

	19.3.			Խաչքար	16-17 դդ.	Եկեղեցու մոտ	Հ	կազմող՝ Առաքել
20.				ԵԿԵՂԵՅԻ «ԹՐՓԿԻ ՎԱՆՔ»	12-13 դդ.	գյուղից 6 կմ հս-ամ, անտառի բացատում	S	
	20.1.			Գերեզմանոց	միջնադար	Եկեղեցու շրջակայքում	S	
21.				ԽԱՉՔԱՐ	12 դ.	գյուղից 6 կմ ամ, Նավուր-Իջևան ճանապարհից ձախ, «Խաչաղբյուր» հանդամասի ամ եզրին	Հ	վերին աջ անկյունը կոտրված է, հենած է քարաբեկորի, բերվել է Շխմուրադի վանքից
22.				ԿԱՍՈՒՐՁ «ՔԱՐԱԿԱՐՍՈՒՆՁ»	19 դ. վերջ 20 դ. սկիզբ	գյուղից 5 կմ հս-ամ, Հախում գետի վրա, Իջևան տանող ճանապարհին	S	
23.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1982 թ.	գյուղ մտնող ճանապարհի ձախ եզրին, բարձունքի վրա	S	
24.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԶՈՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻՆ	2002 թ.	Նավուր-Իծաքար ճանապարհին, բարձունքի վրա	Հ	
	24.1.			Խաչքար ազատամարտիկ Մուշեղին	1990-ական թթ. վերջ		S	

10.47 ՆԵՐՔԻՆ ԿԱՐՍԻՐ ԱՂԲՅՈՒՐ ԳՅՈՒԼ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	10-13 դդ.	գյուղից 1.5 կմ հս, «Լազգու քար» վայրում, Աղբյուրեջան տանող դաշտամիջյան ճանապարհի աջ կողմում	Հ	կիսավեր է
	1.1.			Խաչքար	10 դ.		Հ	
	1.2.			Խաչքար	10 դ.		Հ	
	1.3.			Խաչքար	13դ.		Հ	հենած է մի ծառի

2.			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	10-15 դդ.	գյուղից 0.3 կմ հս-աե, «Մանդուռ» («Մանդուռի խաչ») վայրում	Հ	կիսավեր է
3.			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	13-17 դդ.	գյուղից 5 կմ հս-ամ, «Բծաքար» վայրում	Հ	
3.1.			Խաչքար թևավոր	13 դ.		Հ	արձանագիր է, մասնատված
4.			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	16-20 դդ.	գյուղի հս եզրին	Հ	գործող է
4.1.			Խաչքար	17 դ.		Հ	կանգնեցված է գետնի վրա
5.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՇԵՆԱՏԵՂԵՐ»	10-15 դդ.	գյուղից 1.5 կմ հվ-ամ, բլրի վրա	Հ	ավերված է
5.1.			Գերեզմանոց	12-17 դդ.		Հ	
	5.1.1.		Խաչքար	12 դ.		Հ	հենած է քարի
	5.1.2.		Խաչքար	13 դ.		Հ	ընկած է գետնին
	5.1.3.		Խաչքար	13 դ.		Հ	ընկած է գետնին, ստորին ձախ անկյունը կոտրված է
6.			ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ.	գյուղի մեջ	Հ	
6.1.			Գերեզմանոց	17-19 դդ.	եկեղեցու շրջակայքում	Հ	կիսավեր է
	6.1.1.		Խաչքար	1651 թ.		Հ	կանգնեցված է գետնի վրա
7.			ԽԱՉՔԱՐ	12 դ.	գյուղից 1.5 կմ հվ-ամ, «Շենատեղեր» հանդամասից 300 մ ամ	Հ	ընկած է գետնին
8.			ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղից 1.5 կմ հս-ամ, Պառավաքար տանող ճանապարհի աջ կողմում	Հ	կանգնեցված է գետնի վրա
9.			ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ	1961 թ.	գյուղի մեջ	Տ	

10.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1967 թ.	գյուղի մեջ	Հ	
-----	--	--	--	--	---------	------------	---	--

10.48 ՆՈՐԱՇԵՆ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 1 կմ հվ-ամ, «Մասմալյար» («Մասմալլու») վայրում	Հ	պատերը պահպանվել են 2 մ բարձրությամբ
	1.1.			Դամբարանադաշտ «Խուրջին հողեր»	Ք.ա. 2-1 հազ.	ամրոցից 700 մ աե	Հ	
2.				ԱՄՐՈՑ «ԱՐԾՎԱԲԵՐԴ»	Ք.ա 1 հազ.	գյուղից 30 կմ հվ, «Սև լեռ» ամրոցից ամառային արտավայրեր տանող ճանապարհի 10-րդ կմ-ի վրա	Հ	
3.				ԱՄՐՈՑ «ԶՈՐԱԲԵՐԴ»	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 12 կմ հվ, սար տանող ճանապարհի աջ կողմում, «Չխուրի թալա» վայրում	Հ	
4.				ԱՄՐՈՑ «ՆՈՐԱՇԵՆ»	Ք.ա. 7-5 դդ.	Նորաշեն և Վ. Կարմիր Աղբյուր գյուղերի միջև	Հ	
	4.1.			Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հազ.		Հ	
5.				ԱՄՐՈՑ «ՍԵՎ ԼԵՆ»	Ք.ա. 2 հազ.	գյուղից 20 կմ հվ, ամառային արտավայրեր տանող ճանապարհից ձախ, բարձր սարի գագաթին	Հ	
6.				ԱՄՐՈՑ- ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԲԼՈՒՐ «ՊԻԼՈՒՐ ՊԱՏ» («ՊԻԼՈՒՐ ՊԻԹ»)	Ք.ա. 2 հազ.	գյուղի հվ եզրին	Հ	
7.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	գյուղից հվ-ամ	Տ	
8.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	միջնադար, 19-20 դդ.	գյուղի հս մասում, Մոսեսգյուղ տանող ճանապարհի ձախ կողմում	Տ	
9.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	15-19 դդ.	գյուղից 11-11.5 կմ հվ	Հ	

9.1.			Գերեզմանոց	15-19 դդ.		Հ	
9.2.			Մատուռ	ուշ միջնադար		Հ	
10.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 3 կմ հվ-ամ, սար տանող ճանապարհի աջ կողմում, անասնապահական համալիրի մոտ, «Ճգնավոր» վայրում	Հ	
11.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1950- ական թթ.	գյուղի հվ եզրին	Տ	
12.			ՄՐԲԱՏԵՂԻ «ԽԱՉ»	միջնադար	գյուղից 0.5 կմ հս, Մոսեսգյուղ տանող ճանապարհի աջ կողմում	Տ	ցանկապատված տարածքում մեկտեղված են 12-13 դդ. խաչքարաբեկորներ և մեկ պարզունակ խաչքար

10.49 ՈՍԿԵՊԱՐ գյուղ (սահմանամերձ)

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ	6-7 դդ.	գյուղի եզրին, «Քյազիմ-քյորփի» վայրում	Հ	
2.				ԱՄՐՈՑ	10-13 դդ.	գյուղից 6 կմ ամ, «Ղալաքենդ» վայրում	Հ	կիսավեր է. կա կարծիք, որ պատմական Գազա բերդն է
3.				ԱՄՐՈՑ	10-14 դդ.	գյուղից 3 կմ հվ-ամ	Հ	հայտնի է «Զորու կամուրջ» անվամբ
4.				ԱՄՐՈՑ «ԿՈՌԱԲԵՐԴ»	10-13 դդ.	գյուղից 3 կմ հս	Հ	կյիսավեր է
5.				ԱՄՐՈՑ «ՇԱՔԱՐԱԲԵՐԴ»	Ք.ա. 2-1 հազ.	Ոսկեպար-Իջևան ճանապարհի եզրին	Հ	այլ անվանում՝ «Շաքարղալա»
6.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19 դ.	գյուղի մեջ	Տ	
7.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19 դ.	գյուղի հս-աե մասում	Տ	
8.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	գյուղի մեջ	Տ	

9.				ԵԿԵՂԵՅԻ «ԱՆՏԱՌԱՄՈՒՏԻ»	ուշ միջնադար	գյուղ հվ-ամ մասում	S	պահպանվել է խորանի հատվածը
10.				ԵԿԵՂԵՅԻ ՍԲ ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	7 դ.	գյուղից 1 կմ հս-աե, Ոսկեպար գետակի ձախ կողմում, բլրալանջին	Հ	կենտրոնագմբեթ, խաչաձև
11.				ԿԱՄՈՒՐՁ	ուշ միջնադար	գյուղի մեջ, Ոսկեպար գետակի վրա	S	երկթռիչք, պահպանվել են հս և կենտրոնական խելերը
12.				ԿԱՄՈՒՐՁ «ԶՈՐՈՒ»	8 դ.	գյուղից 4 կմ ամ	Հ	
13.				ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1983 թ.	գյուղի մեջ	S	
14.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1978 թ.	գյուղի աե մասում	Հ	

10.50 ՈՍԿԵՎԱՆ գլուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ ԳԱՅԱՆԵ	վերականգն. 2003 թ.	գյուղի մեջ	Տ	վերանվանվել է 2003 թ.

10.51 ՉԻՆԱՐԻ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ «ԱԶԱՏԱՎԱՆ» («ԲԵՐԴԱՂ»)	Ք.ա. 2- 1 հազ.	գյուղից 1.5 կմ հս, «Ազատական» անասնապահական ֆերմայի մոտ, Էռանկյունաձև հրվանդանի վրա	Հ	
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	13-15 դդ.	գյուղի հս-աե կողմում	Տ	
3.				ՂԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2- 1 հազ.	գյուղից 500 մ աե	Հ	
4.				ՂԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2- 1 հազ.	գյուղից 2 կմ հս-աե, հայ- ադրբեջանական սահմանի մոտ	Հ	ավերված է

5.				ԽԱՉՔԱՐ	1181 թ.	գյուղի մշակույթի տանը	Հ	մարդու պատկերաքանդակով
6.				ԽԱՉՔԱՐ	13-14 դդ.	գյուղի հս-աե եզրին, «Խաչի թումբ» բլրակի վրա	Հ	
7.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՁՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1980 թ.	գյուղի ամ եզրին	Տ	
8.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ՍՏ. ՇԱՀՈՒՄՅԱՆԻՆ	1977 թ.	գյուղի մեջ, մշակույթի տան դիմաց	Հ	
9.				ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ԽՈՐԱՆԱՇԱՏ	13 դ.	գյուղից 2.5 կմ հս-աե, անտառապատ սարի արևմտահայաց լանջին	Հ	
9.1.				Գավիթ	1211-1222 թթ.	կից է սբ Աստվածածին եկեղեցուն ամ-ից	Հ	
	9.1.1.			Խաչքար	1253 թ.	ագուցված է գավթի ամ ճակատին, մուտքից վերև	Հ	
	9.1.2.			Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	Հ	արձանագիր է
	9.1.3.			Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	Հ	արձանագիր է
9.2.				Գերեզմանոց	13-17 դդ.	հիմնական հուշարձանախմբի շուրջը	Հ	կիսավեր է
	9.2.1.			Խաչքար	13 դ.		Հ	տեղահանված է, երեք խաչքարերից աջակողմյանն է
	9.2.2.			Խաչքար	13 դ.		Հ	տեղահանված է, երեք խաչքարերից ձախակողմյանն է
	9.2.3.			Խաչքար Խուղանիկի	13 դ.		Հ	տեղահանված, երեք խաչքարերից կենտրոնականն է
	9.2.4.			Խաչքար Վանական Վարդապետի	1251 թ.		Հ	թևավոր խաչքար է

9.3.			Եկեղեցի սբ Աստվածածին	1211 թ.		Հ	գմբեթավոր դահլիճ
9.4.			Մատուռ	12-13 դդ.	հիմնական հուշարձանախմբից 300-350 մ աե	Հ	կիսավեր է
9.4.1.			Գերեզմանոց	12-13 դդ.	մատուռի շուրջը	Հ	կիսավեր է
9.5.			Մատուռ	13 դ.	հիմնական հուշարձանախմբից 500 մ աե	Հ	կիսավեր է
9.5.1.			Գերեզմանոց	13 դ.	մատուռի շուրջը	Հ	ավերված է
		9.5.1.1.	Խաչքար	13 դ.	գերեզմանոցում	Հ	տեղահանված է
		9.5.1.2.	Խաչքար թևավոր	13 դ.	գերեզմանոցում	Հ	արձանագիր է
9.6.			Մատուռ սբ Կիրակի	13 դ.	սբ Աստվածածին Եկեղեցուց հվ	Հ	
10.			ՏԱՃԱՐ «ՍԱԼՔԱՐԻ»	Ք.ա. 6-5 դդ.	գյուղի հվ-ամ եզրին, նույնանուն բլրի վրա	Հ	

10.52 ՉԻՆՉԻՆ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ	Ք.ա. 1 հազ.	գյուղից 1 կմ հս-ամ, «Աղնախ» վայրում	Հ	
2.				ԱՄՐՈՑ «ԲԵՐԴԱՔԱՐ»	Ք.ա. 6-4 դդ.	գյուղից 1.5 կմ հս-ամ, ժայռոտ հրվանդանի վրա, «Սղնախ» վայրում	Հ	
3.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-13 դդ.	գյուղից 2 կմ հս, «Կալերի դաշ» վայրում, կամրջի մոտ	Հ	
4.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-15 դդ.	գյուղից 2 կմ հվ-ամ, գոմերի մոտ	Հ	
4.1.				Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	մասնատված է, ընկած է գետնին

4.2.			Խաչքար	13-14 դդ.		Հ	գերեզմանոցի միակ ամբողջական խաչքարն է
5.			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	12-20 դդ.	գյուղի հս-աե եզրին	Հ	գործող է
5.1.			Խաչքար	13 դ.		Հ	
5.2.			Խաչքար	13 դ.		Հ	վերնամասը կոտրված է
5.3.			Խաչքար	15-16 դդ.		Հ	
5.4.			Խաչքար	16 դ.		Հ	
6.			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ «ԿԱՂՆԻ ԽԱՉ»		գյուղից 1 կմ հվ, անտառում	Հ	կիսավեր է
6.1.			Խաչքար	13 դ.		Հ	ընկած է, վերնամասը՝ կոտրված
6.2.			Խաչքար	13 դ.		Հ	ընկած է
6.3.			Խաչքար	13 դ.		Հ	կիսագետնաթաղ է
7.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-16 դդ.	գյուղի հվ-ամ եզրի սարալանջին	Հ	ավերված է
7.1.			Գերեզմանոց	10-16 դդ.		Հ	ավերված է
	7.1.1.		Խաչքար	10 դ.		Հ	պարզունակ է, ընկած է գետնին
	7.1.2.		Խաչքար	10-11 դդ.		Հ	կիսագետնաթաղ է
	7.1.3.		Խաչքար	14-15 դդ.		Հ	
7.2.			Մատուռ	14-15 դդ.		Հ	կիսավեր է, քանդված է ծածկը
8.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	12-17 դդ.	գյուղից 4-5 կմ հվ-ամ	Հ	
8.1.			Գերեզմանոց	12-17 դդ.		Հ	

		8.1.1.	Խաչքար	12-13 դ.		Հ	պահպանվել է արձանագիր քիվը
		8.2.	Եկեղեցի Կապտավանք	12 դ.		Հ	
		8.2.1.	Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցու հվ մուտքի մոտ, ներքուստ	Տ	ընկած է գետնին
9.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԲՐՏԱՆՈՅ» («ՊՐՏԱՆՈՅ»)	12-15 դդ.	գյուղից 3 կմ ամ	Հ	ավերված է
	9.1.		Գերեզմանոց	12-15 դդ.	գյուղատեղիում, բլրալանջին	Հ	կիսավեր է
		9.1.1.	Խաչքար	12-13 դդ.	մատուռից 50 մ հվ	Հ	
		9.1.2.	Խաչքար	12-13 դդ.	մատուռից ամ	Հ	
		9.1.3.	Խաչքար	13 դ.	մատուռի մուտքից աջ	Հ	երկատված է
		9.1.4.	Խաչքար	13-14 դդ.	մատուռից 10 մ հվ	Հ	
		9.1.5.	Խաչքար թևավոր	12-13 դդ.	մատուռից 7 մ հվ	Հ	ձախ խաչաթևը կոտրված է
	9.2.		Մատուռ	12-13 դդ.	գյուղատեղիում	Հ	քանդված են տանիքը, ամ պատի մի մասը
10.			ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղի մեջ, Հ. Հարությունյանի տան մոտ	Հ	արձանագիր է, երկատված
11.			ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղի հս-աե գերեզմանոցից 600 մ հեռու, կաղնու ծառի տակ	Տ	
12.			ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղից 2 կմ հվ-ամ, «Ղուզան ուրթ» վայրում	Տ	կոտրված է, գլխիվայր խրված է գետնի մեջ
13.			ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ		գյուղի հս մասում	Տ	
14.			ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ		գյուղի կենտրոնում	Տ	

15.				ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՍՏԱՏՄԱՆ 40-ԱՄՅԱԿԻՆ	1960 թ.	գյուղի հս-ամ եզրին	S	հեղ.՝ Գր. Կիրակոսյան
16.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1970 թ.	գյուղի կենտրոնում	Հ	

10.53 ՉՈՐԱԹԱՆ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՅ «ՏԱՎՐԻ ՊԱՇ» («ԹՈՎՐԻ ՊԱՇ»)	Ք.ա. 6-5 դդ.	գյուղից 1 կմ հս-աե, «Ներքին շեն» անասնապահական ձմեռանոցներից 1 կմ հս-աե, Ախնջի գետի ափին	Հ	
2.				ԳԵՐԵՋՄԱՆՈՅ	12-20 դդ.	գյուղի հվ-ամ եզրին	S	կիսավեր է
2.1.				Խաչքար	14-15 դդ.		S	ընկած է գետին
3.				ԳԵՐԵՋՄԱՆՈՅ	14-20 դդ.	գյուղի մեջ	Հ	
3.1.				Խաչքար	14-15 դդ.		Հ	
3.2.				Խաչքար	14-15 դդ.		Հ	
4.				ԳԵՐԵՋՄԱՆՈՅ	միջնադար	գյուղից 5 կմ հս-աե, «Ներքին շեն» ֆերմա տանող ճանապարհի աջ կողմում, «Գերեզմանուտի բաշ» վայրում	S	ավերվել է խրամատներ փորելու պառճառով
5.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ «ԲՐԴԱՂ»	Ք.ա. 1 հազ.	գյուղից 1 կմ հս-աե, «Ներքին շեն» ֆերմա տանող ճանապարհի աջ կողմում	Հ	
6.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ «ՆԵՐՔԻՆ ՇԵՆ»	Ք.ա. 1 հազ. սկիզբ	գյուղից 4 կմ ամ	Հ	ավերված է, տարածքում այգիներ են
7.				ԵԿԵՂԵՑԻ	1683 թ.	գյուղի մեջ	Հ	կառուցել է Խորանաշատի եպիսկոպոս Հովհաննեսը
7.1.				Խաչքար	1194 թ.	ագուցված է եկեղեցու ամ պատին, մուտքից հվ	Հ	

8.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1970-ական թթ.	գյուղի հվ-ամ եզրին, գերեզմանոցի մոտ	Հ	
----	--	--	--	--	------------------	-------------------------------------	---	--

10.54 ՊԱՌԱՎԱՔԱՐ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՂԲՅՈՒՐ	20 դ. սկիզբ	գյուղի հվ մասում, ճանապարհի մոտ	Տ	
2.				ԱՄՐՈՅ «ՕՁԱՔԱՐ»	10-16 դդ.	գյուղից 1. 5 կմ ամ, «Օձաքար» («Յից քար») ժայռի զագաթին	Հ	կիսավեր է
	2.1.			Գերեզմանոց	10-16 դդ.	զագաթի հս-ամ ստորոտին, մատուռի շուրջը	Հ	
	2.2.			Գերեզմանոց	միջնադար	ամրոցից 150 մ հվ-ամ, Իջևան տանող ավտոճանապարհի ձախ եզրին	Տ	փոքր և ավերված գերեզմանոց է
	2.3.			Մատուռ	13 դ.		Հ	կիսավեր է
3.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	10-18 դդ.	գյուղի հվ-ամ եզրին	Հ	
	3.1.			Խաչքար	17 դ.		Հ	արձանագիր է
	3.2.			Խաչքար	17 դ.		Հ	կանգնեցված է գլխիվայր
	3.3.			Խաչքար	17 դ.		Հ	արձանագիր է, երկատված
	3.4.			Խաչքար	17 դ.		Հ	պահպանվել է արձանագիր վերին բեկորը
4.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	12-13 դդ.	գյուղից 5.5 կմ ակ	Հ	
5.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	13 դ.	գյուղից 4 կմ ակ, ճանապարհի եզրին	Հ	
6.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	միջնադար – 20 դ.	գյուղի հս - ամ եզրին	Տ	

7.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	ցյուղից 1.5 կմ աե, խաղողի այգիների տարածքում	S	
8.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-17 դդ.	ցյուղից 2 - 2.5 կմ հվ-աե, Հախում գետի աջափնյակում, անտառոտ ձորալանջին, «Բեխուտ» («Ղոնաղ գյուրմագ») վայրում	Հ	
8.1.				Գերեզմանոց	10-17 դդ.	ցյուղատեղիի հվ մասում, ձորալանջին	Հ	
	8.1.1.			Խաչքար	10-11 դ.		Հ	արձանագիր է, տեղահանված
8.2.				Գերեզմանոց	միջնադար	ցյուղատեղիի ամ մասում	S	
8.3.				Խաչքար	17 դ.		Հ	կազմող՝ Խաչատուր
8.4.				Խաչքար	12-13 դդ.	ցյուղատեղիի հվ մասում	S	ստորին բեկոր
9.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՀԱՅԻ ԹԱԼԱ» («ՀԱՅԻ ԹԱԹԼՈՒ»)	13-20 դդ.	ցյուղից 3 կմ աե	Հ	
9.1.				Գերեզմանոց	13-20 դդ.	ցյուղատեղիում, Հախում գետի աջափնյա բլրալանջին, եկեղեցուց հվ ն աե	Հ	
9.2.				Գերեզմանոց	19-20 դդ.		Հ	վարելահողերով բաժանված է երկու մասի
9.3.				Եկեղեցի սբ Հովհաննես	19 դ.	Հախում գետի աջափնյա բլրալանջին	Հ	
10.				ԽԱՉՔԱՐ	12-13 դդ.	ցյուղից 2 կմ հվ-աե, ձորակում, աղբյուրի մոտ	S	
11.				ԽԱՉՔԱՐ	12-13 դդ.	ցյուղից 2 կմ հվ-աե, ձորակում, աղբյուրի մոտ	S	վերնամասը կոտրված է
12.				ԽԱՉՔԱՐ	12-13 դդ.	ցյուղից 2 կմ հվ-աե, ձորակում, աղբյուրի մոտ	S	վերնամասը կոտրված է

13.				ԽԱՉՔԱՐ	12-13 դդ.	ցյուղից 2 կմ հվ-աե, ձորակում, աղբյուրի մոտ	S	բերվել է «Ղոնաղ գյուրմագ» վայրից
14.				ԽԱՉՔԱՐ	12-13 դդ.	ցյուղից 2 կմ հվ-աե, ձորակում, աղբյուրի մոտ	S	բերվել է «Ղոնաղ գյուրմագ» վայրից
15.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1970-ական թթ.	ցյուղից 500 մ աե	S	

10.55 ՊՏՂԱՎԱՆ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԴԱՄԲԱՆԱԲԼՈՒՐ	Ք.ա. 2-1 հազ.	ցյուղից 2 կմ աե, Այրում-Բագրատաշեն ճանապարհի աջակողմյան բարձունքին	Հ	
2.				ՍՐԲԱՏԵՂԻ «ԽԵՉ»	19-20 դդ.	ցյուղից 2 կմ աե, դամբանաբլրից 300 մ հվ	S	

10.56 ԶՈՒՋԵՎԱՆ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՅ «ԱՐԱՄԻ ԲԼՈՒՐ»	մթա 1 հազ. սկիզբ	ցյուղի աե կողմում, Նոյեմբերյան - Իջևան խճուղուց ձախ, «Պոպլոզ» ամրոցի դիմաց	Հ	տարածքի վրա կառուցվել են անասնագոմեր
2.				ԱՄՐՈՅ «ՊՈՊԼՈՋ ՂԱՇ»	Ք.ա. 1 հազ. սկիզբ	ցյուղի հվ եզրին, բարձր բլրի վրա	Հ	ավերված է
3.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ԶԱՂԱՅԱՏԵՂ»	մթա 3-2 հազ. կես	ցյուղի հվ-աե եզրին, Իջևան տանող ճանապարհից ձախ, խնձորի այգիներում	Հ	
4.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	19-20 դդ.	ցյուղի մեջ	S	
5.				ԵԿԵՂԵՑԻ	17-18 դդ.	ցյուղի կենտրոնում	S	
5.1.				Տապանաքար	12-13 դդ.	եկեղեցու մոտ	Հ	

6.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1984 թ.	գյուղի մեջ	S	
6.1.				Հուշաղբյուր	1984 թ.		S	
7.				ՄԱՏՈՒՌ	16-17 դդ.	գյուղի հվ-ամ եզրին, քարհանքից 50 մ հս-աե	S	կիսաժայռափոր է, կիսավեր

10.57 ՍԱՐԻԳՅՈՒՂ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՂՅՈՒՐ	18 դ.	գյուղի հս-աե եզրին	S	
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	ուշ միջնադար	գյուղի հվ-ամ եզրին Սեբաթ տանող ճանապարհից աջ, բարձունքի վրա	S	
2.1.				Գերեզմանոց	17-20 դդ.		S	
2.2.				Մատուռ	17 դ.		S	ավերված է
2.3.				Մատուռ սբ Խաչ	13 դ. վերակառ. 20 դ.	բլրի գագաթին	S	
	2.3.1.			Խաչքար	13 դ.	ագուցված է մատուռի հս պատին, ներքուստ	Հ	երկատված է
3.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղի հվ-աե կողմում	Հ	
4.				ԵԿԵՂԵՑԻ «ԾԱԿ»	12-13 դդ.	գյուղի հվ-ամ մասում	Հ	տեղափոխվել է գյուղից 3 կմ հվ- աե գտնվող բետոնիտի հանքերի տարածքից
4.1.				Խաչքար	12-13 դդ.	եկեղեցու մոտ	Հ	այրված ծառի փշակում է
4.2.				Խաչքար	12-13 դդ.	եկեղեցու աե պատի մոտ, արտաքուստ	Հ	երկատված է

4.3.			Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցու առև ավազի մոտ, արտաքուստ	Հ	
4.4.			Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցու հվ ավազի մոտ, արտաքուստ	Հ	Բեկոր
4.5.			Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցու հվ ավազի տակ	Հ	Երկու բեկոր
5.			ԽԱՉՔԱՐ ԱՐՑԱԽՈՒՄ ԶՈՇՎԱԾ ԱԶԱՏԱՄԱՐՏԻԿՆԵՐԻՆ	2003 թ.	գյուղի մեջ	Հ	
6.			ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՇՎԱԾՆԵՐԻՆ	1947 թ.	գյուղի մեջ	S	
7.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՇՎԱԾՆԵՐԻՆ	1981 թ.	գյուղի մեջ	S	
8.			ԶՐԱՄԲԱՐ	19 դ.	գյուղի հվ-ամ եզրին, գերեզմանոցի մոտ	S	

10.58 ՍԵՎՔԱՐ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 3 կմ հվ-առ, Իջևան- Նոյեմբերյան ճանապարհի աջ կողմում, «Չալի յալ» բլրի վրա	Հ	
1.1.				Աշտարակ	Ք.ա. 2-1 հազ.		Հ	
1. 2.				Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հազ.		Հ	
2.				ԲԱՂՆԻՔ	19 դ.	գյուղի մեջ	S	կիսավեր է
3.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	18-20 դ. սկիզբ	գյուղի ամ մասում	S	
4.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	18-20 դդ.	գյուղի հվ-առ եզրին	S	

4.1.			Հուշարձան Սարգիս Ծովանյանի (Սեքարցի Սարք)	1981 թ.		Հ	ազգային- ազատագրական շարժման մասնակից, ֆիդայի (1870-1908), մահարձանը կառուցել է եղբորորդին՝ Աղաբեկը
4.2.			Տապանաքար գորպեւտ Հ.Ս.Վարշամյանցի	20 դ. սկիզբ		Հ	առանձնակի քաջությամբ աչքի է ընկել 1877-78 թթ. ռուս- թուրքական պատերազմի ժամանակ, մահացել է 1907 թ., Թիֆլիսում
5.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	13-18 դդ.	գյուղից 1 կմ հվ, «Խաչի յալ» հանդամասում, բլրի վրա	Հ	
5.1.			Եկեղեցի	16-17 դդ.		Հ	
6.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	13-17 դդ.	գյուղից 1 կմ ամ, «Քոչարանց յալ» հանդամասում, սարալանջին	Հ	
6.1.			Գերեզմանոց	13-17 դդ.	գյուղատեղիի հս մասում	Հ	
7.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	13-17 դդ.	գյուղից 3 կմ հվ, անտառի բացատում	Տ	
7.1.			Գերեզմանոց	13-14 դդ.	գյուղատեղիի ամ եզրին	Տ	
	7.1.1.		Խաչքար	13 դ.		Հ	երկատված է
	7.2.		Եկեղեցի	միջնադար		Տ	ավերված է
8.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԴԱՐՊԱՍ»	14-18 դդ.	գյուղից 3 կմ ամ, անտառում	Հ	
	8.1.		Եկեղեցի «Դարպաս»	16-17 դդ.	գյուղատեղիի աե եզրին	Հ	ավերված է
9.			ԵԿԵՂԵՑԻ	1852 թ.	գյուղի մեջ	Հ	
10.			ԽԱՉՔԱՐ ԹԵՎԱՎՈՐ	12-13 դդ.	գյուղից 1.5 կմ հս-ամ, «Դարպաս» գյուղատեղի տանող ճանապարհին	Հ	կանգնեցված է բետոնե պատվանդանի վրա
11.			ԿՈԹՈՂ	13 դ.	գյուղից 1.5 կմ ամ, «Դարպաս» գյուղատեղի տանող ճանապարհին	Հ	բեկոր, բերվել է այլ վայրից

12.				ՀՈՒՇԱՐՔՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1950 թ.	գյուղի մեջ	S	
13.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1965 թ.	գյուղի մեջ	S	
14.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ 1988 թ. ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ ԶՈՀՆԵՐԻՆ ԵՎ ԶՈՀՎԱԾ ԱԶԱՏԱՄԱՐՏԻԿՆԵՐԻՆ	1995 թ.	գյուղի մեջ, երաժշտական դպրոցի մոտ	Հ	

10.59 ՎԱԶԱՇԵՆ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ «ԿԱՐՍԻՐ ՔԱՐ»	13 դ.	գյուղից 6 կմ աե, ժայռի գագաթին	Հ	
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	ուշ միջնադար	գյուղից 3 կմ հվ-աե, անտառի մեջ, «Ճղոպուր» վայրում	Հ	
3.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ «ԱՇՂԻ ԳԵՂ»	13-17 դդ.	գյուղից 1.5-2 կմ հս-աե, ճանապարհից աջ, անտառապատ բլրի վրա	Հ	
4.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՓԻՐԻՆ»	12-13 դդ.	գյուղից 2-3 կմ հվ, անտառում	Հ	
4.1.				Գերեզմանոց	13 դ.	«Աղբալի խաչ» եկեղեցուց հվ ն աե	Հ	
4.2.				Եկեղեցի «Աղբալի խաչ»	13 դ.		Հ	
		4.2.1.		Խաչքար	12-13 դդ.	ագուցված է եկեղեցու ամ պատին, մուտքից աջ	Հ	
		4.2.2.		Խաչքար	13 դ.	եկեղեցու խորանում	Հ	
5.				ԵԿԵՂԵՑԻ «ԺԱՆԳՈՏ ԽԱՉ»	13 դ.	գյուղից 2 կմ հվ, անտառում, հանքային ջրի աղբյուրի մոտ	Հ	կիսավեր է
5.1.				Գավիթ	13 դ.	կից է եկեղեցուն ամ-ից	Հ	ավերված է
5.2.				Խաչքար	13 դ.	եկեղեցու խորանում	Հ	երկատված է

6.				ՄԱՏՈՒՌ «ՆԵՐՔԻՆ ՇԵՆ» («ՄԱՆԴՈՒՌԻ ՅԱԼ»)	1861 թ.	գյուղից 1 կմ հս	Հ	
6.1.				Գերեզմանոց	19-20 դդ.		Տ	
6.2.				Խաչքար	19 դ.	ագուցված է մատուռի ամ պատին, արտաքուստ	Տ	
6.3.				Խաչքար	1861 թ.	ագուցված է մատուռի ամ պատին, արտաքուստ	Տ	

10.60 ՎԱՐԱԳԱՎԱՆ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-13 դդ.	գյուղից 1.8 կմ ամ, Նոր Վարագավանքից 200 մ հվ- ամ	Հ	
	1.1.			Խաչքար Շառայի	1253 թ.	գերեզմանոցի ամ մասում	Հ	կանգնեցվել է վանք ջուր հասցնելու առիթով
	1.2.			Մատուռ	13 դ.	գերեզմանոցի աե եզրին	Հ	կանգուն
		1.2.1.		Խաչքար	12-13 դդ.	մատուռի խորանում	Հ	
		1.2.2.		Խաչքար	13-14 դդ.	նախորդի մոտ	Հ	կոտրված է վերին ձախ հատվածը
2				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-14 դդ.	գյուղի մեջ, դպրոցի և ժամանակակից գերեզմանոցի մոտ	Հ	կիսավեր է
3.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-15 դդ.	գյուղից 3 կմ հս-ամ, Նոր Վարագավանք տանող ճանապարհի ձախ կողմում՝ վանքից 300 մ աե	Հ	
	3.1.			Խաչքար	9-10 դդ.		Տ	խիստ հողմահարված է, հորիզոնական դիրքով խրված է հողի մեջ
	3.2.			Խաչքար	10-11 դդ.		Տ	ընկած է գետնին
	3.3.			Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	ստորին կես

	3.4.		Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	վերնամասը կոտրված է
	3.5.		Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	կանգնեցված է գետնի վրա, երկատված է և վերականգնված
	3.6.		Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	կանգնեցված է պատվանդանի վրա
	3.7.		Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	հենած է պատվանդանին
	3.8.		Խաչքար	12-13 դդ.		Հ	երկատված է, բեկորները դրված են իրար վրա
	3.9.		Խաչքար	13 դ.		Հ	երկատված է, ընկած է գետնին
	3.10.		Խաչքար	15-16 դդ.		Հ	խրված է հողի մեջ, վերնամասը բացակայում է
4.			ԳԵՐԵՁՄԱՆՈՅ	10-20 դդ.	գյուղի մեջ	Տ	
5.			ԳԵՐԵՁՄԱՆՈՅ	12-20 դդ.	գյուղից 1 կմ հս-աե, Ֆերմաներից ամ, բլրի վրա	Տ	կիսավեր է
	5.1.		Խաչքար	13 դ.		Հ	վերնամասն ագուցված է Ֆերմայի պատի մեջ, իսկ ստորին մասն ընկած է մոտակա (ամ) ձորակում
	5.2.		Տապանաքար	16-17 դդ.		Տ	կենցաղային քանդակներով է, արձանագիր, պահպանվել է կիսով չափ
6.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԵՐԿԱՐ ՄԱՏՆԵՐ»	միջնադար	գյուղից 2 կմ հս-ամ, նույնանուն վայրում	Հ	
	6.1.		Գերեզմանոց	միջնադար		Հ	կիսավեր է
		6.1.1.	Խաչքար	13 դ.		Հ	պահպանվել է վերնամասի 2 բեկոր
		6.1.2.	Խաչքար	13 դ.		Տ	վերին կեսը կոտրված է, գլխիվայր հենած է ծառին

7.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՀԻՆ ՀԱՆՈՒՄ»	10-19 դդ.	գյուղից 1.5 կմ հվ-աե, Հախում գետի աջ ափին	Հ	ավերված է
	7.1.			Գերեզմանոց	12-19 դդ.	գյուղատեղիում	Հ	կիսավեր է
		7.1.1.		Խաչքար	12-13 դդ.	հենած է եկեղեցու հս ճակատին	Հ	ստորին մասը բացակայում է
		7.1.2.		Խաչքար Ղարայխանի	17 դ.	հենած է եկեղեցու հս ճակատին, նախորդի մոտ	Հ	ստորին բեկոր՝ ձիու պատկերաքանդակով
		7.1.3.		Խաչքար Վարդանի և Եղիսաբեթի	1648 թ.	հենած է եկեղեցու հս ճակատին, նախորդի մոտ	Հ	կազմող՝ Մուսան, ստորին մասը բացակայում է
		7.1.4.		Տապանաքար	17 դ.	հենած է եկեղեցու հս ճակատին, նախորդի մոտ	Հ	արձանագիր է, կենցաղային պատկերաքանդակներով, կոտրված
	7.2.			Եկեղեցի	12-13 դդ.	գյուղատեղիում	Հ	կիսավեր է
		7.2.1.		Խաչքար	1628 թ.	ազուցված է եկեղեցու հս ավանդատան աե պատին	Հ	
		7.2.2.		Խաչքար	1648 թ.	աղոթասրահում	Հ	բետոնով ամրացվել է գետնին
		7.2.3.		Խաչքար Մարտիրոսի, Հովհաննեսի	16-17 դդ.	ազուցված է եկեղեցու աե ճակատին	Հ	
		7.2.4.		Խաչքար Փիրումի, Շահատբարի, Հոդաննի	15-16 դդ.	եկեղեցու խորանում	Հ	ծառայում է որպես վեմքար
8.				ԽԱՉՔԱՐ	12-13 դդ.	գյուղի ամ եզրին, Նոր Վարագավանք տանող ճանապարհի աջ կողմում, «Բաղատեղեր» վայրում	Տ	կանգնեցված է գետնի մեջ
9.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1985-1987 թթ.	գյուղի հվ-ամ մասում, դպրոցի դիմաց	Տ	

10.				ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՆՈՐ ՎԱՐԱԳԱՎԱՆՔ (ԱՆԱՊԱՏ)	12-13 դդ.	ցյուղից 2 կմ ամ, Անապատ սարի լանջին	Հ	հիմնադրել են Նոր Բերդի Դավիթ և Վասակ Բ Բագրատունի իշխանները
10.1.				Գավիթ	13 դ. 2-րդ կես	կից է Անապատ (սբ Նշան) եկեղեցու ամ ճակատին	Հ	փոքր, քանդված է ծածկը և հվ պատը
		10.1.1.		Խաչքար	13 դ.	ագուցված է գավթի ամ ճակատի վերնամասում	Հ	
		10.1.2.		Խաչքար	13 դ.	ագուցված է գավթի ամ ճակատի վերնամասում, նախորդի մոտ	Հ	
10.2.				Գերեզմանոց	12-17 դդ.	հիմնական հուշարձանախմբից հս-աե, բլրալանջին	Հ	ավերված է
		10.2.1.		Խաչքար	1659 թ.		Հ	Քրիստոսի պատկերաքանդակով, կազմող՝ խաչատուր
		10.2.2.		Մատուռ	13 դ.		Հ	պահպանվել է հս պատը
10.3.				Եկեղեցի Անապատ (սբ Նշան)	1193-1198 թթ.	հիմնական հուշարձանախմբի հվ-աե մասում	Հ	երկխորան, կառուցել է Դավիթ Բագրատունին
		10.3.1.		Խաչքար	12 դ.	ագուցված է եկեղեցու ամ ճակատին, մուտքից հս, որմնախորշի մեջ	Հ	արձանագիր է
		10.3.2.		Խաչքար	12 դ.	ագուցված է եկեղեցու ամ ճակատին, մուտքից հվ, որմնախորշի մեջ	Հ	արձանագիր է
10.4.				Եկեղեցի սբ Աստվածածին (Կաթողիկե)	1224-1237 թթ.	հիմնական հուշարձանախմբի հս-աե մասում	Հ	գմբեթավոր դահլիճ, կառուցել է Դավիթ Բագրատունու որդի Վասակը, ճարտ.՝ Գագան Անեցի
		10.4.1.		Խաչքար	12-13 դդ.	ագուցված է եկեղեցու հվ պատին, ներքուստ	Տ	

		10.4.2.	Խաչքար	13 դ.	ագուցված է եկեղեցու հվ- ան ավանդատան 1-ին հարկի հս պատին	Հ	
		10.4.3.	Խաչքար	13 դ.	ագուցված է եկեղեցու հս- ան ավանդատան 1-ին հարկի հվ պատին	Հ	
		10.4.4.	Խաչքար	16 դ.	ագուցված է եկեղեցու հս-ան 2-րդ հարկի ավանդատան թաղի մեջ	Հ	արձանագիր է
10.5.			Ժամատուն	1237-1261 թթ.	կից է սբ Աստվածածին եկեղեցու ամ ճակատին	Հ	մեծ, կիսավեր, կառուցել է վանքի առաջնորդ Հովհաննես Տավուշեցին
		10.5.1.	Խաչքար	12 դ.	Ժամատան հս պատի մոտ, ներքուստ	Հ	արձանագիր է, կոտրված
		10.5.2.	Խաչքար	12-13 դդ.	Ժամատան հվ-ան որմնասյան մոտ	Հ	արձանագիր է
		10.5.3.	Խաչքար	12-13 դդ.	Ժամատան հվ պատի մոտ	Հ	
		10.5.4.	Խաչքար	13-14 դդ.	Ժամատան հս պատի մոտ, ներքուստ	Հ	վերին ձախ անկյունը կոտրված է
		10.5.5.	Խաչքար	15-16 դդ.	Ժամատան հս պատի մոտ, ներքուստ	Հ	
		10.5.6.	Խաչքար	16-17 դդ.	Ժամատան հս պատի մոտ, ներքուստ	Հ	վերնամասը կոտրված է
		10.5.7.	Խաչքար	1647 թ.	Ժամատան հս պատի մոտ, ներքուստ	Հ	երկատված է
		10.5.8.	Խաչքար	1658 թ.	Ժամատան հս պատի մոտ, ներքուստ	Հ	բարձրությամբ երկատված է
		10.5.9.	Խաչքար	17 դ.	Ժամատան հս պատի մոտ, ներքուստ	Հ	արձանագիր է
		10.5.10.	Խաչքար Մխիթարի	1620 թ.	Ժամատան ան պատի մոտ	Հ	կանգնեցված է պատվանդանի վրա, կազմող՝ Վարդան երեց

10.6.		Մատուռ	12 դ. վերջ	կից է Անապատ եկեղեցու հվ ճակատին	Հ	քանդված է հվ պատը
10.7.		Տապանատուն	1193 թ.	սբ Աստվածածին և Անապատ եկեղեցիների միջև	Հ	կրկնահարկ, կառուցել է Դավիթ իշխանն իբրև տոհմական դամբարան

10.61 ՎԵՐԻՆ ԿԱՐՄԻՐ ԱՂԲՅՈՒՐ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵՁՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	գյուղի հս մասում	S	
2.				ԳԵՐԵՁՄԱՆՈՑ	17-20 դդ.	գյուղի հվ-ամ եզրի բլրալանջին, ճանապարհի ձախ կողմում	S	
3.				ԳԵՐԵՁՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	գյուղի աե մասում, դպրոցի մոտ	S	
4.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	ուշ միջնադար- 20 դ.	գյուղից 3 կմ հս, Տավուշ գետի աջ վտակի աջ ափնյա թեք բլրալանջին, անասնապահական ֆերմաների տարածքում, «Մաֆլար» («Նափլար») վայրում	S	ավերված է
4.1.				Գերեզմանոց	ուշ միջնադար- 20 դ.	գյուղատեղիի հս մասում, ֆերմաներից 0.5 կմ հեռու	S	կիսավեր է
5.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱՂԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 2 կմ հս, «Մաֆլար» («Նափլար») վայրից 1 կմ հվ-աե	S	
6.				ԽԱՉՔԱՐ	10-11 դդ.	գյուղից 1 կմ հս, «Մատաղի սար» վայրում, հանդեր տանող ճանապարհի ձախ եզրին	Հ	
7.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ	1960 թ.	գյուղի մեջ, գյուղապետարանի մոտ	S	
8.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ	1986-1987 թ.	գյուղից 1.5 կմ հս-աե, «Ծակերի ձոր» վայրում	S	
9.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ	1960-70-ական թթ.	գյուղի կենտրոնում, ճանապարհների խաչմերուկում, տնամերձ հողամասի ցանկապատի մեջ	S	
10.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1977 թ.	գյուղի հվ եզրին, բարձունքի վրա	Հ	

պահպանական միավորով:

Հայաստանի Հանրապետության
կառավարության աշխատակազմի
ղեկավար-նախարար

Մ. Թովուզյան